

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A kiegyezés.

Budapest, január 9.

(A. K.) Nem titok, s nem is tagadhatja senki, hogy Magyarország polgárainak óriási többsége szívében a gazdasági önállóságnak híve és lelkével a külön vámtérületről álmodik. De még kevésbé titok, s fájdalom! nem is tagadhatja senki, hogy ez a tárgy nem tudt soha akarattá válni, nem tud azzá válni ma sem, s hogy az az erő, mely ebben a vágyban megnyilvánul, nem jelent többet, mint csak annyit, hogy sem olyan kiegyezést nem lehet többé az országra oktrojálni, mely Magyarország jogos érdekeivel szemben egyoldalú vagy igazságtalan, sem pedig olyat, mely Magyarország elől elzárná, vagy forraszokkal borítaná el a gazdasági önállósághoz vezető utat. De egyébként ez az erő nem vihető harcra, mielőtt egy elfogadható kiegyezés az eddigi bizonytalan és mindent elorsvasztó állapotokkal szemben a békét és a viszonyok javulását biztosítja.

Ez szomorú valóság lehet, de igaz. Hirdetik és bizonyítják az utóbbi évek pusztításai és a kimerültség, mely a munkás polgárság körében mindenütt és mindenkin erőtt vett. És ehhez járul az is, hogy még mindig nem tisztult meg a közvéleményben az a felfogás, hogy a gazdasági kérdéseknek nem szabad sem politikai pártkérdéseknek, sem osztályérdeknek exponenseinek lenniük, hanem a nemzeti jogokkal és az egyetemes nemzeti érdekekkel összeforrrva kell mindenkinek szembe állniuk.

S ha az utóbbi évek okozta kimerültség nagy baj, — de ez az utóbbi még nagyobb. Mert hogy a multban sokáig volt úgy, hogy a gazdasági önállóság az Ausztriától való elszakadási vágyat jelentette, — s viszont a közös vámtérület gondolata is politikai dogmájává lett azoknak, akik az 1867-iki alap hívei voltak, — ez gátolta a fogalmak megtisztulását. S ez okozta, hogy a gazdasági önállóság rendszeres előkészítése, és az erre

szükséges tényezők szervezése sohasem folyt öntudatosan és következetesen; s hogy másfelől midőn az ausztriai belső zavarok előállottak s midőn a közös vámtérület fennakadt s közjogi akadályokba ütközött, az emberek ehhez a körülményhez jobbról is, balról is tulságosan vérmes reményeket fűztek s azt hitték, elég az, hogy mindent, ami ez irányban indul, akadályozzanak vagy megnehezítsenek, hogy a gazdasági önállóság önmagától jöjjön létre.

Óriási tévedés volt ez az irányzat, s nem kisebb csalódás követte. Az ausztriai belső állapotok nem tudták előidézni a gazdasági szeparációt, hanem előidéztek egy mindennél gonoszabb állapotot. Előidéztek azt, hogy megmaradt a közös vámtérület, de annak minden hátrányával és minden előnye nélkül, — s hogy valóságos gazdasági harc keletkezett Magyarország és Ausztria közt, — de vámsorompók nélkül.

S mi volt ennek az áldatlan állapotnak szükségszerű következménye? Az volt, hogy habár Ausztria is súlyosan sínylette ezt a helyzetet, de sokkal jobban el tudta bírni, mint Magyarország. Mert Ausztria tőkegazdag, Magyarország pedig tőkeszegény. Ami Ausztriában ez alatt az öt év alatt csak pangást és stagnálást okozott, ugyanaz Magyarországon a legrombolóbb válságokat vonta maga után. Az a gyöngye iparfejlődés is, amely Magyarországon a mult évtizedek alatt megindult, kártávár gyanánt omlott össze. Budapest fejlődése megállott, sőt rohamosan visszaesett. A munka megszűnt, s a nyomor óriási mértékben növekedett. A kereskedelem egyenesen kétségbeesztő helyzetbe jutott. Ime, ez volt annak az áldatlan helyzetnek következménye, melytől az optimisták a gazdasági önállóságot remélték és vártak sült galamb gyanánt.

S ugyanezért léptek föl azok az aberrációk is, melyek a gazdasági erők egyesülése és természetesen kölcsönhatása helyett a mezőgazdaság és az ipari és kereskedelmi elemek közt társadalmi és politikai jelszavak áruházában ellentéteket csempésztek be a közéletbe

s nemcsak kiélesítették azokat, hanem el is mérgeztették. Hasonló helyzetbe jutottunk, mint az a hadsereg, mely az ellenség helyett egymásra lő. S ily viszonyok közt minden ellenállás, mely a nagyobb terhek vállalása ellen irányult, dugába dőlt. Az ország még a kvótamelést sem tudta kikerülni, — minden előnye nélkül annak, hogy ennek fejében legalább rendezett és konszolidált helyzetet tudott volna biztosítani s hogy legalább ki tudta volna kapcsolni Magyarországot, ha nem is a vámközösségből egyelőre, de mindenesetre az osztrák belviszályok hercehurcából.

Ez utóbbiak sorából valahára mégis csak ki fogunk emelkedni. Erre vall Széll Kálmán a Házban tett mai nyilatkozata, mely azt a megnyugvást adja az országnak, hogy a kiegyezési javaslatok nálunk csakis akkor fognak törvénynyé válni, ha előbb Ausztriában törvényerőre emelkedtek. Ez annyit jelent, hogy a mi törvényhozásunk semmiféle kísérletezésbe immár nem bocsátkozik. Ausztriát mi megkínáljuk a kiegyezéssel. Az osztrák parlamentnek kell nyilatkoznia, akarja-e hát a vámszövetséget. Ha akarja, jó; ha nem akarja, annál jobb. De experimentálgatni tovább nem fogunk. Mert gazdasági viszonyaink a bizonytalanságot tovább nem bírják el.

Kossuth Ferenc kérdéseire, melyek a kiegyezés érdemleges tartalmára vonatkoztak, Széll Kálmán ma még nem adott meritorius választ. Rövid napok mulva forma szerint is elintéződik a két kormány közt a már tökéletesen befejezett egyezés. Akkor aztán a parlament elé kerül az egész anyag s a miniszterelnök fel fogja használni a benyújtás alkalmát, hogy tüzetes felvilágosítást adjon az országnak a kiegyezés tartalmáról. Ezt a kis békétüret megadni nem kerülhet nagy áldozatba. Addig is belenyugodhatunk abba, amit Széll Kálmán ma ismét megpecsételt szavával, hogy a kormány a kiegyezésben igenis megővta az ország érdekeit. Aki ezt ily nyugodt önérzettel meri kimondani, az nyilván se nem kerüli, se nem rettegi a bírálatot.

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(23)

— Hát van rajtam valami rut, amit el kell takarni? Talán te meg a Donna szebbek vagyok, vagy a Mesztiza meg a Manola, amért be vagyok burkolva? Aljlatok mellém, mondják meg ezek az idegen férfiak, melyik közülünk a legszebb?

A Donna ráparancsolt:

— Ezt az inget fel kell vened a kereszteléshez!

A Cava makrancosan felelt neki:

— Nem veszem fel! Én akarom, hogy süsön rám a nap. A nap így szeret engem, ahogy vagyok; — melegít, jól esik. Nem hagyom magam megkeresztelni. Meglocsolt engem már egyszer a tenger, mikor a kokuszfába kapaszkodtam; az is rossz volt. Nem akarok belőle még egyszer!

Ezek igazán pogány mondások voltak!

Az én kormányosom méltán megharagudott az ilyen Istentől elrugaszkodott feleselésért.

— No hát vigyen el a tüzes ördög! Maradj meztelen pogány! Téged nem keresztelünk meg.

A Cava szétnézett, hogy mi elégtételt vegyen e világos gorombaságról? De a Negrito bölcsen félrehuzta magát biztos tenyértávolba.

Árra a Cava nagyot kacagott. Volt is tárgya hozzá. Egy vőlegény, aki fél a menyasszonyától. Aztán szemtelen daccal fordult a kormányos felé, szembeállt vele.

— Te fenyegetsz engem az ördöggel? Te szakállas ember! Csunyább az, mint te vagy? Fenyegetett engem azzal a Padrone is, mikor nagyon rossz voltam. Mert én rossz vagyok: azért a nevem Cava. Annak is megmondtam, hogy én még sohasem láttam ördögöt, összejártam erdő, bozótot, nádaszt; se magára, se fészkerre nem akadtam. A tengerbe is alábuktam, láttam szarvas halat, tüzes pontyot, tengeri pókot, nyolclábu szörnyet, tengeri angyalt; de ördögöt nem láttam sehol. Azt mondják, szarva van, hasított patája: akkor füvet eszik. No csak küldjétek ide hozzám, majd én befogom a bodonba s tüzet fujtatók velem.

A kormányos összecsapta a két kezét a feje fölé.

— No még én sem láttam eddig ördögöt, de most látok. Te vagy az magad!

— No hát legyen az! Az ördögöt talán nem akarjátok megkeresztelni?

A nők elszörnyedve futottak ki a karámból.

A Negrito velük futott.

Nekem tetszett ez a vad leány.

Még ugy eshetik, hogy ő lesz az az ördög,

aki elvisz valakit.

Én elkísértem a kormányost a dereglyéhez, mely a forrástól vezetve, az utolsó szállítmánnyal a hajóhoz visszatért. Jól lelkére kötöttem, hogy a szerzetessel kora hajnalban visszatérjen a vas-hajóhoz, ahonnan a szent ceremónia végeztével együtt fogunk rendeltetésünk helyére evezni az ótárbcosunkhoz.

Este volt már, az egész rejtélyes család korán aludni sietett.

Én ébredtem fel leghamarább.

Azonnal kisettem a földéltre.

A tengerre pillantottam.

Sima volt a széles víztükör. Semmi hajó rajta.

Az ótárbcos még az éj sötétjében elvitorlázott. — A láthatáron sem volt már látható a füstje.

Éngemet itt hagytak ezen a világból kiszakított kis szigeten.

(Vége az első kötetnek.)

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, január 9.

A karácsonyi szünet alatt sok jelenteni való történet össze. Szomorú volt az első: Major Ferenc és Degen Gusztáv meghalt. Az elnök Apponyi sok melegséggel parentálta el őket s a t. Ház jegyzőkönyvébe foglalta a részvétet. A többi jelentés közt volt: a király köszönete az ujévi üdvözlésre, a Kuria átírata, hogy Szatmári Mór választása a margittai petíció elutasításával rendbe jutott (ezt a szélsőbal rokonszenves éljenzéssel fogadta), aztán egy csomó új kérvény, felirat stb. Majd a pénzügyminiszter terjesztett be két új törvényjavaslatot a cukorkontingens felosztásáról s a dohánybehozatal vámjának szabályozásáról. Ez mind napirend előtt volt.

Nagyobb mozgolódás támadt, mikor Kossuth Ferenc, ugyanezen napirend előtt, kérdést intézett a kormányhoz a kiegyezés dolgában.

Széll Kálmán miniszterelnök a kérdésre azzal a tartózkodással felelt, mely a kiegyezési tárgyalások mai állásában természetes és érthető. Kijelentette, hogy a kész megállapodások végleges szövegezése és aláírása csak napok kérdése, de éppen azért tartózkodik ma még a részletes felvilágosításoktól. A szélsőbal fiatalság a maga temperamentuma szerint persze zajongással fogadta ezt a nyilatkozatot, de nincs az országban higadtan gondolkodó ember, aki megnyugvással nem látná, hogy a kormányt se az osztrák indiskréció, se a szélsőbal ösztökélés nem tudja kiragadni az óvatosságból, melyet az országos érdek reáparancsol. S valóban, ha várhattunk a felvilágosításokra annyi ideig, ez a pár nap már nem teszi. A végén a legfontosabbat megmondotta a kormány elnöke: az ország érdekeit megvédte s erről a jövő hét legelső napjaiban mindenre kiterjedő részletességgel fog beszámolni. S ami föltétlenül megnyugtató, az is már ma kijelentette Széll Kálmán, hogy a kiegyezési javaslatokat addig törvényerőre nem fogjuk emelni, míg azokból Ausztriában törvény nem lett. Ebben megnyugodott a t. Ház többsége s meg fog benne nyugodni a közvélemény is.

Ami már most a napirendet illeti, a bevándorlás szabályozása volt soron. Nyegre László előadónak tartalmas és érdekes bevezető beszéde után, melyet a jobboldal megérdemelt tetszéssel fogadott, ma csak Buedth Ferenc és báró Solyomossy Ödön szóltak a javaslathoz, amaz több mérséklettel, semmint várták. A vita információiban nyugodt is volt s csöndesen folyik majd tovább holnap is, mikorra első szónoknak Visontai Soma iratkozott fel.

A képviselőház ülése január 9-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor, —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.
A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérváry Géza, Pócs Sándor, Csah Ervin.

Elnök: T. Ház! Szomorú jelentéssel kell a mai ülést megnyitnom. (Halljuk! a jobb- és baloldalon.) Amennyiben a szünet alatt két képviselőtársunkat ragadta ki a halál körinkből. Az egyik Major Ferenc, Nyitra megye számbokréti választókerületének képviselője és a képviselőháznak egyik jegyzője, aki folyó hó 5-ikén elhunyt. Másik halottunk Degen Gusztáv, Sopronvármegye nagymartoni választókerületének képviselője. (Halljuk! Halljuk!) Azt hiszem, kimondhatom, hogy a Ház mindkét képviselője elhunyt a feletti fájdalomát meggyőzőleg megőröki. (Élénk helyeslés.) Major Ferenc egyszerűsind a képviselőháznak jegyzője is volt. Ebben a minőségében a Ház nevében az ő koporsójára koszorút tettem le és a jegyzői kar egyik tagja képviselő a Házat temetésénél is. (Helyeslés.)

Elnök ezután bemutatja a Kuria átíratát, amely szerint a Szatmári Mór mandátuma ellen beadott kérvény elutasított. Szatmári e szerint végleg igazoltatik.

(A pénzügyminiszter előterjesztése.)

Lukács László pénzügyminiszter: T. képviselőház! Van szerencsém betervezni egy törvényjavaslatot és annak indoklását a cukorkontingens egyenlenségre felosztásáról, továbbá egy törvényjavaslatot és annak indoklását a vámvonalat át behozott dohány és dohánygyártmányok engedélytelmentésének megváltoztatásáról és egy lezárt a Pécs szabad királyi város részére az 1890: XXIII. törvények 5-ik §-a alapján engedélyezett rendkívüli házadómentesség tárgyában.

Kérem a t. képviselőházat, méltóztatssék intézkedni, hogy a két törvényjavaslat közül az első, tudniillik a cukorkontingens felosztására vonatkozó, a közgazdasági és pénzügyi bizottsághoz a második csak a pénzügyi bizottsághoz és a jelentés szintén a pénzügyi bizottsághoz utasítsassék előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett.

A Ház így értelemben határoz.

(A kiegyezés.)

Elnök: A napirend előtt Kossuth Ferenc képviselő úr kért szót.

Kossuth Ferenc azért szólal fel, hogy az ország színe előtt nyilatkozattételre hívja fel a miniszterelnököt a kiegyezésre vonatkozólag. Az országunk joga van arra, hogy a miniszterelnök működését számon kérje, mert a titkolódzásnak is van határa. A kormányelnök nem magányában, hanem az ország ügyeiben alkudozott Bécsben, tehát máris túltepte a titoktartás határát. Ez a titkolódzás gyauyt is kelt, mert az üdvöst és jót titkolni nem szokás, csak a rosszat. De a titkolódzás minden joga megszünt akkor, amikor a kiegyezés megkötött. Szólok szent meggyőződéssel, hogy az ország közvéleménye az önálló vánterület felé hajlik. S a miniszterelnök amikor a kiegyezés érdekében küzdött, akkor a közvélemény ellen küzdött. Az a lazus óba, amelyvel a miniszterelnök a kiegyezést december 31-én megkötöni igyekezett, azt mutatja, hogy szólnak volt igaz az 1890. évi XXX. törvények magyarizátra vonatkozólag.

Nem lett volna szabad új kiegyezés tárgyalásába bocsátkozni mindaddig, míg a Reichsrath a Bánffy-Badeni kiegyezés felett nem döntött. A Koerber-kormány meg sem kísérte megszavaztatni a kiegyezést, hanem új feltételeket szabott a célből, hogy Ausztria érdekében jobb kiegyezést csikarjon ki.

Koerber nem tartotta tisztelőben Badeni aláírását s így konstatálható, hogy az osztrák miniszterelnököknek személyes garanciájuk nincsen. Nem tudta, hogy a föloldal kapható lesz-e arra, (Derültég.) hogy Koerber legutolsó aláírását mindaddig honorálja, míg az osztrák parlament e kérdésben nem határozott. Szólok nem ismeri a kiegyezés feltételeit, de azt tudja, hogy a következő 10 év közlébb jog vinni a végleges tönkrementéshez. A kormány elutasította több kérdésben a törvény végrehajtásának biztosítását, ilyen a készületés felvétele, melyet március elsején életbe kellett volna lépíteni, a tiróli gabonavám eltörése, a járadékadó eltörése, a bizományi raktárak megadóztatásának joga. S a magyar kormány megengedte kömi kezét vasúti politikájára vonatkozólag is. Mindezek tömérdek kárt okoztak nekünk.

Ismételve nyilatkozattételre szólítja fel a miniszterelnököt. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Azon kezdem, amivel Kossuth igen t. képviselő úr végezte. Az országunk joga van megdöntni, hogy mi történt a kiegyezés kérdésében és a kormányunk kötelessége erről nyilatkozni. Ha a t. képviselő úr csak ennyit állít fel kérdésében és nem ment volna tovább, kérdését minden tekintetben jogosultnak tartanám. Nem mondanom azonban ezt azok folytán, amiket a t. képviselő úr kérdéséhez fűzött méltóztatott mert a kérdésben tulmenve, már egy előzetes kritikáját méltóztatott adni a kiegyezés létesítése körüli eljárásnak.

Kubic Béla: Ahhoz is joga van... Széll Kálmán miniszterelnök: ... De nemcsak annak, hanem a kiegyezés azon tartalmának, melyet a képviselő úr nem ismer, amelyet még csak ezután akar megismerni és akarok én a t. Házal megismertetni, a t. képviselő úr, megelőzve az én előterjesztésemet, összeszedi azokat a nézésekben helytelenül, rosszul, hamisan és tendenciózusan előadott kombinációkból álló újság-ciklékényeket és azokat meg is kritizálja. Előre, nem ismerve a kiegyezés valódi tartalmát, ellene nyilatkozik, mielőtt ismerné.

Barabás Béla: Hát halljuk a valót!

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát igenis, meg fogják hallani, de akkor kell nekem nyilatkoznom és nem előbb — és ez nem titkolódzás, mint a tisztelet képviselő úr mondja — amikor egy iromlaj is, részleteiben is, szövegében is véglegesen tisztázott, aláírt szerződésről számolhatok be. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Ellentmondás a szélsőbaloldalon.) Nincsen senki ebben a Házban, aki inkább óhajta, mint én, hogy mielőbb nyilatkozhasson, mert kívánatos és szükséges, hogy a sok helytelen és tendenciózus híreszteléssel szemben az ország tudja, hogy mi az igazi tartalma az egyezésnek. Nem is szorultam arra, hogy bárki figyelmeztessen arra, hogy mi a kötelességem, (Zaj a szélsőbaloldalon.) de anticipálva nyilatkozni nem lehet szerződésről, mely véglegesen megkötve és formailag aláírva nincs.

Magánosok közt is úgy van ez (Zaj a szélsőbaloldalon.) Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) mint két államnak a kormányja közt. Mikor szerződési tárgyaknak és egyezményeknek egész hosszú sorozatáról és tömegéről van szó, a szöveg minden betűje határoz, minden kifejezés mérvadó és véglegesen akkor van formailag is belejezve, ha a szöveg is minden részében véglegesen revidálva és aláírva van. (Helyeslés a jobboldalon.) Ellentmondás a szélsőbaloldalon.) Ez megtörténik a legközelebbi napokban és az ülések egyikét fel fogom szólni, a jövő héten talán, még mielőtt maguk a törvényjavaslatok ide beterveztetnek, arra, hogy a kiegyezésnek tartalmát és lényegét minden részében megvilágítsa, egész objektivitással és egészen hiven a t. Házal megismertessem. (Zaj és közbeszólások a szélsőbaloldalon.) Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Azt gondolom, belátja a t. közbeszólo képviselő úr is,

Annuska.

(Premiére a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Abrányi Emil.

Gárdonyi Géza nagy szerencsével tette meg első lépését a nemzeti színpadon. A Bor elsőrangú iró kvalitásoknak a cégjegyet viselte magán. Nemesak a közönség fogadta lelkes elismeréssel, hanem a kritika is. A darab realizmus, duzzadó egészsége, népiességének a zamat, a paraszt-jellemek rajzában megnyilatkozó élethűség: ezek a tulajdonságok játszottak össze, hogy Gárdonyi első színpadi kísérletének erős és tartós hatást biztosítsanak. Gárdonyi a Borban letért a dalos betétekkel tarkított népszínmű hagyományos országtájról és a nép lelkét igyekezett élénk tártni minden fölsőleges cífrakódás nélkül. A nyelv tösgyökeres magyarságába, sok helyütt bájos egyszerűségébe is csak annyi poézist vegyített természetesen fakadó hasonlatok alakjában, amennyit egy ilyen népies darabnak a realizmus megbir. Ezek a hasonlatok úgy szövik át a darabot, mint a kakukfűvek, a sisakvirágok, a százszorszépek az Isten gondozása alatt álló mezőt. Eredetiség, újság volt a Borban. Ezzel lepte meg, ezzel elégtette ki azokat, akik utálják a sablont, szeretik a különöset, gyönyörködnek az eredeti tehetség úde színeiben.

Hozzájárult a siker teljességé tételéhez a darab formás-volta; a kitűnő népies anyag formabontása. A paraszt-jellemekből fejlesztett egyszerű

mesében megvan az egység. Egyenes csapáson, fölsőleges kitérések nélkül megy a cselekvés a végső kifejtés felé, ahol Baracs Imre kibékül a feleségével. Minden arra szolgál, hogy magyarráza és tovább fesse Baracs lelkiállapotát, akiben a dacos indulatosság küzd a jónak született szív nagy szeretetével, míg végre — szebbnél szebb, jellemzőbbnél jellemzőbb apró vonások egész sorozata után — a szeretet kerekedik fölül. Semmi nem látszik erőszakolttnak; semmi sem üt esőtárat a részek természetes összetartozásán. A második felvonásban a cselekvés — mint a magyar ember — lassu tempóban halad, de a hamis, kacér özvegygyel folytatott hosszú beszélgetés nem tartoztatja föl; sőt siettet, mert ez a beszélgetés érleli meg Baracsban azt a szándékot, hogy visszatérjen a kedves életparájához, akinek a szépségét, a jóságát akkor látja egész nagyságában, amikor hozzá méri a szaporan nyelvű özvegy hitvány lelkiületébe. Ez a darab igazán organikus egész; szervezen összefüggő, mint a földből kihajított növény. Mint jellemrajz: gyönyörű és igaz világgóságot vet a magyar nép jellemére. Mint drámai alkotás: megragad és kielégít bennünket formájának a kerekdedségével. Örömrünk telik benne. Szépnek, hasznosnak, szükségesnek tartjuk; érezzük, hogy a magyar népjellem mély aknáiból egy darab kincset hozott föl és dolgozott ki maradandó értékül az egész nemzet számára.

Második darabjában, a Karácsonyi álomban voltásképpen csak a betlehemes-játék naiv hangulatát akarta átérzetetni velünk egy igazi, ian-tasztikus mesé keretében. Kiadta kezéből legerősebb fegyverét: a realizmust, az élethűséget. Csak mesét, csak álmot kaptunk ezuttal, nem drámát.

De a magyar nép észjárásának ebben is kitűnő tolmácsa. Nem látszik csinálttnak, mesterkélttnak, amikor a pásztorok nyelvén beszél és a betlehemi legenda fényes misztériumát összevegyíti a magyar parasztság saját szerű karácsonyi humorával.

Ma este harmadszor hívta föl ítélő bírót a Nemzeti Színház közönségét.

Annuskájában megint visszatért a közönséges élet talárára. De a paraszt-világból feljebb hágtott. Ez sem a nagy város; ez is a vidék, a falu; de itt nem a paraszt, hanem a földesur házában vagyunk, a házszilváfas nemes tornácok kuriáján, aki jó barátságot tart a plébánossal, a földbirto- kos szomszédokkal; szivesen látja magánál a kántorantitót, a postamestert, az egész „helybéli intelligenciát”; vidáman iszik és kártyázik a kol-duló baráttal; zárdában nevelteti hajadonna ser-dült leányát; és szorgalmasan veszi föl öt-hatszáz hold földjére az uszorakölesönöket.

A Borban a takarékos magyar parasztot látjuk, akinek adóssága nincs; aki még az adóját is pontosan fizeti; akire tehermentes örökség néz a felesége nagybátyja részéről. Az Annuskában a középosztályi képviselőjét, a nemes urat mutatja be, aki többet költ, mint amennyi jövedelme van, lealázó helyzetekbe keveredik a hitelezővel szemben és hajlandó volna feláldozni a leányát akár egy gazdag kőrőnek, akár a prépost-bátyjának, aki kétszáz ezer koronát ígér neki, ha Annuskát apácának adja.

Ez a különbség jellemző. És ebben az irányban nagyon éles, nagyon kíméletlen, nagyon találó rajzot szerettünk volna kapni Gárdonyi Gézától. Ha valaki alkalmas arra, hogy a magyar életet erről az oldalról is lefesse és tartózkodás

hogy az ország nincs megkötve mindaddig, míg a törvény az előterjesztések alapján létre nem jön, hogy nincs megkötve ma jobban, mint holnap, vagy holnapután és mincson kevésbé megkötve, ha előbb nyilatkozom, mint a szerződés a kormányok között aláírva. Akkor lesz csak megkötve az ország, mikor a törvényhozás a törvényjavaslatokat el fogadja és azok törvényerőre emelkednek. A mostani egyezkedés csak előkészítési annak, ami tárgya lesz a törvényhozási aktnak. Ezt valakinek elő kell készítenie; hiszen 450 képviselő együtt nem tárgyalhat a Reichsrath anyhi képviselőjével; a két állam nem tárgyalhat másképp, mint természetesen megbízottja és képviselője, a két kormány utján; a két kormánynak ez természetesen és parlamentáris hivatása; a két kormány eljár a maga felelőssége értekezésében, legjobb hite és meggyőződése szerint és eljárásának eredményét idehozva a törvényhozás elé. Ez nemcsak természetesen eljárási, hanem ezt parancsolja a törvény is. Én a törvénynek tettem csak eleget, mert az 1899: XXXI. t.-c. azt rendel, hogy a vámszövetség előkészítésére a kormány indítsa meg a tárgyalásokat. Ezek a tárgyalások folytak, ezek a tárgyalások most befejezéshez jutottak az egész vonalon és az egyetértés a két kormány között létre is jött. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Miben? Ha megtörtént a meg egyezés, megmondhatja, hogy miben történt! Zaj, Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Előnk: Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja a képviselő ur, hogy a kormány titkolódik? A kormány nem titkolódik!

Kabik Béla: Csak bujkál! (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon!)

Széll Kálmán miniszterelnök: Beszélhet ilyeneket a t. képviselő ur, amennyit akar, ilyenek hangulatot csinálni nem lehet; az ilyen beszédnek abszolút semmi alapja nincs. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Micsoda bujkálás van abban, mikor azt jelentem ki, hogy minden iránt nyilatkozom, mihielyt a megegyezés formaiig is perket és, hiszen egy pár nap múlva ez bekövetkezik? Eppen az én érdekében volna most bezonnyítani, hogy Kossuth Ferenc képviselő ur jogosulatlanul anticipálva mondja. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Egy hang: (Ő nem bujkál!) Kossuth Ferenc képviselő ur nem bujkál, az igaz, hanem botorkál tendenciózus céllal és házagosan előadott helytelen közlemények között és az általam a lapokban helytelenek nyilvánított közleményekből az ország színe előtt előre megvádol. Kérdezem, helyes eljárás-e?

Kossuth Ferenc: Megmondtam, hogy közleményekből vettem.

Kabik Béla: Jól teszi, ha vádol!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja a t. képviselő ur, titkolódás volt eddig is. Azalatt, míg a tárgyalások folytak — és az egész idő alatt bizonytalan volt, mi lesz az eredmény — csak nem lehet stádiumról stádiumra, állásfoglalásról állásfoglalásra itt előterjesztéseket tenni? Utimattomokkal nem kezd senki tárgyalásokat, hanem azzal a taktikával és módszerrel, mely a jogok és érdekek megőrzésére leginkább alkalmas, (Zaj a szélsőbaloldalon. Helyeslés a jobboldalon.)

Szatmári Mór: Ha a szövegezés nem oly pontos, nincs még megállapodás!

Széll Kálmán miniszterelnök: Legyen meggyőződve a t. képviselő ur, hogy sikerült ezen jogokat és érdekeket megővni az egész vonalon, hitem és legjobb meggyőződésem szerint, amiről be fogok számolni igen rövid idő alatt.

Sajnátságosnak tartja t. képviselőúrsam, hogy az év utolsó napjait — a mint ő mondja — erőszétséket tettem az iránt, hogy a kiegyezés létrejött. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Komédiázott!) Az, aki itt komédiáról beszél, az nem is sejti, miről mondja ezt a trivál meggyőzést. Ha volt valaha komoly, né-

héz, erős küzdelem és erőszétségek mindkét részről: ez a tárgyalás volt az. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Zaj baloldalon.)

Előnk: (Csenget.) Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: A t. tuloldal folyton sürgetett és nógatott, hogy mikor lesznek már a tárgyalások bejelezve. Mikor aztán mindent elkövettem. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Mozgás a baloldalon.) hogy ezek a tárgyalások végre-valahára bejeleztessenek és tisztázassák a helyzetet, akkor azzal a szemrehányással találkoztam, hogy miért erőlködöm annyira, hogy ezek a tárgyalások bejeleztessenek. Egy kicsit sajtásárogatok és nagyon is erőltetnek tartom a t. képviselő ur azon állítását, amelynek valóban legkisebb alapja sincs, hogy ezzel igazat adtam annak a feltételezésnek, hogy január elsejéig vagy meg kell lennie a kiegyezésnek, vagy érvényét veszti a törvény, amely ma fennáll.

Kossuth Ferenc: Logikusan másképp nem is lehet.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ebben sem logika, sem igazság nincs egy szemernyi sem. Hogy mennyire nincs igazság benne, már akkor bizonyítottam, mikor e körül folytattunk hosszú vitát és azt hiszem, minden kétséget kizáró módon bizonyítottam.

Ha valaha be volt bizonyítva az, hogy a paptalan volt az önké vádia, minden elfogulatlan ítélet beismerése szerint bizonyítottam.

Kossuth Ferenc: Dehogy!

Széll Kálmán miniszterelnök: Már most a t. képviselő ur ezt fel akarja eleventeni. Ebbe nem megyek bele. Kicsit turesa ilyen körülmények között a t. képviselő ur azon állítása, hogy ezeket a tárgyalásokat be kell jelezni és az egyezséget meg kellett kötni, mert különben nekik volt igazuk. Nem úgy állították fel a kérdést, hogy ha a tárgyalások be nem jelezték, érvényét veszti a törvény, hanem úgy, hogy akkor veszti érvényét, ha törvényhozásilag meg nem állapítják az új tarifát. Azt pedig nem lehetett eszközölni a december 31-iki tárgyalás befejezésével; azzal csak azt lehetett eszközölni — és ez annak adott igazat, amit én jelentettem ki, nem amit önké mondta, — annak, hogy a bizonytalanságot tovább fenntartani semmi körülmények között megengedhetőnek nem tartom és ebben a nagy gazdasági kérdésben köztünk és Ausztria között tisztázni kell végleg a helyzetet. Elv. am határozva az új szövegben az országgyűlés előtt teljesen tisztázott helyzetet számolni be: vagy a kiegyezés megkötésével, vagy, ha ez nem sikerülhetne, azzal — amint ennek ügyi beszédemben is kifejezést adtam, — hogy az önláló és elkülönített alapokon való gazdasági berendezésnek szüksége áll elő. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Előnk: (Csenget.) Csendet kérek!

Krasznay Ferenc: Micsoda hipokrizis ezt elbitélni!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez nem hipokrizis. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Előnk: (Csenget.) Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Én, aki azzal az erős elhatározással mentem bele a küzdelembe és folytattam azt, hogy olyan egyezséget igyekszem létesíteni, amely méltányos és kölcsönös, egymás érdekeit számbavevő, de Magyarország gazdasági életérdekeit megsebezni nem engedi, hanem megőrizni és biztosítani alkalmas és képes; de ha ez, minden törekvés ellenére, nem sikerülne, ezen helyzet következését levonom: nem fogadhatom el sem a nyíltan, sem az így közbeszólásokkal ellenem emelt vádat. En erőszétséket tettem arra nézve, hogy a magam és a velem együtt ülő minisztereknek, a magyar kormánynak meggyőződése szerint az ország jogait és érdekeit ezen gazdasági viszonyoknak szabályozásával legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint megőrvük és érvényesítjük. És tényleg így eszelekedünk s erről be is fogok számolni a t. képviselő urnak.

Előnk: (Csenget.) Csendet kérek!

Krasznay Ferenc: Micsoda hipokrizis ezt elbitélni!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez nem hipokrizis. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Előnk: (Csenget.) Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Én, aki azzal az erős elhatározással mentem bele a küzdelembe és folytattam azt, hogy olyan egyezséget igyekszem létesíteni, amely méltányos és kölcsönös, egymás érdekeit számbavevő, de Magyarország gazdasági életérdekeit megsebezni nem engedi, hanem megőrizni és biztosítani alkalmas és képes; de ha ez, minden törekvés ellenére, nem sikerülne, ezen helyzet következését levonom: nem fogadhatom el sem a nyíltan, sem az így közbeszólásokkal ellenem emelt vádat. En erőszétséket tettem arra nézve, hogy a magam és a velem együtt ülő minisztereknek, a magyar kormánynak meggyőződése szerint az ország jogait és érdekeit ezen gazdasági viszonyoknak szabályozásával legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint megőrvük és érvényesítjük. És tényleg így eszelekedünk s erről be is fogok számolni a t. képviselő urnak.

Előnk: (Csenget.) Csendet kérek!

Krasznay Ferenc: Micsoda hipokrizis ezt elbitélni!

nélkül erős igazságokat mondjon: *Gárdonyi* bizonyosan az. Tollával független pozíciót biztosított magának; pártok fölött áll, csak az ország javára néz, csak a nemzet emelkedését óhajto hazaszeretést mindenütt tisztelőben tartják.

Ambár kínálva kínálkozott az alkalom, hogy az adósság-csináló és a műveltségétől még mindig idegenkedő vidéki nemesség pszichológiai képét elénk rajzolja: *Gárdonyi* nem élt ezzel a hálással alkalommal. Amíg a paraszt Baracs jellemét gazdagon részletezte és minden oldaláról a legnagyobb bravúrral tárta föl: Annuska atyjában, Nagy Péterben csak egy pár odaeletet vonással jelezte a patriarchális környezetben életheletlenül vezető és egyre sülyedő magyar nemest, aki ezer mérföldre áll a modern szellem összes vívmányaitól; akinek a házában soha egy tudományos kérdésen nem vitakoznak, soha egy kép, szobor vagy könyv iránt nem érdeklődnek; akinek a száján kulináris szavakon kívül soha egy nemesebb gondolatot tartalmazó mondat meg nem fordul; akinek más élvezete és szórakozása nincs, mint a bor, a savanyúvíz, a pipatörvény, a huszonegy, a kugli, a vadászat és a trágár adoma; akit az adósság uralmas rabszolgájává alacsonyít; s aki már-már elköveti azt az utolsó aljasságot, hogy néhány ezer arany fejében eladja a legkedvesebbjét, áruba bocsátja a tulajdon leányát.

Eonél a rajznál semmi sem lehet aktuálisabb, semmi sem lehet egy erős tehetség tollára méltóbb, semmi sem lehet érdekesebb és hasznosabb az igazságra és haladásra szomjazó közönség szemében.

Gárdonyi Géza ezt a fontos, társadalmunk

elevenébe vágó miltót nem rajzolta ki. A komoly szociális háttér elmaradt s helyébe a szerző rőzsá-lugast állított, ahol két kedves naiv szerelmes enyeleg egymással könnyezve és mosolyogva, kedélyesen és szomorúan, amíg könnyű nebeztelések, bohó lemondások, gyorsan reparálható félre-értések után egymás karjaiba omlanak.

Abban, hogy a kolostorban nevelkedett Annuska le akar mondani a világról és apácának készülni: van-e valami tendenciózus él a zárdai nevelés ellen? A szerző egészben véve annyit tartózkodással tárgyalja ezt a kérdést, hogy a tendenciát nem lehet észrevenni. De nálunk, Magyarországon, ahol a rajongó eszközesnek egyáltalán nincs talaja; ahol ezer és ezer klastromban nevelt kisasszony a legvidámabb profán-zsótónok teljes épségében hagyja el a tanító zárdászuék kolostorát; ahol valóságos jobber holló az olyan leány, aki beöltözik apácának és ha akadna ilyen, nem a magyar közép- osztályból kerülne ki, hanem az arisztokratikus körökből, vagy a legszegényebb osztályokból —: nálunk, Magyarországon, a zárdai nevelés nem jár olyan konkvenciókkal, nem gerjeszt olyan fanatizmust, nem rejt magában annyit veszedelmet, hogy támadni, ostromolni kellene, mint Spanyolországban és Olaszországban.

Bizony mi Annuskát egy pillanatra se féltjük, hogy apáca lesz belőle. Mindjárt látjuk, amint *Ligeti* Juliska kedves, pajkos arcával megjelenik előttünk, hogy a szerelm el fogja téríteni ettől a gondolattól. Kivált amikor Balogh Miklós alakjában *Rézahegyi* Kálmán lép föl, hogy édes humorával, diskrét csókjaival jobb utra terelje az apácának készülő. És ha száz prépost-nagybácsi

egyetlenegy részletével sem, mint Kossuth t. képviselő ur időelőtti tette most mert én nem általános-ságban akarok maradni, de egész részletesen érde-meltem, teljes objektívítással akarok nyilatkozni, minely teljesen, irásbelileg is finalizált és airt szerződésről számolhatok be, ami a legközelebbi napokban meg fog történni. Addig minden nyilatkozat helytelen, sőt illethen dolog lenne.

Csak egyet akarok még végezélt megjegyezni. A t. képviselő ur ma már arról beszél, hogy Magyarországot mi törvényrel meg fogjuk kötni és Ausztria megint nem lesz megkötve. Ideelőtti dolog arról beszélni, hogy miként fogjuk az előterjesztendő törvényjavaslatokat tárgyalni.

Azonban egy dolog természetes: hogy az elő-terjesztendő és tárgyalandó várn- és kereskedelmi szövetségi javaslat teljesen kongruens, mindkét állam-ban egyértelmű törvény alkotását előzván, abban az alakban, amelyben előterjesztetik, csak együttesen léphet életbe és nyerhet törvényerőt. Magyarországnak egyoldalú, hosszantartamu szövetségben való le- kötéséről nem lehet szó. Pedig ez a lényeg. Ha mi lekövüjük magunkat vámszövetségre, le legyen kövte a másik állam is. Erről biztosíthatom a t. képviselő urat, egyebekről pedig időelőtti dolog volna beszélni.

Én tehát most nem nyilatkozom a kiegyezésről, de nyilatkozni fogok, mihielyt ezt megtehetem. Ma nem is tartom illoének, hogy annak az egyezségnek tartalmáról nyilatkozzam, amelyet még csak holnap- után fogunk formálleg végelesíteni és aláírni. A jövő hét éléseinek egyikét arra fogom felhasználni, hogy megtegyem érdemleges nyilatkozatomat. (Hosszantartó, élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

(A bevándorlás.)

Nyegre László előadó: A bevándorlás kérdése-nek kelő megvilágíthatása szempontjából a ki- és be- vándorlás kérdésével pár pillanati kapcsolatosan akar foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) Nálunk mindkét fűtet a legabnormisabb mértékben mutatkozik. (Hall- juk! Halljuk!) Ha ezen abnormis tüneteket a statisztika és a népszűrés szempontjából tesszük megvizsgálás tárgyává, akkor megállapíthatjuk tehát, hogy mi a gyérbő népességű államok sorába tartozunk. De ha nyitott szemmel szűtekinünk és látjuk ennek az országnak óriási felhasználatlan kincsét, nagy munka- erejét megállapíthatjuk azt is, hogy ez a föld kedvezőbb közgazdasági viszonyok között, intenzív mezőgazdasággal, tejódotótt iparral a jelen éginél kétszerte sőt három- szorta nagyobb számú népesség begodadására is ké- pes. És ez a főv Magyarország képe. És ha a tény- leges állapotot vesszük szemügyre, mit látunk? Nyomott közgazdasági helyzetet, folyton fokozódó pauperizmust és a kivándorlás folytonos és fokozatos terjedését. A ki- és bevándorlás mérlege egyáltalában nem mutat kedvező képet. A kivándorlás mérlegénél az egyik sorpenyőben ott vannak legmunkabőrbő ho- nosaink, akik kivándorolnak, mert hiszen ha erősek és munkabőrvők nem volnának, akkor nem tar- tathának lenn magukat. És akik a bevándorlás sor- penyőjében a másik oldalra állnak, a legtöbb esetben akár inproduktívitasuknál, akár közártal- masságuknál fogva olyan egyének, kik az állam érdekének egyáltalában nem szolgálnak. (Élénk helyeslés) Ez a kérdés közgazdasági szempontból. De fontos a bevándorlás kérdése szociálpolitikai és magyar nemzeti szempontból is.

Megdönbéthenen fiziológiai törvény az, hogy erővesztést csak erőt adó anyagokkal pótolható. Nekünk nemzeti erőink teljes kifejezését mindent el kell követnünk azon irányban, hogy ezt a néprádatot, ezt a kivándorlást megakadályozhassuk, amennyiben pedig az erőszűvésnek idegen anyagokkal való pótlásáról van szó, nemzeti önfenntartásunk érdekében valóban csak olyan anyagot szabad ezen nemzet szé- rébe, testébe a jövőben beleengednünk, amely ennek

óhajtaná is, hogy Annuska apáca legyen! Mi jól tudjuk, hogy *Rézahegyi* Kálmán mindig feleségül veszi *Ligeti* Juliskát, ahányszor együtt játszanak.

Ennél az *Annuskánál* egyszerűbb történetet talán még sohasem vittek a színpadra. Minden más író, aki három felvonásos vígjátékot ír, fél- tenék ettől a túlságos egyszerűségtől. Minden más írónak ajánlanám: elírassa föl drámai meséjét raffindább bonyodalommal. Ne legyen olyan vil- gós, hogy akármelyikünk azonnal kitalálja, mihielyt a darab elkezdődik: mi fog történni a harmadik felvonás végén? De *Gárdonyinak* nincs szüksége a fáradságosan készült komplikációk mesterfogásaira. Varázs ereje nem a techniká- ban, hanem a lélekben rejlik. Mennél egyszerűbb, annál jobban élvezük, mert egyszerűsége csupa élet és igazság; mert humora játszi és meleg; mert amikor személyei a szív hangján szólnak, szájukon úgy buzog a szó, mint a forrás, ugy énekel a kedély, mint egy Burns-féle dal.

Ennek tulajdoníthatja, hogy neki könnyedén elnézünk sok olyat, amit másnak nem igen bocsá- tanánk meg. Ha másnál akadnék János barátra, azt mondanám: ez az alak annyira burleszk, hogy már operett-szerű. Kolduló barátot, aki nem fölszentelt pap, nem páter, hanem fráter, sőt néha még a fráternél is ailsőbbrendű (semmi- esetre sem „fízstelenlő ur“) magyar nemes ur léleket ugyan az asztalhoz, ha ebédel, de nem tegezidik vele, nem engedi meg, hogy grasszáljon a házában. (Sőt még *Gárdonyinak* is azt mondom, hogy az a jelenet, amikor a hideglelést szimuláló János barátba egy porció paprikás kulimászt diktál bele Nagyistván Péter az inas asszisztent-

erőt és tápot ad (Élénk helyeslés.), de a legnagyobb eréllyel kell visszautasítanunk és visszatartanunk a szervezethez való jutástól minden olyan anyagot, amely akár improduktív voltánál fogva ezen beteg szervezetnek csak kárát válthatná, akár pedig pláne káros voltánál fogva e beteg szervezetet romboló, esetleg végzetes hatással lehetne. (Élénk helyeslés jobb- és balfelel.)

A törvényjavaslat alapelve az, hogy a lakhatási engedélyek kezelését a községek kezébe kívessék és azt a törvényjavaslatban megállapított hatóságra, járásközpontokra, exponáltabb helyeken pedig a szerveződések határendőrség hatáskörébe osztja be. Célja a kivándorlás rendezése, szabályozása, szigorítása és nyilvántartása; célja, hogy az ország területén bejelentés és az illetékes hatóságok tudta nélkül külföldi néptartózkodások, hogy azok figyelemmel kísérése, még mielőtt az államnak kárát válthatnának. Büntető szankciói terhe alatt szigorúan elrendeli a külföldiek nyilvántartásának vezetését és ezen rendelkezések által előjött akaratát nem annak az abnormális állapotnak, amely ma is jellemzők, hogy tudniillik az ország területén tartózkodó külföldieknek számáról halvány fogalmunk sincs. Tagadhatatlan, hogy az előttünk fekvő törvényjavaslat igen nagy diszkrecionális jogkörrel biztosít az államkormányzat részére. De ha a kérdést meg akarjuk oldani, akkor az államkormányzatnak meg kell adnunk az eszközök intézményekben és szervezetben a törvény hatályossá tételére és ez a kérdés másként, mint políciális uton a diszkrecionális jogkörrel meg nem oldható. (Ugy van! Ugy van! jobbfelel.) Ami a törvényjavaslatban benntölgallatik, az nem üdözés, hanem önévédiem. (Élénk helyeslés a jobboldalon. A szónokot számosan üdvözik.)

Buzáth Ferenc nem tesz kiigát az ellen, hogy új törvényeket alkossanak a bevándorlás rendezésére, bár kijelenti, hogy az eddigi törvények is elég alkalmasak voltak a visszaélések orvoslására. A galicai bevándorlotti egyforma jogokat élveztek a honpolgárokkal, de a jogokat rut visszadásekre használták. E törvényjavaslatban azonban semmi olyant nem talál, ami korlátozni akarná a visszaéléseket. Államellenes igazítás miatt csak az igazítás szinhezérőli távolítható el az illető, de szabadon beköszálhatja az országot. E törvényjavaslat intenciója meg fog törni a rossz közigazgatáson. Szóló azt tartja, hogy a bevándorlás megakadályozására szaporítani kellene a szababíróságok és körjegyzőségek számát. De szükségesség tartana visszaható erővel is lezuháni a törvényt. Azt számon tartják, hogy hány csirke és tyúk van az országban, de hogy hány csirkefogó jön be évente, arról nem szól a krónika. Ha valaki a bevándorlás megállításáról beszél, akkor antisemitaának nevezik el az illetőt, pedig éppen a hazai zsidóság érdekében volna megszüntetendő a bevándorlás. A bevándorlók a népek százezeit teték tönkre uszárkodással, de csak egy esetben üdöztek azt hivatalból s akkor is ijedten abbanhagyták, a midőn 260 esetet konstataáltak rövid időn belül. (Zaj a néptáron.)

Rakovszky István: Ez a szabadelvűség!

Buzáth Ferenc felolvassa Egan jelentését, mely szomorú színekkel festi a feleideki igazságszolgáltatást. Beregmege alispánja megerősítette Egan jelentését s szükségességnek tartotta a megbízhatatlan elem kitoloncolását, a zsidó, nem magyar illetőségű bitoklót eltávolítását, 57 zsidó rabbi kongruája van kiegészítve, de ezek közül csak 7-nek van papi kvalifikációja s legnagyobb része nem tud magyarul.

Bartha Miklós: Eljén a liberálisizmus!

Buzáth Ferenc: Tudomásul kell adni a világnak, hogy Magyarország egy szabad állam, s hogy mindenki bejöhét tisztességes megélhetés céljából. De aki oly célból jön be, mint a galicai bevándorlók.

ciájával: a neveltetés legolósabb fajához tartozik és rontja ennek a darabnak a tónusát.) Másnak a szemére vetném: nem természetes, hogy Balogh Miklós a tanítóiskasszonyt, Sárkánt vizsgaltja és nem figyel arra, ami két lépésnyire a verandán történt, ahol éppen akkor intéztek döntő kérdést Annuskához, akar-e apáca lenni vagy sem? Még a fejével se fordul abba az irányba, ahol ilyen fontos, végzetes elhatározás elő állítják azt a teremtést, akit Balogh Miklós a bolondulásig szeret. Másolt talán meg kívánám, hogy Annuska átalakuló szerelmét, az égietől a földiekhez való fordulását behatóbb pszichológiával magyarázza, finomabb és mélyebb tegye ezt az átmenetet. Másnál kifogásolnom kellene, hogy toldalékok és töltelékek vannak a darabban, hogy a kiváncsi szolgálóleány kelletlenül többször fordul meg a szinpadon, hogy a részeges falusi szabó teljesen fölösleges és arra sincs szükség, hogy a prépost a harmadik felvonás végén három percre bekukkanjon a szereplők közé.

Gárdonyinál minden hibát és hiányt eltakar az a játékonny tündér, aki választottaitja a humor, a pézsis, a gazdag és üde kedély megvesztetést bájjával ruházza föl. Erezzük ugyan a különbséget az Annuska és a Bor közt, érezzük, hogy a Borban tökéletesen végezte feladatát és remekelt alkotót; de itt is odaadással hallgatjuk tősgyökeres magyar nyelvének a muzsikáját, harsogó kaagással honoraljuk kitünőbbnél-kitünőbb ötleteit és megragadunk minden alkalmat, hogy gyönyörködünk rendkívüli eredetiségében.

A mai bemutatón fényes, nagy sikere volt Ligeti Juliskának, aki a címszerepet játszotta. Az apácának készülő ártatlan leány naivságának,

azokra börtön várjon és akasztófa. A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés a néppárton.)

Előnk az ülést 5 percre felfüggesztelte.

Szűnet után:

Báró Solymossy Ödön: Ugy tekint a törvényjavaslatot, mint a kivándorlási törvény kiegészítő részét. Foglalkozva a kivándorlással, azt tartja, hogy a kivándorlók jörsége hasznára vált a hazának, elváozásuk tehát veszteségére szolgál. Dicséretre szolgál a kormány, hogy ily radikális törvényeket alkot a nép jólété érdekében. A kormányelnök e működésével hálára kötelezi az utókort, amely a gyakorlati szempontok alapos ismerőjének fogja elismerni őt. De a célt csak akkor lehet elérni, ha a hatóságok, sőt a társadalom is lelisméri a törvény intencióját s a szertint cselekszik. Különböben nem lesz gyümöcsse a törvénynek. Államosságban üdvözi a javaslatot, de kijelenti, hogy részleteiben kifogásokat fog emelni. Ha nem járunk el óvatossággal, akkor megakadályozzuk esetleg a hasznható erkölcsi és anyagi kapitalis beöznlését. Sok tekintetben drakói szigorra van szükség, de csak helyely-köz-el. Szükségesnek tartana a törvényben azt is kimondani, hogy évente a törvény ellen elkövetett kihágásokról jelentés terjesztessék be s a büntetésfűnek kizárólag a határendőrség cöljaira fordíttassanak. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés jobb old.)

Előnk a vitát holnapra halasztotta s az ülést 1 óra 43 percor bezárta.

BELFÖLD

A parlament munkarendje. A képviselőház a most napirenden lévő javaslatok elintézése után, amelyek a ki- és bevándorlásra vonatkoznak, értesülésünk szerint nem fog azonnal a katonai javaslatok tárgyalásába belemenni, hanem letárgyalja előbb a cukoregyszemély becikkelyezéséről szóló javaslatot, továbbá a pénzügyminiszternek ma benyújtott javaslatát s végül egy-két még ezentul benyújtandó törvényjavaslatot is, ezek közt a beruházási kölcsönt és talán még a tisztviselők fizetésének emeléséről szólót is. Hozzávetelt számítás szerint ez az anyag harmadfélvetet vehet igénybe s tehát a katonai javaslatok minden valószínűség szerint e hó vége felé fognak napirendre kerülni.

A kiegyezés. Bécsi telefonjelentés szerint

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter Bécsben való időzését felhasználva arra is, hogy báró Call osztrák kereskedelemügyi miniszterrel a vám- és kereskedelmi szövetségre vonatkozó megállapodások szövegezésé dolgában értekezzen. A kiegyezési javaslatok végleges szövegezésé és aláírása végett, amint már említettük, Koerber osztrák miniszterelnök és az érdekelte szakminiszterek: Böhm-Bawerk pénzügyminiszter, báró Call kereskedelmi és Giovanelli földművelésügyi miniszter holnap reggel Budapestre utaznak. Egy idevaló estilap azt jelenti, hogy Szell Kálmán miniszterelnök már a hétfői ülésen tájékoztatni fogja a képviselőházat a kiegyezés egész komplexumáról. Mivel pedig az aláírás vasárnap fog megtörténni, valószínű, hogy a híradás bevalik.

természetes kedvességének olyan tolmácsa volt, hogy jobbat nem kívánhatott se a szerző, se a közönség. A bajna-hasadás nem lehet üdőbb és harmatosabb, mint az a jelenet, ahol érettezt velünk, hogy már fölébredt benne a szerelem Balogh Miklós iránt. Mesteri módon halkította el a szavait és lesütött szemel fölérte a legahogabb vallomással. Diszkreioja, gyöngédsége elbájolt mindenkit és természetessége sokszor a finom, előkelő művészet határvonalán járt. Természetes kedvességében, diszkreioában méltó társa volt Rósahegyi Kálmán (Balogh Miklós). Nem volt ugyan „Adonisz pörge kalapban“, de a hiányzó külső szépséget pótolta kedélyének a szépsége. Örömben és szomorúságában egyaránt hozzáfért a közönség szívéhez. Könnyű, kedves és graciózan pikáns alakítását láttunk V. Molnár Rózsától, aki a tanító-kisasszonyban Annuska ellenképét adta. Virtuóz módon beszélt és meglepett mozgásának a kellemes élénkségével. Ideális plébános volt Molnár László, jóízű magyar földbirtokos Szacsavay, melegsívű anya Viedrnyé, humoros asszonygyűlölő Gal, nagyon kedves és szimpatikus kántortanító Mihályfi és hatalmasan komikus figura Gabányi mint János barát. Külön kell megemlékeznünk Nagy Ibolyáról, aki a nyelvés, kiváncsi szolgáltól rendkívül erős és hatásos kommunikummal színezte. Eleven és őszervágó volt az egész előadás és az első felvonás verandás háza kiállításnak is nagyon szemrevaló.

Az első felvonás után tiszter hívták ki a szerzőt, de a többi felvonás végén is melegen, őszintén csatogott a taps.

Erhard és a magyar néppárt. Az Alkotmányban ma Turi aláírással valaki kofamódra felel azzal a vezércikkünkkel, mely Erhard Albert tanár vatikáni látogatásával foglalkozott. Azt kérdezi tőlünk, akiket persze lokaraz és az egész szabadelvű közvéleménytől, hogy mi köztünk az Erhard-féle mozgalomhoz, mely a katolikus egyháznak házi ügye. Válaszunk ez: Erhard nem az Alkotmány hívei számára írta könyveit, hanem a világ nagy nyilvánossága számára. Ha 6 házi ügy formájára akarta volna a reformkatholicizmust kezelni, akkor nem könyveket írt, amik kapathatók minden könyvesboltban, hanem bizalmas beadványban terjeszti reformeszméit egyházi fennhatósága elé. Erhard is, Schell is, Kraus is, Pastor is a legszelebb nyilvánosság porondján vivják szellemi harcaikat az egyháznak a középkor onladékaitól való megtisztításáért. E tábor ideái tehát közkinccsek s bírálások joga is, kötelezése is minden művelt embernek, aki a kor szellemi mozgalmaiban számon tartja és időnk erkölcsi evolúciót hivatása szerint figyelemmel kíséri. Ha az a Turi, aki az Alkotmányban tur, a mi jogos és tiszteltteljes bírálatunkra tájékozó hepp-hepp-kiáltással felel, ezzel csak azt bizonyítja, hogy igenis, van még középkori hulladék, amit a reformkatholicizmus hirdetői joggal szeretnének onnan eltávolítani. Ezek után joggal kérdezhetőnk, kicsoda hát az a hetvenkedő legény, aki egy komoly bírálatra szennyes invektivákkal felel. De nem kérdezzük, mert félünk, hogy az talána kiszilni, hogy Turi ur reverendát visel. Pedig az ilyen egyének a vásárcsarnokban volna a helye, nem a szeretet istenének oltára körül.

Katonai konferenciák. Bécsben tegnapelőtt a király elnökölésével katonai konferencia volt, melyen Ferenc Ferdinánd főherceg, báró Beck vezérkari főnök, lovag Fritsch hadügyminiszter és báró Weigl, a hadügyminisztérium elnöki irodájának igazgatója vettek részt. Az elmúlt években az ilyen konferenciákon a hadsereg főfelügyelői is jelen voltak. Valószínű tehát, hogy a január havában várható többi konferencián már részt fognak venni. Mint a P. L. értesül, a konferencián a tábornoki kar szellemi kérdéseivel, valamint a felsőbb parancsnoki állásokban szükséges változásokkal és újraszervezésekkel foglalkoztak. A konferencián előterjesztették a főfelügyelők jelentéseit és javaslatait is, melyeket az évközben tett tapasztalatok alapján dolgoztak ki. Végül szóba kerültek azok a fontos katonai kérdések is, melyek a hadsereg szervezésére, valamint harcászati képességének fejlesztésére vonatkoznak.

Egy bécsi távirat szerint ma délelőtt tovább folyt a katonai tanácskozás a Hofburgban. Ezuttal is a király elnöklete alatt. A tanácskozásban, amely két óráig tartott, részt vettek: Ferenc Ferdinánd főherceg, báró Beck vezérkari főnök, Fritsch hadügyminiszter, Windischgratz és Reinlaender főfelügyelők, Beck műszaki főfelügyelő, Weigel, a hadügyminisztérium elnöki osztályának főnöke.

Az új belgrádi követ. A király Dumba Tivadar Konstantin követéségi tanácsos belgrádi magyar-osztrák rendkívüli követül és meghatalmazott miniszterré nevezte ki. Az új követ 47 éves; huszonegy éve szolgált a diplomáciában, miközben Péterváron négy évig nagykövetségi titkár volt és két éven át Bukarestben működött; ezen kívül megfordult Londonban, Rómában és Párisban; 1895 óta követéségi tanácsos volt párisi nagykövetségünkönél. Elődje a belgrádi állomáson, báró Heidler Károly, berni követ lett gróf Kuefstein Károly helyére, aki a Lipót-rend nagykeresztjével véglegesen nyugalomba vonult.

A cukorkontingens felosztása. Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésében terjesztette be a cukorkontingensnek egyenlően való felosztásáról szóló törvényjavaslatot, melyket a brüsszeli cukoregyszemélytett szükségessé. A tiz szakaszból álló törvényjavaslat több intézkedései ezek:

A magyar cukorgyártalepekről és cukor tartására rendelt szabad raktárakból az 1908–1904-iki termelési időszakban a fogyasztási adó lefizetése mellett elszállítható 863.660 métermagas fogyasztási cukormennyiség a Magyarországon az 1902–1903-iki termelési időszak folyamán tényleg dolgozó cukorgyártalepek között osztatik szét. Ujjonnan keletkező cukorgyártalepek kontingens iránt való igényének kielégítésére az a cukormennyiség szolgál, amelyvel Magyarország cukorkontingense ama termelési időszakban, amelyben az új cukorgyártalepek üzembe lesznek helyezendők, meghaladja a köz-

vetetlen előző termelési időszak cukorkontingensét. Új cukorgyárra nem adható engedély valamely létező gyártól légvonamban mérve 100 kilométeren belül. Elsősorban ama cukorgyárak számára adandó engedély, melyek szövetkezeti alapon létesülnek. Új cukorgyárak kontingense az első termelési időszakban 15.000 métermássa fogyasztási cukrot meg nem haladhat.

A cukorkontingensnek egyenként való felosztásáról szóló kimutatás a következő: A cukorgyártelepek részére az 1903—1904-iki termelési időszakra kiosztott kontingens mennyisége métermássákban: Ácsi cukorgyár 18.060, botfalvi cukorgyár 50.000, bükki cukorgyár 37.300, ozínfalvi cukorgyár 35.000, dícségi cukorgyár 55.900, lélszerfalvi cukorgyár 41.600, hatvani cukorgyár 61.200, kaposvári cukorgyár 31.600, magyarfalvi cukorgyár 31.000, marosvásárhelyi cukorgyár 15.000, mezőhegyesi cukorgyár 54.700, nagyzezeni cukorgyár 19.200, nagysurányi cukorgyár 61.200, nagyszombati cukorgyár 57.000, nagyapócsányi cukorgyár 32.400, oroszka cukorgyár 40.700, petőházi cukorgyár 22.900, sárvári cukorgyár 35.000, selypi cukorgyár 26.400, szerenési cukorgyár 105.100, trencséntelpei cukorgyár 32.400. Együtt 863.660.

A képviselőház holnapi ülésén folytatják a beadvényi törvényjavaslat tárgyalását. Az ülés napirendjére ki van még tűzve az utlevélügyről, a vitás tengeresügyben a választott bíróság által hozott ítélet beicikelyezéséről, három új csendőrkörület felállításáról és a határrendőrségről szóló törvényjavaslatok tárgyalása. Az ülés végén Csávolszky Lajos interpellál gróf Lamsdorff utja dolgában.

A kereskedelmi szerződések. Az osztrák-magyar olasz kereskedelmi szerződés megújítására való tárgyalások — mint egy estlap római tudósítója jelenti — Volenczében lesznek. Az olasz kormányt a tárgyalásokon a következő férfiak fogják képviselni: Luzzatti és Branca volt miniszterek, Bubini képviselő, Stranhar, az olasz bank és Miraglia, a nápolyi bank igazgatója, Malvano, a külügyminiszter irodai igazgatója és esetleg még Visconti-Venosta marchose, a volt külügyminiszter.

Berlinből telegrafálják: A lapoknak azzal a jelentéssel szemben, hogy Németország a vele szerződéses viszonyban lévő hatalmasságoknak megbívatást küldött a kereskedelmi szerződési tárgyalások megkezdésére nézve, a Wolff-ügynökség jelenti, hogy erről Berlinben eddigelő semmit sem tudnak.

A dohányilleték megváltoztatása. A vámvonalon át behozott dohány és dohánygyártmányok után illetéket szed a kincstár abból a célból, hogy a kincstár által forgalomba bocsátott belöldi dohánygyártmányok jövedéki haszna a behozott gyártmányok fogyasztásánál is biztosítsák. Az 1875. évi XIV. 1-cikk óta, amely ezeket az illetékeket megállapította, a belöldi dohánygyártmányok árával párhuzamosan a jövedéki haszon is emelkedett, mi által a belöldi és a vámvonalon át behozott dohánygyártmányok fogyasztásánál a jövedéki haszon tekintetében eredetileg fennálló egyensúly elbomlott. Ezen egyensúly helyreállítása céljából szükséges tehát hogy a behozott dohánygyártmányok illetéke felemeltesse, miáltal érvényre jut ama fontos adópolitikai elv is, hogy a behozott dohánygyártmányok fogyasztói, kik rendszerint a vagyonosabb osztályhoz tartoznak, nagyobb tétellel járjanak, mint a belöldi gyártmányok kevésbé vagyonos fogyasztói.

Lukács László pénzügyminiszter a szóbanforgó illetékre vonatkozólag a képviselőház mai ülésén a következő törvényjavaslatot terjesztette elő:

Törvényjavaslat

a vámvonalon át behozott dohány és dohánygyártmányok engedélyilletékeinek megváltoztatásáról.

1. §. A vámvonalon át behozott dohány és dohánygyártmányok után a vámjón kívül fizetendő engedélyilletékek az 1875. évi XIV. törvények idevonatkozó rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése mellett, a tiszta súly minden kilogrammjától
szivarok után 30 koronában,
szivarok után 26 koronában,
egyéb dohánygyártmányok és nyers
dohány után 20 koronában
állapítatik meg.

2. §. A jelen törvény 1903. évi . . . hó . . . lép életbe s végrehajtásával a pénzügyminiszter bírál meg.

Budapesten, 1903. évi január hó 9-én.

Lukács László, s. k.
m. kir. pénzügyminiszter.

A nagymartoni jelöltek. A nagymartoni választókerületben, mely Degen Gusztáv elbunyítával üresedett meg, aighanem négy jelölt is fog a mandátumért küzdeni. A szabadelvűpártnak van már jelöltje gróf Csirák László személyében. Más verző szerint a

megyei szabadelvűpárt Bauer Mihály földbirtokosnak ajánlotta fel a jelöltséget. A néppárt szintén állít jelöltet, de ezeken kívül állítog a soproni radikálisok vezére, Zaombr Géza bormélymester is fog szerepelni, aki már a legutóbbi választásoknál is tett kísérletet mandátum elnyerésére.

Pozsonyi küldöttség Széll Kálmánal. Pozsony városából ma délelőtt Brody Tivadar polgármester vezetése alatt nagy küldöttség tisztelettel Széll Kálmán kormányelnök belügyminiszternél, a város által beruházásokra tervezett nyolc millió kölcsön fölvételének engedélyezését kérve. A kormányelnök szívesen fogadta a deputációt s készséggel ígerte az ügy sürgős tanulmányoztatását.

Egy félhivatos cáfolat. A Neue Freie Presse nyomán több budapesti lapban is egy közlemény jelent meg amely szerint az ujvidéki, péterváradai és kamiczai helyőrségek tisztikara által rendezett Szilveszter-estélyen az ujvidéki honvéd-zászlóalj egyes tényleges állományi tisztjei Wawra tábornok várpárcanokok felkötésöntője alkalmából, amikor a katonai zenekar a néphimnuszot eljátszotta, tüntetőleg hangosan magyarul társalogtak, a tábornoknak, valamint a katonai zenekarnak hátat fordítottak s ekképp mintegy tiltakozásukat fejezték ki a néphimnusz eljátszása ellen. A félhivatos Budapesti Tudósító, ez ügyre vonatkozólag beérkezett hivatalos jelentések alapján, határozottan kijelenti hogy az említett közlemény teljességgel valótlán és minden ízében rosszakaratot árul el.

Pártértekezlet. Az országos függetlenségi és 48-as párt ma Kossuth Ferenc emléke alatt tartott értekezletén mindenekelőtt Bedőházy János azt indítványozta, hogy a három csendőrkörület felállításáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a párt foglalja el azt az álláspontot, hogy az erdélyi részekben felállítandó csendőrkörület ne Nagyszombaton állítsák fel, hanem Marosvásárhelyen, mint ahogy a székeységnek ez a központja, és a pártnak kötelessége mindent elkövetni, hogy a székeységet minden téren támogassa és ilyen emporialis városnak felvirágzását előmozdítsa. A párt ezt egyhangulag magáévá tette és az indítvány betérjesztésével Bedőházy Jánost bízta meg. Ezután az elnök be akarta mutatni a múlt iles határozatából kifolyólag tervezett szabályzatot, mely a múlt iles alkalmával kiküldött bizottság hatáskörét volna hivatva megállapítani. A párt hosszabb eszmecsere után, melyben Olaj Lajos, Lukács Gyula, Kurb Béla, Visontai Soma, Gáll Sándor, Pichler Győző, Krasznay Ferenc, Szalmári Mór, Papp Elek, Bedőházy János, Zsagy Miklós, ma d'ismételten Justh Gyula, Tóth János és Kossuth Ferenc vett részt, abban állapodott meg egyhangulag, hogy a tervezett szabályzatot most nem veszi tárgyalás alá hanem január 20-ra újabb értekezletet hív össze, melyre a párt minden egyes tagja az értekezlet tárgyának megjelölésével hivatik meg abból a célból, hogy a párt alapszabályai összhangba hozassanak minden telmerülő pártszervezeti változtatással. Justh Gyula bejelentette, hogy ez értekezleten a héttagú bizottságra vonatkozólag indítványt fog előterjeszteni. Végül az értekezlet kilátogokul felvette Pankó Bertalan ügyvédet (Szilágy-Somlyó) és Hellebronth János ügyvédet (Budapest).

Politik reaktiválása. Az ujvidéki központi hitelintézet, amelynek élén az ugynevezett szerb liberális párt oszlopos tagjai állanak s amely működési körébe a nemzetiségi pénzintézetek módjára a politikát is mindinkább bevonja, dr. Polit zászlóbontása után szintén életet adott magáról. Amint ugyanis Ujvidékről jelentik, a nevezett intézet Politnak és lapjának, a Braniknak támogatása céljából elbocsátotta eddigi ügyvezető, dr. Jankovics Pált és az ügyészi állást dr. Vucetits Illés ujvidéki ügyvéddel töltötte be, aki viszont lapját, a Branikot átengedte Politnak. Polit részére az intézet négyezer korona évi szubvenciót szavaott meg. Ezzel kapcsolatosan Karlóczyról azt jelentik, hogy az ujvidéki központi hitelintézetet csak a szerb alapok támogatásával lehet megteremteni, mert a volt kongresszusi választmány ez intézetnél kerek egy milliót helyezett el az egyházi alapokból. Hogy az intézet milyen „hazafiasan” működik, tanúsítja az általa támogatott Branik tegnap karácsonyi száma is. Amelyben dr. Polit az ünnepi vezércikk során toglalkozván a magyarországi szerbeknek a balkáni szerbeknél is rosszabb, türhetetlen és végzetlen helyzetével, azt a reményét fejezi ki, hogy a szerbség nemsokára látni fogja az északi fény kinyúlását.

Péc: házadómentessége. Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén jelentést tett arról, hogy megengedte, hogy Pécs város

egynemely utcáiban 1905. évi december hó végéig fölépít és lakható állapotba helyezett legalább is egyemeletes házakra nézve az 1896. évi XXIII. t. c. 4. §-ában említett 15, illetve 12 évi házadómentesség további három évvel meghosszabbíthatassék.

A nyitra-zsámbokrétai maniótum. Mi is közlötök több lappal együtt, hogy a Major Ferenc baláiával megüresedett nyitra-zsámbokrétai kerületben a néppárt báró Kaas Ivort lépteti fel. Báró Kaas azonban ma kijelentette egy estlap tudósítója előtt, hogy nem szándékozik telépni.

A kultuszárca költségvetése.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest január 9.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 1/2 órák folytatta a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalását Falk Miksa elnöke alatt. A kormány részéről Wlassics Gyula miniszter, Zsillinszky Mihály államtitkár és Papp Elek osztálytanácsos voltak jelen.

Komjátthy Béla, a mai nap első szónoka, az előző szónokokról azt állította, hogy a költségvetést megszavazták, de csak bizalomból, mert beszédük csupa fatadás és vad volt. A támadások jogosultaknak tartja, mert a felölt 35 éves rendszer alatt a közoktatás nem tudta megoldani a rábárut feladatok egy jelentékeny részét. Nem a miniszter az oka ennek, hanem a szerencsétlen államjogi helyzet, amelyben az ország van. Hiábavaló minden igyekezet, amíg fennáll a nemzetiségek autonómiaja, amíg például lehetetlen a tanítói képzést egységessé tenni. Ha szabad keze van a miniszternek, mondja meg, miért nem akarja a közoktatás államosságát? Erre a kérdésre elvárja a miniszter választ.

Rakovszky István nem szavazza meg a költségvetést. Olyan kemény kritikát hallott itt kormánypártiak és ellenzékiek részéről, hogy ha csak fele is igaz a kritikának, a magyar közoktatás akkor is a legszánalmasabb. A kultura meglovó faktora a nepotizmus áldozata. Ott van az Akadémia; tessék ebbe a fészekbe belenyúlni és szétlőni, hogy végre megfelelően rendelkezésnek.

Wlassics Gyula: Nincs jogom!

Rakovszky István: Megaduk a jogot hozzá! Vagy lehet-e másút, mint nálunk, hogy olyan egyetemi tanár megmaradon katedráján, akire országvilág előtt rábízottak, hogy plazázz? Szólok azután szóval teszi a katolikus autonómiát. Ebben a kérdésben a kormány játékok ütött a katolikusokkal. Azt kérdezi, hogy annak az elabórátumnak, amelyben megállapodtak, lesz-e szankciója és mikor? A katolikus kongrua hasonlóképpen tengeri kigyó s kéri a miniszter támogatott közbeépését. A többi telekezt megkapta a maga kongruáját a katolikusok támogatásával, méltányos, hogy a katolikus kongrua is létesüljön végre-valahára. Védelmébe veszi az apácintézeteket és kimutatást kér arról, hogy milyen lekezelési iskolákat államosított eddig?

Berzeviczky Albert a részleteknél szándékozik beszélni hosszasan, itt csak arról szól, hogy lenn-akadtak azon, hogy a kormánypárti képviselők csak kritikát mondtak a tájáról. Ezt az álláspontot magrává is teszi, mert az a feladata, hogy a képviselő, ha kormánypárti is, rámutasson a létező bajokra, mert csak így érhetik el a kultúrát céljainkat. Mert a kormánypártiságból sohasem következnek az, hogy a miniszter működése iránt a legnagyobb elismeréssel ne volnánk. Szerinte megtörtént minden, ami emberi erőfölt kitélt. A létezőknek nemzetiségi struktúrában és vagyoni erőnk gyengeségben rejlenek. Az adott viszonyok között és a rendelkezésre állott eszközökkel Wlassics miniszter olyan eredményeket ért el, amelyekről csak elismeréssel emlékezhetünk meg. Eppen ezért bizalommal viseltetik a miniszter iránt és a költségvetést általánosságban el fogadják.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ezután csak röviden szól, miután már a multkor hosszasan vette igénybe a bizottság figyelmét. Hogy Hegedűs és Miklós Odón bírálatot mondtak, az természetes, hiszen a közigazgatás igazai céljait így lehet helyesen szolgálni. Ha mégis bizalommal viseltetik a kormány iránt, ebből az következik, hogy a kormány politikájával nagyában meg vannak elégedve. Azt a bizalmi vótumot tehát meddő kísérlet abban a szímben felütneti, mint ahogy egyesek azt tenni igyekeztek. A nemzeti kultura hangoztatása nálunk szükséges és fontos dolog: ha ezt egy francia miniszter nem teszi, az még érthető, mert ott egységes nemzet áll a miniszter háta mögött. Egyébként hangsúlyozza, hogy a kulturpolitikában kitevő működés márol holnapra nem nyujt kézzelfogható eredményeket, de ennek a módódsnek meglesz a látzaja, az kétségelment, sőt az már ma is észrevehető. Hogy nem nagyobtmertvű a hatás, az éppen annak tulajdonítható, hogy eddig ez a tárca oly kevésse volt dotálva. Adatok sorol fel, amelyekkel igazolja, hogy a magyar kultura érdekében mik történtek és hogy a történeteknek szemmelátható hatásuk van. Az államosítás kérdéséről már nyilatkozott, azt az egész conalon nem helyesít, mert leközölhet az akadályokkal találjuk magunkat szemközt. De erre nincs is szükség, mert az államnak megvannak az eszközei, hogy az aiatu szempontokat érvényesítse és érvényesíti is. Nagyon sajnálja, hogy Rakovszky őt nem tartja jó miniszternek, de ezt a pártállások örösi különbségével meg tudja magyarázni és nem engedheti meg magának azt az izléstelen-séget, hogy felsorolja, nu mindent tett a magyar kultura érdekében. Az akadémiát a maga részéről nem rendszabályozhatja meg, mert erre nincs jogköre.

Ámbár azt hiszi, hogy az akadémia megfelel a maga rendeltetésének. Az egyetem felpanaszolt hibái tudvalevők, hiszen maga is elmitette e hibákat és éppen ezért nyult az egyetemi oktatás rendjének reformjához. De azért az nem jogosult, hogy a tényleg létező hibák miatt asztán az egyetemet minden vonatkozásában lerántsuk, legkivált ha megtönljük, hogy hány kiváló erő van egyetemünkön és hogy e kiváló erőnek üdvös működése kétségtelen. Panasz lesz mindig, de hiszen éppen azért vagyunk itt, hogy a panaszokat orvosoljunk.

Ami a felhozottakat illeti, konstataja, hogy Rakovszky félreértésben van a *beneceknek* tanárképző-jogviszonyaira nézve. Ez a jogviszony ennél mint fennállott eddig, valamegy differencia van a doktorátusra nézve. A *kath. autonómiára* nézve kijelenti, hogy a válasz okvetlenül meg fog adni. Munkálataival el is készült és azt miniszterársaival közölte. Meg fog adni, ámbár Rakovszky akkor sem lesz megelégedve a válaszával, mert ebben a kérdésben neki egészen más volt az álláspontja. Az üzenet valószínűleg olyan lesz — bár az csak egyéni vélelete, a kormány még ebben nem döntött, — hogy az elabórátumot tárgyalási alapul elfogadják. Mindenesetre ajánlatos volna, hogy ezt a kérdést kapcsolják ki a politikai kérdések sorából, hiszen marad azért politikailag kihasználható elég más kérdés. Így ebben a kérdésben is könnyebb lenne a megállapodás. Ismétli álláspontját, hogy a katolikus autonómiát a maga részéről a fennálló törvények változtatása nélkül óhajtja létesíteni. A katolikus kongrua kérdésében is megtesz mindent, ami hatáskörétől függ. Amíg a jópapság jóvedelmének megállapítása nincs keresztülvéve, addig a kérdés egész komplexuma nem rendezhető; remélhető, hogy hamarabb meglesz ez is. A felekezeti iskolák állomása mindig az egyházi főhatóság beleegyezésével történt és ebben a tekintetben a legnagyobb előzetesekkel járt el. Ismételtlen kéri a költségvetés elfogadását. (Helyeslés.)

A bizottság a költségvetést általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás során Teleki Sándor előadó ismertette az egyetemi tételt.

Berzeviczy Albert indítványozza, hogy az egyetemen a tanácsjegyző a nyolcadik fizetési osztályból a hetedik osztályba tétessék át és hogy az irodaisztii és irodaségvezetési állások egygyel-egygyel apasztassanak. Szóvártta a tandíjmentesség kérdését, amelyben maga sem helyesli, hogy oly későn döntenek. A külföldi egyetemek lekepezőelölegzését viszonyaink közt nem helyeselné. A budapesti joghallgatók jiszti számával szemben áll az orvostanbálatók hasonlóképpen jiszti kis száma. Ennek a kihatása a jövőre aggasztó és éppen azért foglalkozni kell ezzel a kérdéssel. Az orvosi szolgálat viszonyai szempontjából remélhető, hogy a joghallgatókat illetőleg javulni fog a helyzet és a kilitásba helyezett jogi szakoktatási- és vizsgareform előreláthatólag egészen jobb állapotokat fog e téren teremteni. Sürgöti tehát a vonatkozó törvényjavaslat benyújtását. Pilyelmébe ajánlja a miniszternek az elmekörtani és a gégegyógyászati tanszereket, amelyek megfelelő klinikák hiányában meglehetősen a háttérben állnak. A kutatások terén igen szép lépéseket tettünk, mint pl. Új-Guinea feltárása terén. Szeretné, ha ily kutatások más irányban is indítatának és különösen Kis-Azsiában, Egyiptomban, ahol az utóbbi időben majdnem minden művelt nemzet tudósainak, kiküldötteinek munkájával korszakos felédezesek történtek, melyek nem egy múzeum óriási gazdagodását, sőt egész új gyűjtemények keletkezését eredményezték. Ha kisebb mértékben is, talán mi is kivethetők részünknek ebből a munkából.

Gróf Teleki Sándor hozzájárul Berzeviczy Albertnek a tanácsjegyzőre vonatkozó indítványához. Az egyetemre vonatkozó panaszokat illetőleg kijelenti, hogy örömmel vette, hogy ezek alig szólnak az orvosi egyetemre, amelyen olyan erők működnek, akik nemcsak kiváló, európai hírű szakutódok, de a mellett kiváló tanárok is. A tanítás az orvosi egyetemen minden gáncstól távol áll. Ha mégis van panaszra ok, az abban leli magyarázatát, hogy kevés a beteganyag és nyilvánvaló, hogy a klinikáknak tartalékosaitokra égető szükségük van. Vannak a Berzeviczy által említett hiányokon kívül más tanszék-hiányok is. Rámutat például a szemészeti osztály szükségváltára, valamint a fertőző-, az orr- és fülbetegségek tanításának hiányára. Kéri a minisztert, vegye ezeket fontolóra, és törekedjék arra, hogy e hiányok mielőbb pótolassanak.

Barabás Béla hozzájárul Berzeviczy módosításához, valamint gróf Teleki elismeréséhez is, amelyvel orvosi fakultásunk európai hírű embereit honorálta. Orvosaink helyzetén javítanunk kell, ha azt akarjuk, hogy ez a fontos munkakör a jövőben megkapassa a maga művelőt. Sürgöti, hogy egy orr- és gégebeteg tanítására és tanulására alkalmas klinika építtessék, hogy ifjúságunk e hiány miatt ne legyen kénytelen a külföldre menni.

Rakovszky István az egyetemi alapokra nézve kér felvilágosítást. Csáky hajlandó az egyetemi alapot hasonló célra átengedni a katolikusoknak. Külföldi kutatásokra nem hajlandó költségeket megszavazni, mert nincs pénzünk. Felhívja a figyelmet Mosko kápiánra, aki a keleti nyelvekben elismert tekintély.

Kammerer Ernő kiemeli, hogy az egyetem többi fakultásaiban is vannak kiváló emberek. Ha a jogi fakultásom van baj, annak oka inkább a rendszerben van és éppen ezért maga a miniszter is óhajt javítani. Ezt kötelessége volt kijelenteni.

Berzeviczy Albert konstataja, hogy 6 nagy expedíciókat nem említett és így nagy kiadásokat sem. O egyszerűen támogatási kérés és ezt lehetőleg minden nagyobb megterhe és nélkül.

Wlassics Gyula miniszter kéri Berzeviczyt, hogy indítványát vonja vissza, mert a segédsemmély-

zet egész szervezetére vonatkozólag éppen most van nála egy memorandum. Egyébiránt a tanácsjegyző buzgósgát községgel elismeri. A jövővi budgétben majd gondoskodni fog erről az ügyről. Elhangzott óhajok mindenikét fontosnak tartja, s ha mégis nem valósulhat meg minden, magyarázata az, hogy a kellő anyagi eszközök nem állnak rendelkezésre a *fiatelszervezés 18—19 milliónyi költsége miatt*. Amit lehet, azt ennek dacára meg fogja tenni.

Ami az egyetemi alapot illeti, utal arra a kijelentésre, amit már évek óta hangzatos, de megtehető az Csáky is. Azonban Csáky sem ismerte el, hogy minden egyetemi alap katolikus, csak azt, hogy vannak az egyetemi alapban katolikus jellegű alapok is. Előbb azt kell meghatározni, hogy melyek a katolikus alapok? Ha meg van állapítva a jelleg, akkor ő a maga részéről nincs ellene, hogy ezen alapok kiadassanak, de figyelmetet, hogy egyetem felállításához is törvény kell.

Miután Berzeviczy Albert visszavonta indítványát, a bizottság a tételt ellogadta és a vita folytatását holnap délután 1/6 óra halasztotta.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség	56—12
Kiadóhivatal	54—39

KÜLFÖLD

A washingtoni német nagykövet. Báró Holleben washingtoni német nagykövetet visszahívják. Ez a változás épp most feltűnt, mikor nem tanácsos új embert küldeni Washingtonba, a venezuelai kérdés tárgyalásának az idejére. Sok mindenfélét beszélnek Holleben visszahívásának okáról, de valószínűleg azok járnak legközelebb a dologhoz, kik a visszahívást a Rudyard Kipling-ügygel hozzák kapcsolatba. Az angol regényíró tavalyi súlyos betegsége idején állítólag Holleben bírta rá Vilmos császárt, hogy rendkívül melegehangú részvétlét küldjön az angol író feleségének. Kipling pedig tudvalevően ezóta több ízben a leghevesebb támadásokkal illette a németeket.

Tőténysszállítás a szerb hadsereg számára. A szerb hadsereg számára szükségelt tőtényeket, a szerb kormány mai döntése szerint, a hirtelenbéri, a Rothléle (osztrák) és a Weiss-féle budapesti gyár fogják szállítani.

Venezuela. A hatalmasságok feltételei, mint Caracasból távirják, bizonyos részletörlesztést követelnek a Venezuela ellen támasztott követelésekre és biztosítók a hátralek megfizetésére. Jó forrásból jelentik, hogy a blokádnak megszüntetésének kérdését nem tárgyalják a mostani helyzettel kapcsolatban. A hatalmak feltételeit a venezuelai kormány, a Reuter táviró-ügynökség szerint, már el is fogadta s így még a hágai nemzetközi békebírósg elé sem kerül az ügy. Bowen amerikai követség, kit Castro Venezuela a képviselével megbízott. Hay külügyi államtitkár utasítására holnap elutazik Washingtonba.

Frankfurt, január 9.

New-Yorkból táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak: Washingtonban azt tartják, hogy a venezuelai kérdés nem kerül a hágai békebírósg elé, hanem Németország, Anglia és Venezuela képviselői ott a helyszínen fogják azt megoldani. Hiresztében a helyzet nagyon aggasztó. Hasztalan híreszteli Castro, hogy lépten-nyomon győzelmet arat, a felkelés egyre jobban terjed. Matos kijelenti, hogy módjában van egy nap alatt rávenni a hatalmakat a blokádnak megszüntetésére. A venezuelai bank be van zárva. Valószínű, hogy Franciaország most, a blokádnak elrendelése után, csatlakozik a hatalmakhoz.

A marokkói lázadás. A lázadás szűnőfélben van s most már csak az a fontos, hogy a szultán mint egyezik ki szabadonbocsátott bányájára. A dolog fordulata folytán a tonouli első hajócsatlály hajói most már nem is mennek a marokkói vizekre. Azt jelentik Tangerből, hogy a khamija-törzs meghódította a szultánnak és visszaküldött neki 250 foglyot, amelyeket a szultán katonáitól elvettek. A szultán elfogadta a törzs meghódolását azzal a feltétellel, hogy életbenmaradt katonáit is visszaadja.

Tanger, január 9.

Egy Fesből érkezett levelező kijelentette, hogy az egész országban teljes nyugalom uralkodik. A hírek tulzoltak voltak. A szultán autoritása kétségbevonhatatlan. A levelező fedezet mellett keresztülment az összes törzsek vidékeken és semmiesem tűnt fel neki, ami igazolható mindazokat a híreket, amelyek Tangerbe való megérkezésekor ott el voltak terjedve.

Még valami a khinai katekizmusról.

Budapest, január 9.

Röviden említettük már, hogy 1899-ben Sanghaiban egy jezsuita páter khinai nyelven kiadott egy füzetet ily címmel: „Kérdések és feleletek az igazi vallásról”, amely a kiangnani püspök helybenhagyásával jelent meg. A füzetnek az a célja, hogy a khinaiakat fölvilágosítsa az eretnek, vagyis nem katolikus keresztény tanok értékéről. Ennek a katekizmusnak nagy része megjelent a *Chinese Recorder* tavalyi egyik számában, s mi sem tagadhatjuk meg olvasóinktól, hogy néhány igen érdekes szemelvényt ne közöljünk belőle.

A bevezetésben mindjárt ez áll: „A katolikus vallást Khinában legelőször Ricci (jezsuita) és társai hirdették a Ming-dinasztia alatt (a XVI. század végén), mikor is tanáik nagyon elterjedtek. Kezdetben nem voltak Khinában eretnekek, akik ellenséges fecsegésükkel zavart okozhattak volna, de Tao-Kuang és Hien-feng óta (1821 körül) egyre-másra jöttek Khinába az idegen kereskedők és hajók. Azok az eretnekek kápolnákat állítottak, elterjesztették a szektájuk könyveit s számtalan khinait vettek föl egyháznak tagjaivá. A zavar ez által mind nagyobb lett, mert a hazugságot tették az igazság helyébe. Nemesak a hiszékeny pogányokat megcsalják, de megtévelyítik a mi egyházunk néhány tagját is, akik az ő szavaikkal hisznek. Szükséges tehát a való tényeket ismerni, hogy megkülönböztethessük az igazhívőket az eretnekektől.

Azután következnek a kérdések és feleletek: **Kérdés:** A katolikus vallás határain kívül eső vallások tanai és intézményei jogos szervezetek-e?

Felelet: Nem, mert az egyház határain kívül eső vallás nem Jézus vallása. Ezek a vallások nem Krisztustól kapták a megbízásukat, következésképp nem foglalkozhatnak az emberek lelkevel, sem nem taníthatják őket.

Kérdés: A protestantizmus tanai és szervezete jogszertű szervezetek-e?

Felelet: Nem, mert ennek a vallásnak hívei azt hihetnek és tehetnek, ami nekik tetszik. Nincs központi hatalmuk s hievek több szektává szakadnak, mint a többi vallásoké.

Kérdés: Ki alapította a protestantizmust?

Felelet: Luther. Egy német bányászna a fia volt s 1483-ban született. (Következnek néhány életrajzi adat) 1520. június 18-án X. Leó pápa egy ediktummal Luther hamis tanait elítélte s őva figyelmeztette az embereket, hogy ne kövessék. Luther dühe föllobogott, mint a tűz, s megugrott mindenkit, mint egy kutya. Örvöngött és dühöngött s nem tért többé vissza a szent valláshoz, sem a szentek szavához, tovább fecsegett az embereknek az ő eretnekeséről, úgy hogy a pápa 1521. január 3-án egy második ediktummal kiközösítette őt az egyházból. Luther ezután az ő szelenséget még halatlan erköletelenséggel is tetézte. Fiatal leányokat csábított s mindenfelé elterjedt erköletelen kiesapongásainak a híre, melyek oly alávalóságok voltak, hogy nem is lehet rólok beszélni. Luther 1546-ban halt meg; azt mondják, hogy fölalkasztotta magát. Most hiheti-e valaki, hogy isen ily embert bizott meg azzal, hogy vallást alapítson?

Kérdés: Hogy jutottak Luther tanai Angliába?

Felelet: 1533-ban VIII. Henrik király titokban nőül vett egy Boleyn Anna nevű leányzót. A saját feleségét el akarta taszítani s helyette Boleyn Annát tenni meg királynénak. VII. Kelemen ezt nem engedte meg, mert isen törvénye megtiltja, hogy az ember a feleségét eltaszítsa. Henrik erre nagyon haragos lett s megparancsolta egész országának, hogy a katolikus vallástól forduljon el s kövessék Luther tanait.

Kérdés: Szent valás-e a protestantizmus?

Felelet: Minden európai tudja, hogy a protestantizmust négy ember alapította: Luther, Calvin, Zwingli és VIII. Henrik. Most halljatok valamit ennek a négy embernek a történetéről s azután magatok is megítélhetitek, hogy a protestantizmus szent valás-e, vagy nem. Luther viset dolgairól már elmondiam egyet-nem, de ez nem akadályoz meg engem abban, hogy még többet ne mondjak. Luther kezdetben katolikus szerzetes volt, de azután teljesen elzülötlösítette magát egy katolikus apácát s nőül vette. Ettől kezdve a legötökéletesebb és legarcátalanabb hazug lett. Híre olyan volt, hogy Európában még most is azt mondják a parázna, torkos emberről, hogy „Luther példája szerint él.” Luther maga írta egy leveleiben, hogy „legjobb falmi és inni”. Most itéljétek meg magatok, hogy az ily ember eléggé szent-e arra, hogy vallást alapíthasson. Zwingli szintén katolikus pap volt. Mintán hitét megtagadta, a legközönségesebb lump lett belőle. Egyszer a következő vallomást tette a püspök előtt: „Szükségessé fogadalmamat évek óta nem tartottam meg. Most visz-

ezavonom s megnősülök, hogy elküldjem az asszonyokkal való meg engedett érintkezést." Megcsalta az embereket, azt mondván, hogy isteni sugallatból cselekszik, ami természetesen nem volt igaz. Calvin nem tartozott a papsághoz. Elele merő gyalázatoságok láncolata volt. Oly buja volt, mint egy barom, s e miatt a hivatalnokok tüzes vassal bélyegezték meg a vállán. Egyik kortárs, Aloni, így ír: Láttam Calvint teljes kétségbeesésben meghalni. Veszedelem daganata volt, melynek büztét nem lehetett kitartani. Mikor VIII. Henrik haldoklott, így szólt minisztereihez: Mindent elvesztettem, jövőmet, jó nevemet, reményemet, lelkiismeretemet, az eget. Minden, minden elveszett! Ez emberek életéből most megítélhetitek, hogy a protestantizmus szent vallás-e.

No de elég ebből ennyi! Így mutatja be a kínainak egyik keresztény felekezet a másik keresztény felekezetet. Emlékeztetbe hozzuk az olvasóknak, hogy 1891-ben Hunan tartományban Csou-Han fanatikus konfucianus a Jangce völgyét piszkos rópirattal izgatta a kereszténység ellen, amelyet Konfucius „igazi vallásával” szemben disznók és kecskék vallásának nevezett. Le nem írható bűnökkel vádolta a keresztényeket. Az „ostoba nép” végre is hitt az „igazhivő” szavának, főlázduzt, elkergette a nem-szent keresztény vallásnak a papjait, fölguytotta házaikat és templomaikat s agyonverte őket, ahol csak érte. Az európai kormányok fölszólására a kínai hatóságok véget vetettek ezeknek az üzemeknek, Csou-Han rópiratát elkobozták, őt magát örültek nyilvánították s rendőri felügyelet alá helyezték. Ha az itt megbeszéltek katekizmusnak jezsuita szerzője „pogány” lenne, az európai kormányok közbelépése folytán talán hasonló sorsa lenne, mert nem lehet különbséget fölfedezni az ő műve és Csou-Han rópirata közt.

Amde a szerző jezsuita páter, hozzá még az „igazi” vallásnak a képviselője is s így nemcsak nem büntetik meg, de sőt eretnekvádászatát illetékes helyen majd méltányolják is. Kína alapos ismerői azt állítják, hogy a hittérítők az okai a legutóbbi kínai véres zavaroknak s az európaiakkal való háborúknak. S ime, alig hogy lecsendesedtek a kedélyek, most megint vallási izgatás úti föl a fejét Kínában. Vajjon mily szemmel nézné a katolikus egyház Európában a buddhista hittérítőket?

HIREK

Budapest, január 9.

— **BUDAPESTI NAPLO.** December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Új titkos tanácsosok.** A király nordenau Beck Ottó tábornagy hadmérnökségi főfelügyelőnek és báró Mertens Károly altábornagynak, a 6. hadtest parancsnokának és kassai parancsnokló tábornoknak a titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta.

— **Hornig püspököt megoperálták.** Veszprémből jelentik, hogy egy óra érkezett bécsi távirat szerint Frisch tanár ma megoperálta báró Hornig veszprémi püspököt, aki a bécsi Löv-féle szanatóriumban iekszik. Az operáció szerencsésen ment végbe s a püspök állapota javult.

— **Frigyes Vilmos völegény.** Berlińi udvari körökben már nagyon régen beszélnek arról, hogy Frigyes Vilmos trónörökös nemskára völegény lesz s jegyet vált *Albany* Alice hercegnővel, Edvárd angol király unokájával. Ezt a híresztelést már egyizben megcáfolták, most azonban új tápot nyert ez a kombináció. Alice hercegnő ugyanis néhány hétig vendég volt a potsdami kastélyban, ahol számos alkalmat adtak a fiataloknak arra, hogy egymást megismerjék. Kétsetelen, hogy igaz az is, amit a beavatottak mondanak, hogy tudniillik a trónörökös már bele is szeretett Alice hercegnőbe, aki nagyon bájos és nagyon kedves fiatal hölgy. Minthogy pedig már a szerelem minden kétséget kizáróan konstátálható, az udvari jóskok tovább is mennek s már arról is beszélnek, hogy az esküvőt, május hatodikán, a trónörökös születésnapján fogják megtartani.

— **Zarándoklás Viktor Emánnal sirjához.** Ma van huszontötödik évfordulója Viktor Emánnal halálának és ebből az alkalomból az olasz nemzeti bizottság nagy zarándoklást rendezett a király sirjához. A Pantheonban levő sirnáj, mint Rómából jelentik, a király volt tábornokai, köztük Türr István is teljes díszben, kivont karddal állnak őrt. A lakosság reggel óta nagy tömegekben szakadatlan sorban vonul el a sir előtt, ahol meghajlítják a zászlókat. A hazafias tüntetés lefolyása imponáns; az ország minden városa

küldött képviselőt a zarándoklásra és ezeknek a mezenetét *De Sonnas* tábornok vezette a sir elé. Hogy a tüntetés milyen nagyszabású, azt bizonyítja az is, hogy ahol csak olasz kolónia van, mindenhol, még Kínából és Ausztráliából is érkeztek küldöttek az ünnepélyre. A zarándoklás előtt a királyi pár és Margit királyné csöndes misét hallgatott a Pantheonban.

— **Chamberlain meggyilkolásának hira.** A párisi börzén, mint onnan táviratozzák, ma hira terjedt, hogy Chamberlain *Pretoriában meggyilkolták.* A szenzációs hira az értéktözsde nagy aradás állott be, különösen aranybányáértékekben, és még a zárlatkor is éreztette hatását, bár a gyilkosság szenzációs híret sehonnán nem erősítették. *Londonból táviratozzák,* hogy az ottani tözsde is elterjedt a hatalmas angol miniszter meggyilkolásának hira. De nyomában mindjárt megjött a hivatalos jelentés, hogy a szenzációs hangzó hír teljesen alaptalan. Sem a gyarmatügyi hivatalban, sem más irányadó helyeken nem tudnak arról semmit. Nyilvánvaló ezek után, hogy olyan manőverrel van szó, amilyen a külföldi nagy tözsdeken nem tartozik a ritkaságok közé.

— **Esmarch tanár szobra.** Esmarch Frigyes, a híres német sebész-tanár a napokban tölti be nyolcvanadik életévét, amely napnak lelkes megünneplésére készülnek egész Németországban. Esmarch tanárnak ez alkalommal az a kivételes dicsőség jut részül, hogy még életében szobrot emelnek neki szülővárosában Tübingenben. A mozgalom élén Henrik porosz herceg, Lajos Ferdinánd és dr. Károly Tódor bajor hercegek állanak. Esmarch tanárnak az orvosi tudomány nevezetes fölledeését köszönhet, amelylyel a tudós 1878-ban a német orvos-egyesület kongresszusán állott elő először. A mesterseges vértelenítés módszere az, amelynek jelentősége abban áll, hogy az orvos az operálandó testrészen előállítja a vérzést, miáltal megakadályozza azt, hogy a sebesült elvérzések. E fölledezésnek a harcúterén vehető a legtöbb haszna s Esmarch tanár is az 1870-iki háború idején tett kísérletét módszerével először a sebesülteken. A háború alatt ugyanis főorvosorvos volt a német hadseregnek s ő szervezte ugyanekkor elsőnek az önkéntes mentők intézményét is.

— **Egyetemi tanárok megrendszábalóása.** Az olaszországi egyetemek rektoraihoz *Nasi* Nunzio közoktatásügyi miniszter körlevelet intézett, amelyben arra a kérdésre vár feleletet, a valóságban hány leckeórát tartottak be az év folyamán az összes professzorok. Ez a sajtószertű kérdés csak akkor válik érthetővé, ha az ember ismeri az olaszországi főiskolákban uralkodó állapotokat. A *Corriere della Sera* így eseteli azokat: Sok tanár három-nyolc kollégiumot tart havonként, mások csak egy-kettőt, többen pedig meg se jelennek az egyetemen. Az egyik szenátor, a másik képviselő, a harmadik valamelyik, Rómában székelő bizottság tagja, a negyedik közlési hivatalnok. Az urak tehát nem érnek rá kollégiumot tartani. Még azok a professzorok is, akik ez alól ritka kivételt alkotnak, mert eszükbe jut, hogy őket tulajdonképp a diákok kedvéért fizetik, — csak néhány órát adnak és ezt is olyképpen, hogy ha például előadásuknak 9-től 10 óráig kellene tartania, 9 óra után huszonöt perccel lépnek be a tanterembe és tíz perccel tíz előtt távoznak, ugy hogy az egész előadás — huszonöt percig tart. Az iskolaév a vakációk hossza sora, amelyet csak nagyrítján szakít meg egy-egy előadás. A miniszter ezt jól tudja és tudja azt is, hogy az a professzor, aki komolyan fogja fel hivatását és szorgalmasan megtartja előadásait, kiteszi magát tanártársai gyűlöletnek, és hogy a diákok nem látogatják a kollégiumokat, mert a professzorok nem tördnek velük. A miniszter kérdése nyilván intés és annak a jele, hogy ő végét szeretné vetni a szomorú állapotnak. Kérdés azonban, vajjon ezen a meggyökeredett, viszás állapoton lehet-e segíteni. A *Corriere* erősen kételkedik benne.

— **Tizenegy bírátnak.** A bíbornokok kinevezése céljából március elejére terve-ei pápai konzistoriumot, a *Zeit* római tudósítása szerint, március végére halasztották. Tizenegy új bíbornokot fognak kinevezni, még pedig hat olasz, egy-egy magyar, osztrákot, németet és spanyolt. Az olaszok között vannak *Taliani* bécsi és *Ainti* liszaboni nunciások, továbbá a spanyol *Berones* és a francia *Furet*. A többi név még bizonytalan. Az elhalasztás állítólag azért történt, mert *Ausztriával és Magyarországgal még nem írták megállapodásra jutni.*

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Passyné Cornet Adé* asszonynak az Országos Zeneakadémia tanárnőjének, nyugalmába vonulása alkalmából a koronás aranyéremkereszttel adományozta. A királyi kőirat szerint ő felsége a zenei oktatás terén szerzett érdemeiért óhajtozza kitüntetni *Passyné* asszonyt.

— **Elhunyt angol államférfi.** Londonból jelentik, hogy lord *Fribrikt*, volt gyarmatügyi miniszteri államtitkár, az 1888-iki cukorkormányzat elnöke, ma meghalt.

— **Miniszter ur!** Ez így kissé tulságosan röviden hangzik a régi divathoz képest. E szerint tudniillik a legnépesebb megszólítás is így hangzott a miniszteriumokba címzett hivatalos irásokon: Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes Urunk... A törvény azonban: törvény és a törvény az, amely azt parancsolja, hogy ennek a hónapnak első napjától kezdve se nem nagyméltóságú, se nem kegyelmes a miniszter, egyszerűen csak: ur. — S mivelhogy a törvény nem ismer semmiféle kibúvót s azt se tűri fel, hogy az egyik törvényhatóság ez időtől kezdve alázatosabb legyen, mint a másik, a szegedi tanácsban *Taschler* Endre tanácsos nehány az ő osztályában készült fölterjesztést így címzett meg: Miniszter ur! — Am a tanács szörnyen megijedt ettől a szokatlan hangtól az alázatos irások élén s egy kis tanácskozás után elhatározta, hogy törvény ide, törvény oda, ők még megmaradnak egyelőre a régi módinál. Nem akarnak ott lenni azok között az elsők között, akik így rákiabálnak a miniszterekre. Kezddék el mások a sort és szokják meg a kegyelmes urak egyéb irásokból azt, hogy ők csak urak. — Így válik a törvény nemes intenciója araváló alkalommal az életben, hogy külön csoportba sorakozzanak az olyan lojalis polgárok, akiknek szemében még a törvény se akkora ur, hogy törölni lehessen a titulusok kiskatájából miatta csak egy passzust is.

— **Automotor közlekedés Kecskemét és Budapest között.** Kecskemét város közönségéhez ajánlatot adtak be, hogy a magyar államvasutak lajosmizse-budapesti vonalához csatlakozással automotoros közlekedést létesítenének Kecskemét és Budapest között. Az ut kevesebb ideig tartana, mint a máv. gyorsvonatán és a közlekedés tramwayszerűleg körülbelül öránként van tervezve. A városi tanács a tervet pártolólág terjesztette a közgyűlés elé s amennyiben Pestvármegye is megfelelő címlelek jegyzésével csatlakozik a kivitelhez, az építést még a tavaszon megkezdik.

— **Tizenhárom.** Szegeden a Tisza-szállóban van egy szoba, amelynek az ajtaja fölött nincs numerus. Azért nincs, mert ebben lakott néhány esztendővel ezelőtt egy vendégszereplése alkalmával Jászai Mari, s amikor fölpillantott az ajtó fölé, leverte a szemöldökfőrel a számot a napernyőjével. Azóta se tették vissza. Csunya szám volt tudniillik, tizenhárom. Ugyancsak Szegeden nincs tizenhárom számú fiakker. A tizenkettő után mindjárt a tizennégy következik a számozásban, mert hát magának a numerusnak a szerencsétlen művöltától eltekintve, maga a véletlen is gondoskodott arról, hogy a tizenhárom számú kocsis szerencsésében ne bizzanak a többi kocsisok. A tizenhárom számú fiakkeres tudniillik pár év előtt tragikus módon halt meg. Megölték. Azóta hiába kínálják oda ezt a numerust a jelentkezőknek. Nem kér beöle senki. Inkább lemond arról, hogy bérkocsis legyen Szeged városában. S a tizenhárom számú áldozatai közé ime jelentkezik egy — háziur is. A Petőfi-sugárút tizenhárom számú házának tulajdonosa azzal a kéressel fordult a nemes város magisztrátusához, hogy szabadítsa meg ettől a numerustól a házat. Nem tudja kiadnia lakásait s nem képes eladni a házat se, holott már azt se bánna, ha valami veszteséggel bár, de tudhatna rajta. A tanács azonban nem tud segíteni rajta. Végre is annyira szószélesen nem lehet megszerkeszteni a számsort, hogy hiányozzék belőle a tizenhárom.

— **Bécsben letartóztatott magyar szédelő.** Bécsből táviratozzák: A rendőrség letartóztatott egy embert, aki *Kolossy* Jánosnak mondja magát, de valószínűleg azonos a már többször büntetett *Nagy* János nevű magyar szédelővel. A házkutatásnál nagyobb pénzeszeget és számos cédulát találtak, amelyek a tiz- és husz-koronás bankjegyek a kádjára vannak szabva. Avval gyanúsítják, hogy könnyen hívó embereknek az ő értéketlen céduláit hamis papírpénzeként adta el, hogy egy állítólagos hamisítványainak mintája gyanúnt egy valódi bankjegyét adott át nekik. Átszállították a törvényszékhez.

— **Az Otthonklub elnöke Rákosi Jenő tiszteletére** 16rendházi tagja történt kinevezetése alkalmából e hónap 19-én este 8 órakor lakomát rendez.

— **Odilon férje gondokká alatt.** A bécsi hivatalos lap mai számában közli, hogy a törvényszék lovag *Rakovszky* Ferenc bécsi lakost és földbírtokost, *Odilon* asszonynak, a bécsi híres színésznőnek férjét, elmebetegség miatt gondnokká alá helyezte.

— **Vérmérgező macska.** Állatokat gyermekekkel magukra hagyni sohasem tanácsos, ebből már sok súlyos veszedelem támadt. Drezdában történt a minap erre nézve egy sajnálatos eset. Egy macskának sikerült bejutnia egy szobába, ahol két ocesemő pihent. A macska rájuk ugrott, megkarmolta az arukat. A sértés csekély volt, mégis orvost hívtak, aki azonban csak az egyik gyermeket menthette meg. A másik a macska által okozott vérmérgezésben halt meg.

— **Földrengés Andishanban.** Az európai sajtóban alig foglalkoztak avval a rettenetes elemi katasztrófával, mely még a múlt év december hermetikán pusztított Andishanban, áldozatul ejtve négyezernél több élő lelkét. A borzalmas katasztrófa részleteit alig ismerték, mig nem most a Turkesztanszki Vjedomoziti bőven leírja azt a földrengést, mely borzalmaiban méltó párja a Mont Pelée okozta pusztításnak. A tavalyi év a földrengések éve volt s most derül ki, hogy az évt. év lezárulta is egy hatalmas földindulással történt. Az andishani katasztrófa részleteiről az említett lap ezeket írja:

A földrengést heves, de rövid ideig tartó vihar előzte meg, mely után rögtön érezhető volt a föld lassu megrendülése. Az első rendület sürin követte a többi és pedig olyan erővel, hogy az emberek leröpültek a gyalogjáróról a kocsisútra, a vonatok kiugrottak sineikből s a gyöngyéb épületek összeomlottak. A romok alól sebesültek segélykiáltása hallatszott s a levegőt megtöltötte a sikoltások és jajveszkelők hangja. A borzalmas katasztrófában egyetlen vigasz a tizenegyedik turkesztáni zászlóalj katonáinak hősiessége volt. Ezek a katonák bámulatos szorgalommal és halálmegevetéssel kezdték a mentési munkálatokhoz s sikerült is nekik sok száz embert megmenteni. A katasztrófáról szóló hírt eleinte hihetetlennek tartották mindenütt s csak hosszas erőlyes sürgönyváltások után adtak hitelt az andishani táviróhivatal borzalmas híreinek.

— **Feydeau veszedelmes kalandja.** Georges Feydeau, az Osztrigás Mici és egyéb üdület bohózatok szerzője, komoly veszedelemben forgott tegnap Párisban. Eppen baba készült, tulajdon palotájába, amikor lovai egy automobil ifjútól megbokrosodtak és elragadták kocsiját. Szédületes gyorsasággal robotott végig a kocsis egy csomó utcán, s a Rue Royale sarkán összeütközött egy ellenkező irányból jövő kocsival. Mindkét hímő kocsisa lefordult a bakról, s Feydeau kocsisa eközben súlyosan megsérült. A nekivadott lovakat azonban ez az incidens le nem csillapította. Eszeveszett vágatással ragadták magukkal a kocsit s majd elgázolták közben Fernand de Rodayst, a *Figaro* volt írószekcióját. Egy rendőrt, aki eléjük vetette magát, löperették a lovak és csak egy másik rendőrnek sikerült egész erője megfeszítésével megfékezni a tajtékzó állatokat. Feydeaunak csodálatosképpen egy hajszála sem görbült meg s a kocsiból kiszállva, gyalog folytatta útját hazafelé.

— **Tizenhat éven aluli gyermeknek tilos a kocsmába járni.** Ungvár közelében *Radvánca* községben van egy kocsmá, amelynek cégére alatt ez a felírás olvasható: „Tizenhat éven aluli gyermekeknek tilos a kocsmába menni!“ Ime, éppen azon a vidéken, ahol a pálnika a legnagyobb pusztítást okozta, megtették az első lépést arra, hogy legalább a gyermekeket kivonják az alkohol káros befolyása alól. A táblát természetesen nem a kocsmáros szögeztette föl a háza falára, hanem az előjáróság. Okos dolog. Bár akadna követője sok más faluban is.

— **Milliomos és könyvelő.** Még manapság is eljönnek a mesebeli hercegek, hogy feleségülkék tegék a szegény, de szép tulajdonságokkal felruházott leányt. Egy berlini női-könyvelőnő évek óta mint könyvelő működött egy W. Fanni nevű leány, aki különben a tengerentúli levelezést is vezette. A cég tavaly néhány ezer köpenyből álló megrendelést küldött Montevideoba, de a megrendelő megtagadta az áru átvételét. A berlini és a külföldi cég között élénk levelezés támadt, amelyet a leány olyan ügyesen vezetett, hogy a megrendelő végre is átvette az árut Montevideóban. November elején a montevidoei cég tulajdonosa megjött Berlinbe egy kereskedelmi tanulmányt során. Érdekes kreol-ember volt, s a céget Berlinben azért látogatta meg, hogy új megrendelést tegyen. Természetesen szóba került beszélgetésükben az a levélváltás, s akkor megtudta, hogy az ellenfele tulajdonképpen egy huszonkétéves leány. Bemutattatta magát és a nő végre az egész egyszerűen, hogy a montevidoei milliomos feleségül vette a fiatal könyvelőnőt.

— **Munkátlanos tüntetése.** Bécsben a városi munkaközvetítő-intézet környékén a munkátlanos ma lármás tüntetést rendeztek. A zavarág vezetőit, számra vagy husz agitátort, letartóztatták.

— **Tífuszjárvány Prágában.** Prágából táviratkozzák, hogy ott és a külvárosokban ijesztően pusztít a tífuszbetegség. December 19-ike óta, amikor a tífusz járványserű fellépését először konstátálták, január 8-ig Prágában 95 ember kapta meg a betegséget. Különösen a Moldva folyó közelében lakó emberek között pusztít a járvány. Sok betegelő konstátáltak, hogy folyóvizet ittak. A betegség most, úgy látszik, már enyhébb stádiumba lépett. Tegnap a prágai kórházakban 98 beteg volt kezelés alatt. *Karolmentárius* jelenti, hogy ott az utolsó hat hét alatt husz ember betegedett meg tífuszban. *Smichowban* eddig csak két megbetegedés fordult elő.

— **Titokzatos őrdít.** Az éjszaka egy elegánsan öltözött nő állított be a főkapitányságra és elpanaszolta az ügyeletes rendőrtisztviselőnek, hogy a vőlegénye meg akarja ölni. Az anyját — ugymond — már leglyukolta s most olalmat kér. mert vele is ezt fogja tenni. A rendőrtisztviselő látta, hogy őrdítél van dolga s a rendőrorvossal megvizsgáltatta a panaszos hölgyet. A rendőrorvos nagy meglepetéssel konstátálta, hogy a külsőleg formás, nagyhangú és csengő, női hanggal beszélő őrdítél tulajdonképpen *nem is nő, hanem férfi.* Az embertanilag csodás teremtés maga sincs tisztában azzal, hogy férfi-e vagy nő. A rendőrség annyit tudott csak kivenni belőle, hogy *Mécsi* a vezetékneve. O maga mondomta, hogy egyszer *Beláának*, másszor *Istvánának* neveztek. Származásáról egyáltalában nem tudott felvilágosítást adni. A rendőrorvos véleménye alapján a lipótmezei tébolydába vitték.

— **Busul a vármegye.** A vármegye öreg testébe hatalmas sebet hasított a törvény, amely szerint a megye pénztét ezután már nem a tisztes vén megyeházák pipafüstös szobáiban őrzik, hanem a valamiképt, de nem sokkal modernebb állami pénztárban. Egy esomé régi, derék hivatalnok válik ki a vármegye szolgálatából, mert nincs dolga többé. Nem tudnak munkát adni nekik — s mindenfelé valami kedves, patriárkális, ma már igazán tisztán csak a vármegyei életben található esendes kedélyes humorral és melankóliával bucsuznak el macától a megyei intézményfői és a megszokott kedves jóbarátoktól, akik az új állapot mián megszűntek a vármegyét szolgálalni. Kedves a leírás, amit a Pécsi Naplóban olvassunk, hogy Kallinger bátya (ez bizonyosan a pécsi Tauszky) kocsija hogyan vitte át a vármegye házának fedele alól a pénztárt az állam házának fedele alá. A Wertheim-szekrény tele volt pénzzel, értékpapírral s egy megyei hajdu kísérte el az utján. S a nehéz vasládát valósággyal úgy rakták föl a kocsira, mintha temetnék. Mintha súlyos koporsó lenne, amit hat gyzásos legény alig képes cepelni. Es hogy a gyzásoló hátramaradt se hiányozzék, hát lekirte a kapu alá a ládát a vármegye főzenátusa is és igazi, komoly könyvet törtül ki a szeméből, amikor megindult a kapu alatt a kocsis. S aztán még egyszer körül nézett a halottasszobában s elindult maga is, kifelé a vármegyeházból, amelyben egyszerre semmi lett. — Van azonban a bucsúnak sokkal kedélyesebb része is. A megye hálás s mit tehetett volna okosabban, nagy bucsuéstét rendezett a távozó pénztári és számvéveségi tisztviselők elbucsuztatására. S itt megszólalt egy költő is, akinek pedig a foglalkozása elég realis volt ez ideig: — a gyámpénztáros, Bodnár István. Ezután már többet költöhet. Versben bucsuzott ez az öreg vármegyétől, amelyet ezeréves fához hasonlított, amelynek ágait a szél tépi, letépi egymástán. A vers befejező néhány strofája ez:

És ha fáj a válás törzének, koronának,
Ne fájna az nekünk, a letörtt ágak?
Busongva ne néznék ott a csonka törzsre:
Amikor szótvalunk, örökké, örökre?!
Igen illetőde tekintünk fel rája,
Bűszkén is: rész voltunk fenn, a koronába,
Egyik gally, másik ág, az meg egy levele —
Áldja meg az Isten azt a vén fát érte!

Áldja meg az Isten a napot, a földet,
Áldja, hogy nevelte azt a derék törzset,
Mely küzdött viharral, megvetett villámot,
Mely emelt fejevel mindig csak esztázott...
Nyil lepattant róla, gyilkos óntól védett,
Közben tartogatott enyhe menedéket,
Lombja védő sátrát mindenkor kitárta:
Mikor sas csapott rá a — turulmadára.
S ezt a szent madarat öntestével védte...
Ó volt a szabadság pelyhes, puha fészke...

Áldd meg Isten, áldd meg azt a csonka törzset,
Szárado ágait dus gallyakba szöktetted,
Sudarát növelni meg nagyra, csak magasra
Onkény és zsarnokság, ha puskáz alatta...
Mert rossz idők járnak a turulmadára:
Kell annak a fának lombja, védő árnya...

A busu azért persze nem volt valami tulajdonságos szomorú. Reggelig artott. A fiatalisg táncolt is, az öregek sürin összekocintva a poharat, ugyancsak reggelig iszogattak az egyéb szobákban.

— **Ehenhalt házaspár.** Vilnában megható eset izgatlan lel az embereket. Egy Mackiewicz Mihály nevű nyolcvanéves lengyel nemes és felesége éhenhalt. Az agg házaspár, amely már évek óta nyomorgott, röstelte a koldulást és az utóbbi időben csak száraz kenyérdarabokból élt, amelyet egy koldusasszonytól kaptak. De amióta újában ez a koldusasszony a kenyérdarabkáit eladogatni kezdte, az öregek minden táplálékból kifogytak. Néhány napig nem látták őket, akkor megtalálták őket szegényes ágyukon holtan. Ehenveszték.

— **Az igazi egyiptomi.** Egy igazi egyiptomi mindnyájunk előtt kedves. Szeretjük, mert azt hisszük róla, hogy minden mese és rege, melyet az egyiptomiak kitaláltak, egy-egy cigarettában volt elrejtve s hogy csak ki kell szívniunk s magunk is elringhatunk; e regék szépségeiben. Vagy lehet az is, hogy csak azért szeretjük az igazi egyiptomit, mert a jó neveléshez tartozik, hogy egyiptomi cigarettát szívjunk. A pénzügyminiszter azonban, aki gondoskodik a zsebeinkről s akit nem részegített meg soha az ópium, véget vet ennek a jónelvelésnek s ma beterjesztett javaslatával a külföldi cigaretták árát husz százalékkal emelte föl. Most aztán kiderül majd, hogy igaz-e az, amit minden egyiptomi cigarettakedvelő eddig olyan komolyan mondott, hogy nem tud megélni az egyiptomi nélkül. Vajjon megvizsgálja-e őket az az indoklás, melyet a pénzügyminiszter javaslatához fűzött, hogy tudniillik ez az intézkedés teljesen a cigarettázók érdekeit védi? Mert a miniszter szerint az egyiptomi cigarettából nem szálltak föl édes regék és mesés történetek. Mindössze egy illúzió szállt föl belőlük. Az, hogy ezek a cigaretták jók, sőt jobbakk, mint a magyar dohányjövőkét gyártmányai. Erről szó sem lehet. Az egyiptomi rossz, sőt a legrosszabb cigaretták. Hogy nálunk mégis olyan nagy karriert csinált, annak az az oka, hogy mindenben hiszünk, ami külföldi s mivel semmink sincs, szívesen vesszük, ha legalább a cigarettáinkból szívatunk egy kis illúziót. Nyolc koronáról huszonkét koronára, vagy harmincra emeli föl a miniszter az egyiptomi cigaretták árát s most fog eldőlni, hozunk-e ekkora áldozatot kedvelt és egyetlen illúzióinkért, avagy visszatérünk-e a polgári Sultánhoz, vagy Hölgyhöz minden illúzió nélkül?

— **Humbertné követője.** Azt kell hinni, hogy Franciaországban van a legtöbb hiszékeny ember. Toulouseban, ahol Humbertné pályája is kezdődött, akadt egy szép fiatal leány, aki hasonló ügyeskedést, mint amilyennel Humbertné boldogult, szép adósságot csinált. Mercedes Casteranak hívják ezt a Humbertné-követőt. Valami árverésen antik butorokat vásárolt össze, amelyekről aztán azt állította, hogy egykor IV. Henrik anyjé, a navarrai királynőé voltak és hogy ő azokat egy Mamerben elhunyt többszörös milliomas barátjától örökölte. Később azt kezdte megjelteni a városban, hogy elhunyt barátjának családja visszaköveteli tőle a butorokat, amelyeket a család szerencsés-höz relikviáinak tartanak. Azt is beszélte, hogy pör lett a dologból s végre dicsekedve mondta el ismerőseinek, hogy megtörtént az egyezés. A család a többi műkincsek egy negyedrészt és egymillió frankot ajánlott fel cserébe a régi butorokért. És attól kezdve olyan fényüzéssel is kezdett élni, mint aki egymilliónyi vagyont örökölt. Ez a fényes, kőtekező életmód természetesen megtette a maga hatását és mindenki elhitta a kisasszony milliói meséjét, aki aztán szépen összeszedett az ismerősétől vagy 60.000 frankot. Mire azonban a könnyen hívő ismerősök sejtteni kezdték, hogy becsapódott, Mercedes kisasszonynak már hire-hamva sem volt Toulouseban. A szökevény csalónót nyomozzák.

— **Levelek Gironhoz.** *André Giron*, a szási trónörökösnek lovagja a következő két kedves levelet kapta:

Giron André urnak.

Genf.
Tisztelettel van szerencsém fölkeréni, legyen szíves nekem egy arcképet küldeni s egyúttal engedélyt adni arra, hogy azt az arcképet képes levelező-lapokom reprodukálhassam. Ezeket a levelező-lapokat nagyon keresik s igen jó üzlet lehetne velük csinálni. A jövedelemből tiz százalékot adok önnek s előleg gyanánt husz márkát csatolok.

Várom becses válaszá: s vagyok tisztelettel
Drezda, 1903. január hava,

X. Fül.

A másik levél így szól:

Giron tanár urnak.

Genf.
Uram! Tisztelettel van szerencsém önnek azt az ajánlatot tenni, hogy vállalkozzék egy nagy amerikai körútra, Naponként 5000 frankot fizetek önnek. Tisztelettel

Y. John.

Az első levélre az volt Giron válasza, hogy visszaküldte a husz márkát, a másodikra pedig nem is válaszolt. Valóban nagyon izléstelenek a szatócok.

— **Öngyilkos katona.** Pilsenben a 85. gyalogezred 15-ik századának egy *Ottó* nevű közlegénye a kaszárnyában ma agyonlőtte magát. Az öngyilkosság okáról természetesen semmit sem tudnak.

— **Körözött sikasztó.** A hamburgi rendőrség táviratilag értesítette a főkapitányságot, hogy *Dietrich* Leó hamburgi születésű harmincegyéves ikttől több rendbeli család és okmányhamisítás után megszökött; Dietrich magas, széke ember.

— **Kolerabeteg Fiumében.** Az ilyen hír után, bár rontja is az ember a hatást, okos dolog mindjárt odairni a megnyugtató passzust is: — nem kell megijedni. Nem komoly a dolog. Az történt ugyanis, hogy a fiumei rendőrség telegrammot kapott Triestből, a miben az van megírva, hogy kolerabeteg érkezik. Csak egy kicsit vissza kell emlékezni a tiz esztendővel ezelőtti gyilkos járványra s elképzelhetjük, hogy a fiumei derék policia nem igen örült a jelentésnek. Hirtelen fölszedelőkódított a rendőrorvos, akinek Jellonshog a neve és a vasúti orvos, Holrabeck ur és egy mentőkoosin kirohottak a pályaházba s a kijáráthoz állva végigmustrálták az utasokat illendő szigorral. Egy urban aztán sikerült is fölsimerniök a kolerást. Egy kicsit kiérészakazott képu ur volt az illető, akit hirtelen kiszakítottak a tömegből s betessékeltek egy külön szobába, hogy vessen alá magát a vizsgálatnak. Megeszelekedte. Jó humorral vetkőzött, öltözött s miután semmiféle olyan tünetet nem lehetett észlelni rajta, amiből kolerára lehetne következtetni, azt is megmondta, hogy ki ő voltaképpen. Dr. Hoorn ur, budapesti orvos, aki a kairói nemzetközi orvos-kongresszusról jött hazafelé sakit a kollégák üféltak meg azzal, hogy fölhívták rá a fiumei rendőrség figyelmét. Ennyiből áll a fiumei koleraszenzáció.

— **A tiszaluzsi kenyérfutók.** Naiv kocsmáros még mindig bőven akad a világon, az a bizonyos kocsmáros, aki arra született, hogy megtréfálja a diák, meg a cigány, meg a vándorlegény, szóval az olyan népség, akiknek se pénre, se hitelé, csak éppen ölete akad néha. Jóízű dolgot olvasunk egy ilyen kocsmárosról és két ügyes csavargóról egy vidéki újságban. A két legény ebéd idején állított be a kocsmába s rendelt mindent, ami jó és drága. Tiszaluzcon történt az eset. A kocsmárosnak eszébe se jutott kételkedni az urak tiszességes szándékában. Előttük voltak felöltözve s finom volt a modoruk. Miután a fiatal emberek megették az ebédet, megitták a maradék boroska tetejébe a feketekávéját is, az egyiknek az az ölete támadt, hogy az fizesse meg az ebédet, aki rosszabb futó. Erre persze legokosabb egy kis verseny, mivelhogy a kocsmárosnak is tetszett az idea, ő maga mért ki számukra száz métert az országuton. Aki hamarabb ér a pálya végére, az nem fizet. Kisült azonban, hogy a másik se fizetett, mert az ifjak körülbelül egy tempóban futottak meg a száz métert s nem álltak meg a százegyediknél, hanem csak futottak tovább. S miután ugy kissé lerázták az ebédet, még tovább futottak és a vendéglős hiába kiabált utánuk. Végre is bunsan befordult a kocsmába s rendelt magának is egy fél-literrel abból a boroskából, amit az urak ittak s elhatározta, hogy ezután a versenyfutást csak visszafelé engedi meg. Tudniillik: ott kezdjék, ahol ebben az esetben — nem fejezték be a versenyt.

— **Házasság.** *Kunstädter* Lipót fővárosi iparos eljegyezte *Rotter* Franciska kisasznonyt Szeniczről.

Lukács Aladár a Máv ellenőre eljegyezte *Tauszik* Adolf leányát, Ilonát, Budapesten.

— **Papakosza büntése.** Pompás fogást csinált az éjszaka a rendőrség. Egy jól szervezett nemzetközi zsebtolvajbandát tartóztatott le a Király-utca egyik szegényes külsejű házában, amelynek főnöke *Scheiber* Dezső, Papakosza és Affendakisz Periklesz egykori büntéses. A minap *Preisinger* Samu órási Király-utca 68. számú lakásába öt jól öltözött ember vonult be albirőlnek. A rendőrség előtt feltűnt a dolog s tegnap éjszaka meglepette a lakást. Mind az öt albirőlőt eltalálták s a detektívek nyomban felismeretek három ismert utazó zsebtolvajt, míg a másik kettőtől az igazolás után megállapították, hogy ők is a bandához tartoznak. A főnökük *Scheiber* Dezső egri születésű 40 éves, a főváros területéről kitiltott veszedelmes zsebtolvaj. Utóljára nyolc esztendővel feyház-büntetését ülte le és csak két hónappal ezelőt szabadult ki a feyházból. *Scheiber* neve 1895-ben lett közismert, amikor a pestvidéki törvényszék fogházából *Papakoszával* együtt szökött meg. Ekkor *Szoínok* táján elfogták és visszavitték újra a pestvidéki törvényszék fogházába. Azonban nem maradt itt sokáig, mert másodszer *Affendakisz Periklesz*szel és *Kézár* Ambrus betörővel szökött meg, de Máramaroszigetén hamarosan elfogták. Most, hogy a feyházból kiszabadult, egy nemzetközi utazó zsebtolvajbandát szervezett. A banda tagjai *Richmann* Armin gyöngyösi születésű 22 éves és *Kohn* Odón 21 éves zsebtolvajok. A másik kettő külföldi gonosztevő. Ezek *Ivanescu* Milán bukaresti születésű 23 éves és *Heym* B. Abraham rusosuki születésű, 28 éves utazó-tolvajok, akik azonban magánzóknak mondták magukat. Azt mondják, hogy véletlenül kerültek össze. Feltűnt azonban az, hogy a legveszedelmebb zsebtolvajok így véletlenül kerülnek össze. A rendőrség most azon járadozik, hogy a banda tagjainak a bűnlajstromát egybeállítsa. Addig is az előkelően öltözött, prémesbundás urakat fogva tartják.

— **Elégett petroleumforrások.** A boriszlavi petroleumforrások területén a múlt éjszaka borzasztó tüzvész pusztított, amely a nagy ipartelep jelentékeny részét elhamvasztotta. Összesen harminckét akna pusztult el a melléképületekkel és azonkívül husz lakóház is. A sötétségben a mentés munkája nagyon nehezen ment, ugyannyira, hogy Boriszlav városát is katasztrófia fenyegette, reggel felé azonban sikerült a tüzvész megfékezni, amely iszonyu pánikot okozott. A lakosság rettegve menekült a veszedelem színteréről. Egy asszony megőrült és a tűzbe akart ugrani. A egyik petroleumforrás tulajdonosa azt mondotta, hogy az egész vidék alatt lángtereng pusztít. Beláthatatlan, hogy mikor fog a földalatti tüzvész kilaudni. A mai tüzvész a Duczynski-féle bányák egyik aknájában keletkezett, amelyben már régóta nem dolgoznak, de a tűz keletkezésének oka ismeretlen. Négy aknában még ég a tűz. A kárt 600,000 koronára becsülik, de a biztosítás nagyrészt fedezi a kárt. Egy huszéves leány halálát lelta a lángokban. A bécsi Länderbank bányára nem terjed ki a tűz, de az üzem ott is szünetel.

— **A hipnotizőr.** Újév napjára egy köklér került Vermes községbe s nagy közönséget gyűjtött a kocsmába, mert azt ígerte, hogy ő valakit meg fog hipnotizálni s szellemeket fog idézni. A publikum kíváncsian leste a köklér mutatványait, aki most kiállott a dobogóra s így szólt:

— Aki arra vállalkozik, hogy szellemeket idéz, álljon elő.

Egy percig csönd volt, de aztán előállott Hurik Márton gazda s ajánkozott arra, hogy a szellemidézés eszköze legyen.

A csepvirágó elvezette Hurikot a függöny mögött levő különszobába s a publikum izgatottan várta, hogy mi fog történni. Eltelt egy félóra, sőt egy óra is, de a szellemidézés nem jelent meg. Végre valaki félrehajtotta a függönnyt s észrevette, hogy Hurik Márton egy széken ül, a kabátja föl van gombolva s a szeme megtörött.

Hurik meg volt halva s már messziről érezhető volt a kloroform szaga, melylyel a köklér megölte. Rövid kutatás után kiderült, hogy a szerencsétlen embert a hipnotizőr kirabolta, miután kloroformmal elaltatta, aztán eltűnt. Hurikot szívszélhűdés érte.

— **Betörők teaestje.** Az északa a Tűzbár-titkosrendőr az Ujvársár-téren járt s az Ujvársár-ter 19. számú házból nagy vigasság, mulatozás zaja hallatszott ki. A detektívek előtt ismeretes volt már ez a ház, mert tudták, hogy több lakásban betörők tanýáznak. Gyanus volt előttük a kertü mulatság, bementek a házba és benyitottak a lakásba. *Horváth* Károly kovácssegéd mint házigazda fogadta őket, az asztal körül nagy sereg vendéggel. Az asztalon elegáns teás-ibrikékben illatos tea gőzölgött. Mikor a titkosrendőrök beléptek, a házigazda éppen pejezete töszját és a harmonikás háromszoros lust hozott rá. A detektívek megjelenése nyomban véget vetett a mulatságnak s az urak és hölgyek rémülten rebbentek szét a szoba különböző sarkaiba. A titkosrendőrök az első pillanatra konstátálták, hogy az egész szesz vendégkoszorút jól ismerik. Az urakat a rendőrség bünygi nyilvántartásából, a hölgyeket pedig az erkölcsrendészeti bizottságól. Így ezután egy egész banda került a rendőrség kezébe. Neveik a következők: *Kovács* József, *Kiss* Károly, *Ossekovic* Imre, *Kabesák* János, *Kravt* József, *Simon* Nándor és *Sarcschmidt* Gyula. A lakásban temérdek lopott holmit találtak. Bebizonyosodott, hogy ez a banda tegnap este is betört *Wisinger* Mór belülszéd Verseny-utca 18. számú lakásába, ahonnan sok értékes holmit elloptak. Az egész bandát bevitték a titkosrendőrök a főkapitányságra, ahol bezárták őket.

— **Vidéki hírek.** *Essekén* hagyományjárány pusztult. A hatóságknál összesen 40 esetet jelentettek be. A betegek közül 16-ot a kórházakban ápoltak. A városi egészségügyi bizottság intézkedéseket tett a járvány terjedésének megállítására. A járvány eddig csaknem kizárólag a munkások között pusztít. — *Nagyváradról* táviratozzák, hogy a margitta-nagyváradú országuton egy ismeretlen gazdaembert megöltek s tőle 700 koronát elraboltak. A gyilkosok bármán voltak, *Szetanese* Jánost és *Mada* Gábort elfogták, a harmadik megsejőött. — *Szentlőrinc* írják, hogy *Varga* János vagyonos asztalosmester tegnap műhelyében öklakasztotta magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **Fővárosi Orfeum.** Az igazgatóság elhatározásából a még egyre nagy vonzóerejű *Luna* asszony című Lincke-féle operett matól kezdve már 1/29 órákor kerül színpa, egyrészt, hogy a távolabb lakók még 1/11 előtt minden alkalmatosságot használhassanak az utazásra, másrészt, hogy a törzsközönség és a színházi látogatók 1/11 után is 12 óráig megtekinthessék a kitűnő specialitás-műsort. A *Lorison-kvintett* és *Bauer* Róza kisasznony egészen új műsorral lép föl és *Hartmann* búvész is nehány új trükket mutat be. A variété-rész csattanója azonban *Marietta* és *Belloni* bámulatosan idomított kakadukkal, aminek hasonló mutatványt eddig sehol nem lehetett látni.

— **Öngyilkos sikkasztó.** *Bécsben* a Práterben ma reggel főbe lölte magát *Baumer* Gusztáv, a Szállodások és Vendéglősök Szövetkezetének titkára. Mint kiderült, *Baumer* 11,500 koronát sikkasztott a szövetkezet pénzéből.

— **Bendőri hírek.** *Nemes* Julia 24 éves vasalónő ma az Iv-utca 12. számú lakásán gyufaoldatot ivott. A Rókusban ápolták. — *Velágy* Pál negyvenöt éves napszamos Nagyúvar-utca 28. számú lakásán tévedésből malólugtot ivott. A mentők a Rókus-kórházba vitték. — A rendőrség ellátta *Máté* László huszéves bázisfogát, aki egy barátja takaréklönyvét s gazdájának fényképlemezeit ellopta. — Ugyancsak ellátott *Menghárt* Lídia negyvenöt éves eszedét, aki *Winter* Teréz gyümölcsárustól ruhát lopott. — *Sendi* Mária 79 éves öreg asszonyt ma délután elgázolta egy bérkocsi s oly súlyos sebeket szenvedett, hogy haldokolva vitték a Rókus-kórházba. A vigyázatlan kocsis elmenekült. — *Weiss* Sándor szabadalmi iroda tulajdonos jelentést tett a rendőrségnek, hogy egy *Schulhof* Lajos nevű alkalmazottja hétszáz márkával eltűnt. *Schulhof* huszonöt éves, vörshajú fiatalember. — *Tamá*s Julia trafikosnőnek a Kazinczy-utca 6. számú lakását álkuccsalal fölynyitották s nagybőv értékű ruhaneműt elvittek. — *Kretina* Tivadarné házkezelőnő *Kreter* Ferencné lakóval összeveszett a Logody-utca 89. számú házában s baltával és revolverrel támadtak egymásra. A rendőrség lépett a háboruszkodó asszonyok közé. — *Keszler* Árpád 21 éves magánhivatalnok ma délben a Kazinczy-utcai tőrűben eddig ismeretlen okból melbe lölte magát. Sulós sebével a Réczey tanár klinikájára szállították.

(x) **Kísérletezni** kár bármivel, mert ezer és ezer esetben bizonyít, hogy csúsz és köszvény ellen egyetlen biztos szer létezik, mint azt számos elismerő levél igazolja és az *Zoltán*-féle kenőcs. Üvege 2 korona. *Zoltán* gyógyszerárában, V., Sétátér-utca, Szabadságtér sarkán.

(x) **Amerikai módszer!** Blouzok maradékokból feltűnő szépen, olcsón, *Zoltán* Dezsónél, Király-utca 30. szám.

A szász trónörökösné regénye.

Budapest, január 9.

Uj színt veyített a genfi regénybe *Giron* tegnapi hírtelen elutazása. Találgatják a fordulat okát s mindenféle magyarázatot fűznek a nyelvmester távozásához. *Drezdai* híradás szerint: az udvar kívánta, hogy *Giron* Genből elutazzék. A trónörökösné kezdetben nem akart beleegyezni *Giron* távozásába, de ügyvédje tanácsára mégis beleegyezett. *Giron* szerdán délután öt órákor utazott el Genből *Lipót Ferdinánd* társaságában *Lausanne*-ba. Elutazása azért történt, hogy a válási per tárgyalás folyamán a trónörökösné helyzetének javítsón. *Zehme* lipcsei ügyvéd, a trónörökösné szász jogi képviselője is azt ajánlotta *Giron*-nak, hogy utazzék el Genből. Másképp szól azonban a genfi tudósítás. E szerint *Giron* osztrákörökön kora reggel *Lipót Ferdinánd* társaságában visszajött Genbe s meglátogatta a trónörökösnét. *Giron* s a volt főherceg egész nap a *Hotel d'Angle*-teremben tartózkodtak, délután mind a hárman sétáltak a városban s félhatkor *Giron* visszautazott *Lausanne*-ba, *Lipót Ferdinánd* pedig *Montreux*-be. *Lachenal* ügyvédet módfelett bosszantotta *Giron* látogatása s figyelemzette ígéretére, mely szerint addig nem jön Genbe, amíg nem hívják. *Giron* megígerte *Lachenal*-nak, hogy addig, míg a pőr *Drezdai*ban befejezett nem nyer, *Lausanne*-ban marad. Egyébiránt cseppet sem bosszantotta az ügyvéd szemrehányása, mert a vasúti kocsiában nagyon jól érezte magát *Lipót Ferdinánd* társaságában s az egész uton jól mulatott. A harmadik hírt szintén a genfi táviró közvetíti. Talán el is pirult a táviróhuzal, mikor az indikereció átszaladt rajta, hogy *Giron* a lausannei Belvedere-szállodában szobát bérelt, de nyílt titok, hogy *deje legnagyobb részét a trónörökösnénél tölti*. Nem igaz, hogy a két ügyvéd közt a trónörökösné jövőbeli helyzetét illetőleg nehézségek merültek volna fel, valamint megcáfolják azt a hírt is, hogy *Körner* ügyvéd a trónörökösnének 30,000 márká évi járadékot ajánlott fel.

(A tárgyalások.)

Drezda, január 9.

A *N. W. Tagblatt* genfi levelezőjének alkalma volt dr. *Lachenal*-tal, a szász trónörökösné ügyvédjével beszélni. *Lachenal* megkérte a hírlapírótt annak a közlésére, hogy azok a híresztelések, amelyek a lapokba jutottak dr. *Körner*-rel való tárgyalásairól, kalandos ferdtések és mendemondák.

— *Körner* és én — iolytatta *Lachenal* — még nem készültünk el a tárgyalásokkal. Lehetséges, hogy *Körner* már vasárnap vagy hétfőn *Drezdába* utazik, hogy részletesen beszámoljon a tanácskozás eredményéről a trónörökösnék és az egész udvarnak. Egy betű sem igaz abból, hogy már megállapodunk valamelyes penzióra vagy évi járadékra nézve. Az sem igaz, hogy *Jósef Ferdinánd* főherceg ismét Genben járt. *Körner* igazságyi tanácsosnak teljes felhatalma-

zása van arra, hogy velem s illetőleg a trónörökösével tárgyaljon és kötelező erejű megállapodásokra lépjen.

Azokat a tanácskozásokat, amelyek kettőnk közt az utóbbi időben folytak, gondosan, német nyelven jegyzőkönyvbe foglaltuk. Ezek az okmányok néhány nap múlva már a szász trónörökös elé kerülnek.

A hírlapíróknak arra a kérdésére, hogy miért lért vissza Giron Lausanneból s miért nem várta be inkább ott a történéseket, azt válaszolta Lachenal:

— Hjah, a fiatal, pezsgő vér! A lelkére köttem, hogy maradjon vesztig, de hát nem tudja magát türelmetlenül s visszajött.

(A drezdai udvarról.)

Drezdából jelentik, hogy a trónörökös már egészen jól érzi magát, többször kocsikázik, nem esik neheze, ha a kocsi felszáll s ha gyalog megy valahová, két botra támaszkodik. Ferenc József király s a trónörökös között a múlt hét vasárnapjára tervezett találkozót a beállott események következtében bizonytalan időre elhalasztották. A trónörökös ellenben már a legközelebbi napokban meglátogatja apját, Ferdinánd toszkánai nagyherceget Salzburgban.

A szász udvarról sok szó esik a sajtóban. A Dresdener Neueste Nachrichten elítéli a szász udvar eltussolási törekvéseit s kijelenti, hogy a nemzet eléggélen a királyi család magatartásával és félt, hogy a házaspár civódásából politikai bonyodalom vagy valami szerencsétlen felekezeti harc fog kinőni. Ha még sokáig nem nyilatkozik az udvar — írja a nevezett lap — veszedelmes válságba sodorja az egész szász népet és fenyegető félreértéseket fog támasztani a katolikus uralkodócsalád és a protestáns nemzet között. Megengedheti-e egy öntudatos uralkodó, hogy egy ilyen ügy annyira elmérgesedjék? Nem volna jobb nyilatkozni a kérdésben és így helyreállítani a nyugalmat? Ismerve a nép rendkívüli felbátorodását, szükségesnek tartanók a következő pontokra nyilatkozni. Ki szerződtette Giron nyelvtanárt? Honnan kerítették ezt a Giron? Igaz-e az a hír, hogy jezsuiták között nevelkedett? Mit akar ez ügyben az udvari katolikus párt? Igaz-e, hogy a jezsuitáknak rendkívüli befolyásuk van az udvarra és igaz-e, hogy ők mérgeztették el a trónörökös-pár házasságát? Létezik-e valami titkos egyezés a királyi családdal való találására és ha létezik, hol van az?

Köln január 9.

A Kölnische Zeitung mai száma a lap élén drezdai levelet közöl, amely a leghatározottabban megfogalmazza azt a feltévést, hogy a trónörökösnek jezsuita befolyás kényszerítette a szűkre. A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy ellogulatan protestáns körökben távolról sem tartják kétségbejöttnek a helyzetet és hogy üres kóhalmány az, mintha a lakosság nagy belső zavarak kitörésétől félnék. Ha tovább folyik az alattomos aknamunka, amelynek az a célja, hogy a drezdai udvart a szász nép előtt meggyanusítsák, nagyon könnyen éppen az ellenkezőjét érik el, tudniillik a helyett, hogy az idegen befolyást kiküszöbölnek, életre keltek és gyarapítják.

(Wölfling Lipót.)

A bécsi államnyomdából ma került ki az udvari és állami naptár. Lipót Ferdinánd volt főherceg neve ebben a naptárban sem a toszkánai nagyherceg fiait közt, sem a főhercegek névjegyzékében nem szerepel. Wölfling Lipót, aki már javában használja az egyszerű nevet, egy újságíró előtt így nyilatkozott a maga regényéről:

— Minden bizonynyal azért utaztam ide Genfbe, hogy segítségére legyek nővéremnek, akit szivemből sajnálók és igen természetesen, hogy tettemmel nyomtalan akartam kifejezésre juttatni, hogy tisztelem eljárását. Mert szép dolgot cselekedett: elhagyja a fényes korona büszkeségét a tiszta szerelem kedvéért. Jövendő sógorom móltó az emberek nagyrabecüllésére. Derék fia s én szívesen szorítottam meg a kezét. De mindezek után fönn tartom függetlenségemet. Volt okom elhagyni Ausztriát. Egy főherceg már születésénél és rendeltetésénél fogva hasznavehetetlen lény, kitarított személyiség, akinek nem áll jogában gondolkodni, akinek nem szabad úgy élnie, amint akar. Szolgáltam a haditengerészetnél, azután a gyalogságnál, ahol ezredesi rangom volt, azonban egy zászlóaljnál nagyobb csapatot vezetni soha sem paranosmokoltam. Tizenhat éves koromban volt egy gyenge büntetésem. Azóta... semmi: ez volt a szolgálati állapotom. És mégsem találták Ausztriában magaviseletemet kifogástalannak; elkövettem a hibát, hogy megszereltem magamat az egyszerű katonának állat, míg a tisztekkel való összejövetelt kerültem. A nép inkább érdekel, mint a többi. Több bennük az egyéniség. Gyalázatos híreket terjesztenek rólam. Miért nem tudakozódnak a kaszárnyákban? Beszéljenek a köz-katonákkal. Kérdezzék meg őket, miként vettem én

részt az életükben és hogyan kíméltem meg őket az ostoba büntetésektől. De hát Ausztriában mindez fegyelem elleni vétség. Sok oldalról kapok fölszólitást, hogy lépjek be a kereskedelmi tengerészetbe. De a hajók nem hoznak szerencsét az eszőhercegeknek. Nagyon hamar megöngyilkolják az emberi éj homályában. Nem! A mellett maradok, akinek lelki szépsége még jobban ragog a testnél is. A világ valamennyi főhercegének megvetését jóvá fogja tenni Wölfling Lipót imádása.

Salzburg, január 9.

Tegnap azt híresztelték, hogy a nagyhercegi kastélyban Lipót Ferdinánd volt főherceg ékszerait és egyéb ingóságait elárverezték. Az egészről csak annyi igaz, hogy a palotában tegnap eladtak trémekeket, amelyek a volt főherceg szárnysegédének tulajdonát képezték.

Hír szerint a toszkánai nagyhercegi család tegnapelőtt éjjeli tanácskozásán elhatározták, hogy Lipót Ferdinándot három millió koronával véglegesen kielégítik, de ennek fejében reverzálást kell adnia arról, hogy egyáltalán soha sem fog igényt támasztani a toszkánai család semmiféle birtokára.

Tolvajzsúr.

— Operett. —

As Újvásár-téren teacstélyt rendeztek a tolvajok. Végül megjelentek a detektívek és elvitték valamennyit a főkaptánysegédhez.

I. JELENÉS.

Kar:

Vígan éljük életünket,
Míg a törvény meg nem büntet.
Szabad vagyunk, mint a madár,
Amíg nem jön a zöld barát.
Összeszedünk sok-sok kincset,
S acéből vert rabbillincset
Viselünk, ha éppen divat,
Ha a rendőrököt hivat.

Házigazda.

Üdv tünétek a portámon,
Kiket tartottalak számon,
Hogy eljöttök a zsúromra!
Akinek csak korog gyomra,
És a szomja akit éget,
Isten adjon fűdösséget!
Ne legyetek ma szerények,
Zsebrejártok! tolvaj-lények!
Hej! te cigány! nótát pendíts!
Itt van tea, itt van szendvics,
Van itt ezüst kanál, és kis ís,
Cukor is van, vaj is, méz is;
Nem az újaimból szoptam,
Hanem becsülettel loptam!

Betörő.

Mi a vendég! te a gazda!
Majdan együtt felakasztva,
Mint hogy pendülünk egy húron,
Összejöttünk im egy zsúron.
De hogy értelme is legyen,
Mondjuk ki, hogy már nem szégyen
Betörő-pályára menni,
Nem szégyen tolvajnak lenni.
Ne viseljük a köröszőt,
Kössünk kartelt, tolvajtröszőt!
S minden páratlan szerdakon
Onket majd nálam látom.

(Elfelejté evökést visszatenni az asztalra.)

Egy ur (a mellette ülő hölgyhöz).

O mondja, édes, drága Ella,
Hová tünt el a drága vella,
Mit épp előbb cseresznye-ajka
Oly bájjal csókolt, mint a dajka
Csókolja gyenge csesemőjét?
Nemde ellopta? nagyra nőjék!

Ella:

O Grün! O Grün! én oly figyelmes,
Hozzám még mindig bí, szerelmes,
Szívem ezért oly hálalt;
De észrevettem, lába kelt
Egy pár ezüst evőkanálnak.
Frakkja zsebéből lám kiállnak.

Egy többszörös gyilkos (énekél):

Míg voltam Illaván,
Nem gondozott mamám,
Nem simogatta meg szemem,
Ruhám daróc volt, nem selyem.

Gyilkoltam eleget,
Többet már nem lehet.

Senkit kezem többé nagyon
Nem szór agyon, ma zsúr vagyok.

II. JELENÉS.

Dedetívek:

Jó estét tolvajhívek!
Eljöttünk detektívek!
Hogy résztvegyünk a lakomán.
Abi ön is itt van Grün komám!
Jól áll önnek a zsúr nagyon.
Mivelhogy nekünk is nagyon
Egy meghívónk ez estebédre,
Későn bár, eljöttünk de végre.
S ha nem maradt tea, s egyéb
Rosz néven tölünk ne vegyék,
Ha elcsaljuk egy más vidékre
Rudnayékhoz estebédre.
Majd mindent szépen itt vagyunk
És mindnyájan, ahogy vagyunk
Megyünk egy helyre, hol mutatnak
És minden órában fogadnak.
(Megkötözik a szereplőket, mind el.)

Kar (a távolból):

Dicső szabadság, ég tevéled!
Szabadon ó mi szép az élet,
Zengtünk, mint ágon a madár,
A míg nem jött a zöld barát.
Évvő!

xl

A tájékozott Feydeau,

— Jelenet. —

Feydeau, a híres francia bohózatíró, aki Magyarországon évenként a frankok ezreit keresi, legújabb darabjában a csárdást (a czarda) orosz táncnok nevez. Ezek után valószínű, hogy Feydeau is ügynöke közt ilyenfajta beszélgetések tolynak:

As ügynök: Feydeau ur! Sürgöny jött.

Feydeau: Mi van benne?

As ügynök: Hogy előadták a darabját, Budapest, a Vicinnaz nevű színházban. Oriási siker. Zsúfolt házak.

Feydeau: Ah, nagyszerű! Hiába, mindig mondom, ezek a bolgárok pompásan...

As ügynök: Nem bolgárok azok! Románok!

Feydeau: Igen, igen. Budapest, Bukarest, Bukarest, Budapest. Ez mind ott van.

As ügynök: Oh, a gatyák, a czardák, a goulache-ok, tzigane-ok és a kozákok! Ez aztán a nép!

Feydeau (franciás finomsággal): Egyszer elneveztem én ezt a népet Közép-Ázsia franciáinak... (végig-simítja szép szöke haját.)

As ügynök: A történelem is elnevezte őket valahogy... kevésbé szellemesen, de... ha jól tudom... magyarok.

Feydeau (dúva): Látja, az meglehet. (Franciás finomsággal): Anyi mindenféle nép van a világon.

As ügynök: Ezek ugorul beszélnek.

Feydeau: Látja, az is meglehet. (Franciás finomsággal): Mindenki ugy beszél, ahogy tud.

As ügynök: Szeretem őket, mert azt hallottam rólok, hogy lovagias nemzet. A bust nyereg alatt puhitják.

Feydeau: Igen, a ló husát. De a huszár husát a nyereg fölött.

As ügynök: Ön ma disponálva van, mester.

Feydeau: Mindig jó kedvem van, ha azt hallom, hogy darabjaim az Eufrátes környékén, a Volga és a Theiss partjain sikert aratnak. Szeretem hallani, hogy a cserkeszek is tudnak Osztrigás Mici kalandjairól, hogy a doni kozákok a Kis bőgre hangjai mellett altatják el gyermekeiket s hogy dól, dól, dól a sok izé... rubel, rupia, bani, denár, piaszter... tudom is én, hogy hívják náluk a pénzt...

As ügynök: A pénzü, mester, ugy hallom, igen jó aranyból készül. Balga nép, aranyat ad piros posztóért, apró csengőkért, üveggyöngyért, francia bohózatért...

Feydeau: Kiténő nép. (Dúva.) Lovagias nép. Csak tudnám, hogy hívják...

— o. —

FŐVÁROS

(*) Plébános-jelölés Ó-Budán. A III. kerület megürült plébánosi állásának betöltése ügyében ma a kerület törvényhatósági bizottsági tagjai értekezletet tartottak Benedek Sándor elnökletével. Az értekezleten Gyulányi Adolf, dr. Reiss orvos, dr. Ott Ádám ujlaki plébános és Zboray gyógyszerész szólaltak fel; valamennyien lelkesen ajánlották a kerület plébá-

nosán *Sagmüller* József káplánt, aki 19 éve lelképész-tora a kerületnek és a lakosság körében osztatlan bizalomnak és szeretetnek örvend. Az értekezlet a felszólalások után egyhanglag *Sagmüller* József káplánt jelölte piébánosul. Elhatározta egyben az értekezlet, hogy átiratban elkéri a testvérkerületeket, hogy hagyomány szerint respektálják az érdekelteket Ohaj-tását és járuljanak hozzá a jelölésükhöz. O-Budán nagy örömet kellett az értekezlet állásfoglalása és *Sagmüller* megválasztását bizonyosra veszik.

A villamos közlekedés.

Budapest, január 9.

A főváros közlekedési bizottsága ma vitálta meg, hogy minő álláspontot foglal el a kereskedelemügyi miniszter ama kérdéspontjaival szemben, amelyet a villamos közlekedést tárgyaló ankét elé terjesztett. Az ankétára a miniszter a fővárost is meghívta, egyben tudatta, hogy az értekezleten ezek a kérdések kerülnek vita alá: 1. A menetesség egységesítése; 2. a férőhelyek revíziója; 3. a kocsivezetők hatósági megvizsgálása és 4. egyéb ezekkel kapcsolatos kérdések. A mérnöki hivatal már jelentést tett a tanácsnak s elmondotta a véleményét, amelyet annak idején részletesen ismertettünk. A mérnöki hivatal jelentése a legfontosabb kérdésre, a férőhelyek revíziójára konkrét javaslatot nem tesz, hanem csak konstatálja, hogy a főbb vonalakon már ma is annyi kocsi jár, hogy a forgalmat süríteni nem lehet.

A közlekedési bizottság *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester elnöklésével vitálta meg a kérdéseket. A vasuti ügyosztálynak a véleménye szerint a közönség érdeke az, hogy a férőhelyek számát ne csökkenték; nincs is arra szükség, mert a mai állapot megfelel annak az érdekeknek, hogy a közönség minél gyorsabban jusson a céljához. A forgalmat pótkocsik segítségével sem lehetne lebonyolítani s ha eörlőlnék az állóhelyeket, csakhamar a közönség követelné a mostani rend visszaállítását. A többi kérdésben is aceptálja az ügyosztály a mérnöki hivatal javaslatát.

A bizottságban elsőnek *Csillagh* Benő szólt föl s mindenben hozzájárult a mérnöki hivatal és az ügyosztály javaslatához. Az állóhelyek föntartására vonatkozó argumentumokat azonban nem fogadja el, mert kisvárosi fölfogás, hogy a közlekedést sürűbbé tenni nem lehet. Hivatkozik arra, hogy például Berlinben a Friedrichstrassen és Leipzigerstrassen legalább háromszor olyan sűrű a forgalom, mint nálunk a legfrekvenciáltabb vonalon. Az állóhelyeket azért nem akarja megszüntetni, mert a fővárosnak jövő évre lép életbe a tarifarevizója s ha a mai forgalom megmarad, a fővárosnak módjában lesz a tarifa jelenté-nyes leszállítása. Az állóhelyek megszüntetése pedig illuzóziussá teszi a város tarifarevizóját. Kitér az a körülményre, hogy a város tarifarevizóját. Kitér az a körülményre, hogy a város tarifarevizóját. Kitér az a körülményre, hogy a város tarifarevizóját.

Heltai Ferenc szerint a menetesség leszállításáról szó sem lehet, mert az a közönség legvitalisabb érdeke sértené. Nincs is semmi ok a leszállításra. A kérdést a kezdetben volt balesetek nagy száma tette aktuálissá. Azóta azonban a közönség már alkalmazkodott a villamos sebességéhez s ma már a villamos vasutak kevesebb balesetet okoznak, mint azelőtt a lovasutak. A sűrűn beiktatott megállóhelyek úgy is redukáltak a műtanrendőri bejárás megállapított menetességét. Sehol nincsenek ötven-hatvan méterre a megállóhelyek, mint nálunk. A közönség érdeke azt követeli, hogy a fölösleges megállóhelyeket szüntessék meg. 1897-ben ő indítványozta az állóhelyek megszüntetését. Ma is szükségesnek tartja, még pedig elsősorban, hogy a peronokon szüntessék meg az állóhelyeket. Elisméri a végrehajtás gyakorlati nehézségét s tudja, hogy nagy átméletű intézkedés nélkül a közönség rovására menne az állóhelyek egyszerű megszüntetése. A mai állapotnak különben az a legnagyobb baja, hogy a megállapított számmal sokkal többen szállnak föl a kocsikra. A megtelt jelzésű táblát későn bocsátják le s a közönség akkor sem respektálja. Nagy baj, hogy rossz a kocsitípus. A keresztültes kocsik úgy vannak berendezve, hogy ha az ülőhelyeket elfoglalják, már szorolva van a kocsi. A hosszúltes kocsik, ha a megengedett számmal többen nem állanak, nem olyan kellemetlen a közönségre. A keresztültes kocsiban föltétlenül meg kell szüntetni az állóhelyeket. A kocsik hátsó peronján a férőhelyek számát föltétlenül redukálni kell. A szorultságot meg lehet szüntetni a tarifa helyesebb beosztásával. A távolsági forgalomból a helyi forgalmat ki kell zárni, hogy a közönség, amely csak a szakaszhatárig megy, ne szorítsa ki a távolabb menő közönséget. Szükség van a vasuti vonalak számának szaporítására. Termézetesen szakítani kell azzal a fölfogással, hogy csak a tizenkétfős utcában szabad vasutat építeni. Tudja és elisméri, hogy az állóhelyeket egyszerre megszüntetni nem lehet, de tagadja, hogy a mai állapot megfelel. A hatóságnak arra kell törekednie, hogy lépésről-lépésre szüntesse meg az állóhelyeket. Igaza van a mérnöki hivatalnak, hogy a kocsik világítását javítani kell, mert a mai állapot tőrhetlen és sehol nem járnak olyan rosszul világított kocsik, mint Budapesten.

Bródy Lajos csak az állóhelyek kérdését tartja fontosnak. Föltétlenül hívja az állóhelyek megszüntetésének. Külföldön már bebizonyították, hogy kellő energiával könnyen lehet segíteni a bajon. Nem lát semmi veszedelmet a pótkocsik használatában. A közönséget éppen úgy lehet nevelni nálunk, mint külföldön. A mai állapot tőrhetetlen, egészségtelen és veszedelmes. Ezzel szemben megkívánhatjuk a közönségtől, hogy egy kis türelemmel legyen. De ha nem lehetne megszüntetni az állóhelyeket, akkor a legkevésbébb, hogy a szabályokat ridegen tartásuk meg.

Heltai G. Gusztáv mindenben aláírja Heltai nyilatkozatát, kivéve az állóhelyek megszüntetését, ami a közönség megbírságolása lenne. Ha az állóhelyek megszüntetnek, akkor a kültelek lakókat kizárják a forgalomból. A fölküzedési et a Kerepesi-ut. A kerepesi-ut fölküzedésnek pedig fökadály a czinkotai vasut, mert ott a villamos kocsinak tíz-husz percig kell várakozniok. Szüntessék meg a c inkotai vasut, azután beszöjjenek az állóhelyekről.

Krámer Miksa azt hiszi, hogy ha az állóhelyeket megszüntetik, minden kocsiban egy rendőrnök kell lennie. Külföldön is van állóhely. Bécsben is újra vissza akarják állítani. A közönség érdeke megköveteli, hogy inkább alva jusson haza, mint esőben, viharban az utcán várjon egy kocsira, amelyben ülőhelyet kap. A főváros érdeke, hogy ragaszkodjanak az állóhelyekhez.

Heufel Adolf középítési igazgató is lehetetlennek tartja a menetesség egységesítését. Az állóhelyek kérdését alaposan tanulmányozni kell. Anélkül nem tehet konkrét javaslatot.

Hahóth Sándor is azt követeli, hogy a távolsági forgalomból a helyi közlekedés lebonyolítását zárják ki. A mai rendszerben föltétlenül szükség van az állóhelyekre.

Lampf Hugó főszámvéző fölvilágosítja Csillagh Benőt, hogy a mostani ciklus után még nem lép életbe a főváros tarifarevizója.

A bizottság e felszólalások után kimondta a mérnöki hivatal jelentéséhez való hozzájárulását s az értekezlet véget ért.

SZÍNHÁZ, ZENE

Hangverseny. *D'Albert*, a klasszikus mesterek klasszikus tolmácsolója, meghódította immáron még azokat is, akik *Sauer* kísérőjáték önkényességének és zseniális individualizmusának szoktak tapsolni és ma este a Royal-terem hangversenydobogója előtt csaknem ugyanazokak láttuk, akik a bécsi mesteriskola mesterére esküdnek. Hihetetlen könyvedséggel ugrik át eklektikus közönségünk azon az áthidalhatatlan mélysegen, amely *d'Albert* és *Sauer* között tátong. *Sauer*, a zongora hőstenoristája, akinek a mű eszkereit szolgál egyénisége érvényesítésére és *d'Albert*, aki láthatatlanul tűnik el a remekmű ragyogásában, — mely különbség! Ma este ismét csodálhattuk *d'Albert* művészetét, amely csak önmagáért létezik. Beethoven c-dur szonátájának (op. 53.) előadásából a klasszikus stíl tökéletessége tündöklött felénk: Chopin es-dur balladát édes ábrándossággal játszotta, a gyöngéd *Berceuse*t pedig olyan lehelletszerű billentyűveréssel, hogy a zongorahangja emberi éneknek tetszett, — majd az as dur polonaise-t hallottuk elragadó ritmikában. *Schubert* és *Liszt* két-két művel szerepelt a műsoron, — *d'Albert* muzsája pedig egy öleles szerzővel diadalmasodott. A műsor utolsó száma *Tausig* nagy ábrándja volt *Moniuszko*: *Halika* című operája telett; a rengeteg koncertdarab a mester játékában orchestrális erővel és színezéssel hatott. Két ráadásal is kellett szolgálnia: *Chopin* egy kerin-gójét és *Schubert-Liszt*: *Soirée de Vienne* című művét játszotta. — A közönség tomboló lelkesedéssel ünnepe-lte a mestert, aki talán még most is ott hajlong az elsőfőtűlt teremben éljenő hívei előtt. A hangver-sey-en elsőjétől fogva végig *József Agost* főherceg és neje is jelen volt; a magas vendégeket *Métri* Béla koncertigazgató kalauzolta.

Somló Blaha Lujza a Szókimondó asszonyságban. *Somló* Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója megen-gedte, hogy *Blaha* Lujza a Népszínházban a vasárnap délutánra kitűzőtt *Gyimesi vadiváron* kívül fölléphe-szen *Sardou* drámájában, a *Szókimondó asszonyságban* is, amelyek előadását egyezben betegsége miatt le kellett mondania. A művésznőnek e darab cimszerepe egyik legkiválóbb alakítása. A Népszínházban ez esteje *hétfőn* lesz s ez előadásra a jegyek kivételosen már ma kaphatók a színház pénztáránál.

Mérsékelt árú előadások a Nemzeti Színházban. A Nemzeti Színház igazgatósága elhatározta, hogy egyes klasszikus előadásokra az ifjúságnak eddig nyújtott kedvezményt általánosítja és az egész közönségre kiterjeszti, hogy így a nevezetesebb klasszikai műveket a nemesebb szórakozást kereső művelt közönségnek minden osztálya számára hozzáférhetővé tegye. Ez előadások mérsékelt helyárak mellett tartanak, amelyek a vasárnap délutáni hely-áraknál valamivel magasabbak, de a napiáraknál jóval alacsonyabbak lesznek. E mérsékelt helyárú előadá-sok sorozatát hétfőn, 12-én kezdi meg *Shakspeare Rómeo és Juliájával*.

Maeterlinck asszony körútja. *Maurence Maeter-lincknek*, a *Monna Vanna* hírneves szerzőjének, felesége tudvalóvólag színeszű, aki a francia színpad leg-kiválóbb tehetségei közül való. A művésznő a nagyob-

német színpadokon körutat tesz és többek közt a *Monna Vanna* cimszerepét is eljátszsa. *Maeterlinck* ezen a köruton elkíséri feleségét.

Coquelin Budapest. *Coquelin*, a párisiak nagy jellemzésű, egész Nyugat- és Közép-Európá-t felölelő körútja során hozzánk is ellátogat. A kiváló művész tizenkét esztendővel ezelőtt fordult meg nálunk utóljára s akkoriban nagy sikerei voltak az Operaházban, ahol tőrslatostól vendégszerepelt. Vendégszereplésének színhelye ezuttal a Vigszín-ház lesz.

Vigszínházban holnap, szombaton. *Molnár* Ferenc nagysikerű bohózata, a *Doktor ur* kerül színpa-ra, amely legközelebb megéri a huszoneötödik előadás jubileumát. Az ujdonságot alig hat hét alatt 22-szer játszották; legújabbán a vidéki nagy színpadokat járja be diadalmasan és még a szezon folyamán Bécsben és Berlinben is be fogják mutatni. — Vasárnap két előadás lesz a Vigszínházban. Délután ismétlik *A doktor urat*, este pedig *B. Kertész* Ella a *Louise* cim-szerepében folytatja vendégszereplését.

Nemzeti Színház ujdonsága. A Nemzeti Színház legközelebbi ujdonsága *Molière Scapin fur-fangjai* című vígjátéka lesz. A cimszerepét *Rózsahegy* Kálmán játszsa.

Kamara-zene. A *Hubay-Popper-Kemény-Szeremi* vonós-nyéves tőrslat 4-ik kamara-estélye hétfőn, január 12-én este fél 8 órakor lesz a Royal-szálló termében, dr. *Bartha* Rikhárdnál (*Imling* Paula). *Rónai* Gusztáv némettanárnő, *Gausbacher* tanár kiváló tanít-ványa és *Székely* Arnold zongoraművész közreműkö-désével. Előadásra kerülnek: *Verdi*, vonós-nyéves (G-moll), *Brahms*: *Lied* és *Wie Melodien zieht es*, *Wolf-Weyla's* *Gesang*, *Liszt* *Mignon* és *Wie ich möcht dir begegnen*, előadja dr. *Bartha* Rikhárdnál, és *Gold-mark*: zongora-ötös B-dur, zongorán előadja *Székely* Arnold. *Jegyek* a Harmonia zenemű és zongora-kereskedésben (Váci-utca 24.) kaphatók.

Duse kitüntetése. *Duse* Eleonóra, aki ez-idszerint nagy amerikai köruton van, olyan kitün-tetés érte a napokban, a minőben nőnek még nem volt része soha. A chicagói egyetem egész tanácsa ünnepeisen fogadta az egyetem dísztermében.

Magyar Színház. Az *Aranylakodalm* vasár-nap délutáni föújítása iránt oly nagy az érdeklődés, hogy néhány páholy és földszíni ülés kivételével a jegyek máris elkeltek. Erre való tekintettel az igaz-gatógatás a jövő vasárnap délutánjára is az *Aranylakodalm*t tűzte ki. Az *Aranylakodalm* vasárnapi előadása kivételosen 1/3 órakor kezdődik.

Magyar művészek Bayreuthban. A *Wagner-zene* hívei szeretnének olyan alapot létesíteni, melynek kataból magyar zenészeket és énekeseket küldhetnének ki Bayreuthba, a *Wagner-zene* tanul-mányozása és művelése végett. Ez a terv most tetetét öltött. A *Wagner-zene*alapra március 16-án az Operaházban jótékonyoóú hangversenyt rendeznek, melynek tiszta föjvedelmét részint tőkésítésre, részint egy mű-vész dotálására fordítják, ki az idén megy ki Bay-reuthba. A hangverseny műsora csupa *Wagner-darab-ból* fog állni. *Wagner* *Siegfried* bejelentette, hogy a zenekart személyesen akarja dirigálni és március 16-ikára Budapestre érkezik.

Miss Duncan a berlini Operában. *Miss* *Izidora Duncan*, a nálunk is ösmert kaliforniai táncosnő, a napokban a berlini udvari Operában is be-mutatta klasszikus ókori táncait. *Miss Duncan* tánc-prodúkciói nagyon te-sztettek.

A vidéki színészet válsága.

Budapest, január 9.

Itt is, amott is sűrűn emlegetik mostanában, hogy a vidéki magyar színészet nagy bajokkal küzd, s nem telik bele egy-két év és bekövetke-zik az általános csőd. Ezt hangoztatják a magyar színtársulatok igazgatói, akik derire-borúra a kormányhoz fordulnak, unos-unaltan segítséget kérnek, szubvenciót sürgetnek, mert különben kénytelenek beadni a kulcsot; ők a magyar közönség részvétlenségét, mödnélkül megnövekedett igényét és a kormány támogatásának mostohasá-gát okolják a bajokért. De a vidéki színészet vál-ságát hangoztatják azok is, akik akár napestig egyebet se csinálnak, mint a magyar színgaz-gatók és a vidéki színészek panaszos kérvényeit olvassák: derekasan rászólgáltak ezért a pihe-nésre.

Csakugyan úgy van, hogy a vidéki magyar színészet a közel jövőben nagy válságba fog jutni, ha addig nem sikerül a bajokat gyökeresen orvosolni. A színtársulatok az állami támogatás tete-mes növelésétől várják a szabadulást, pedig ez semmit sem segítene, legfeljebb ha rövid idővel elhalasztaná az általános krízist. Három év előtt a magyar kormány csak 40.000 korona állott rendelkezésre a vidéki magyar színészet támoga-tására, ma már ez az összeg 100.000 koronát tesz ki. Igaz, hogy ez édeskevesé harminc vidéki színtársulat-nak. De hiszen Francia-, Német- és Olaszországok állami költségvetéseiben egyáltalán nem szerepel té-tel a színtársulatok szubvencionálására. Ennek a

százezer koronának is egészen más rendelkezése valójában: arra kellene szolgálnia, hogy még a legkisebb vidéki színházak is, különösen a nemzetiségű vidékeken néha napján tetszetősebb díszletekkel és jelmezekkel vihessenek színpadra egy-egy hazafias magyar darabot, nem pedig arra, hogy ebből az összegből fizesse ki a bajba jutott igazgató tagjainak hátralevők járandóságát vagy a visszatartott nyugdíjilletékeket.

A legnagyobb baja a vidéki magyar színházaknak az általános fejletlenség és ennek megjavítására törekvés a kormány a színházirányítási rendszert életbe léptetésével. Mostanság nincs igazgató, aki csak hozzátéve az költségvetést tudna összeállítani: hiszen nem lehet tisztában azzal a két főkérdéssel, hogy milyen nyárra számíthat, hol fogja a nyári szünet hónapokat kihuzni és ennek megfelelően milyen keretekben szervezze társulatát a nyári szezonra. Már a tél derekán megkezdődik a versengés a színházgatók között, egyik a másik előtt akarná az arénát kettősével, hármasával elkaparítani: ime, a gyulai nyári színházé eddig már hatvan pályáznak, a mákóiért még csak négyen. Volt rá eset, hogy a brassói színházért ugyanarra a szezonra három igazgató tülekedett: az egyik jóelőre megszerezte a helyhatósági engedélyt, a másik kibérelte a színházat, a harmadik pedig az ottani nemzeti szövetség útján már — *véletlen gyűjtött.*

Legközelebb is megtörtént, hogy egy színházgató, aki az ország déli részén játszik, megszerezte egy felvidéki város színházát mellőlkiallomásnak s emennek az igényeit kielégítően, erősen, költségesen szervezkedett; időközben a felvidéki városka illetékes ténylezőt más gondolatok, más igazgatóknak adták a színházukat, holott ennek még színházgatói koncessziója se volt s amaz nem eresztik be, jóllehet már meg is szervezte társulatát az ott tőlendő szezonra. És aztán megismérlődött a régi, szomorú nótá: a kirekelt színházgató a társadalom segítségére szorult. A fumei magyar színházgatók szezonját is a fejletlenség rontotta meg. Az ottani aréna olasz bérlője még két év előtt beírta hat hétre 800 forint bérrel, ma 3600 koronát követel négy hétre és dícserekszik is vele, hogy már olyan magyar színházgató is pályázik a Fenice-re, aki harminc előadásra 4000 korona bért kínál. Ilyen körülmények közt természetesen, hogy a fumei kirándulás feltétlenül deficitel kell hogy végződjék, még talán akkor is, ha a kormány a színházgatóknak, amely a versengés után lemegy a magyar kikötővárosba, teljesen ingyenessé utazást és podgyász-szállítást engedélyez. Nem lehetetlen tehát, hogy legalább ezen a nyáron nem fog megszólalni a magyar muza Fiumében s mindaddig nem lesz módjában magyar színházgatóknak ott játszania, amíg a magyar színházgatók számára hajlékot nem építenek. Hogy a vidéki színházgatók prosperálhassanak, véget kell vetni az eddigi zűrzavarnak. A színházgatók össze akarnak kapartani egymás rovására minden lehető nyári állomást, még ha időből sem futja, hogy be is vonuljanak társulattal. Aztán azzal is megnehezítik egymás boldogulását, hogy tévív idején kirohanásokat visznek véghez: a nagyváradai színházgató ki-kirohant Kaposvárra, az aradi Csabára, Gyulára, a szegedi Nagyikindára és így tovább. Már most mi következik ebből? Ezek a kiváló erőkből szervezett társulatok, ha csak néhány előadást rendeznek is az illető városokban, elrontják annak a gyöngébb színházgatóknak a nyári szezonját, amely az illető város színházát a nyári hónapokra kiváltképpen. Az általános kavarodásban nem egyszer történt meg az is, hogy egy-egy társulat akkor vonult be nyári állomásra, amikor onnan már egy másik társulat a bérletek összegyűjtése után előadások nélkül elszéledt, vagy pedig nem is mutatkozott meg.

Nem lehet ezen a fejletlenségen másképp segíteni, mint a színházirányítási megalkotásával: ez egyszerre az első lépés a színházgatók állandósítása felé. A helyzet ma az, hogy a színházgatók természetesen csak pillanatnyi boldogulásukra töreksznek, mentől több nyári állomást iparkodnak maguknak biztosítani s az elsőrendű társulatok mindenünne kiszorítják a télen is csak tengődő kis társulatokat. A legtermészetesebb alap a színházirányítási megalkotására az, hogy *költségek, hasonló igényű két-három város lépien szövetségre egy-egy színházalattal.* Eddig úgy volt, hogy a pozsonyi társulat átvándorolt Brassóba, a lugosi element Besztercebányára, Keoskemétri teméreké viszontagság után elárándokoltak a színházgató Kanizsára, Nagyváradra Kaposvárra, Budáról Fiumébe, onnan Temesvárra vagy Vásárhelyre. Ezek a költségek, száz-kétszáz színházgató, kardaloknak, zenészeknek, díszítőknek utazási költségei, a díszletek, ruhatárak szállítási díjai oda és vissza már előre beleszámították a várható jövedelmet, elnyelték a társulat tagjainak gázsiját s aztán a bajba jutott igazgatók a kormánytól követelték, hogy szabaddítsa ki őket a kátyúból.

Azon a nagy bajon, hogy még a nagyobb társulatoknak sem volt nyárra állomásuk, hogy

a színházgatók igen gyakran vendéglőkben, sőt pályákban voltak kénytelenek játszani; már nagyrészt mindenütt segített a kormány a városokkal karöltve. Felépült a gyulai aréna, készen áll az orosházi színház, Makón épül a Lonovits-színház, Egerben is nemsokára tétő alá jut a nyári színház, Mohácsnak, Bajánknak, Mezőtornak sem kell már soká várnia. Ha majd — remélhetőleg hamarosan — ezek a színházgatók bele-apolódnak egy-egy szomszédos nagyobb város színházirányításába: ők is jól járnak, mert nem apró-cseprő vándorló színházgatók fogják felújíni a sátorfáját, hanem jó előadásokban lehet részük, viszont a téli színházgatók megszabadul a tetemes költségek költéségtől, hiszen, jóelőre számíthat nyári állomás helyére és a színházgató ennek megfelelően szervezheti nyárra társulatát s megállapíthatja költségvetését. A kormány kezdeményezésére a magyar fűrdőhelyeken is mára közel jövőben színházgatók fognak épülni; Tátrafüreden az idén nyáron már játszottak is, Bártfán és Siófokon nemsokára állni fog a nyári aréna. Maholnap tehát már nem is lesz semmi szükségük a színházgatóknak arra, hogy kapkodjanak, egymást túlléptetve, versengessenek nyári állomásokért.

Nagy csapás a vidéki színházgatók magára és különösen a színházgatók néve a *temérek sok színházgató.* Úgy teremnek ezek, mint a dudva. Pedig az országos színházgatók egymagában elég volna arra, hogy a szükséges friss erőt megtermelje a magyar színházgatók számára. Igaz, hogy eminnen is, amonnan is kikerült néha-néha olyan igazi tehetség, akinek mindenképpen érvényesülnie kell, de az is tény, hogy megfelelő tanterv és tanterv nélkül ontják most magukból a színházgatókat a Hamleteket, Othellokat, Deniseket, Ipanofokot, Julius Caesarokat, Ninicheket: csupa hőst, hősnőt, primadonnát, akik hivatottak, tehetség nélkül elárastják az országot, tönkreteszik a működő színházgatók existenciáját, leszállítják a vidéki színházgatót. Nincs annyi társulat Magyarországon, amennyi felszívhatná ezt a tömeges termelést. És ilyen körülmények okozzák, hogy jó kardalokat és kardalosságokat keresnek a társulatok, de még az Operaház sem tud szert tenni annyira, hogy a hiányokat pótolja.

A színházgatók *nyugdíjgyűjtésének* siralmas állapota is a színházgatók túlprodukciónak ered. Hosszu idő fog még eltelni, míg ezeken a viszonyokon legalább annyira amennyire segíteni lehet. És van még egy rákfenéje a vidéki színházgatóknak: a *színházgatók igénytelensége*, amelyek amennyi istenigazában megszerelik a színházgatót is, az igazgatót is, amatt a szerződéses címén, ezt a darabot jogdíja fejében. A vidéki színházgatók a főváros valamennyi színházának sikerült darabjait kénytelen magához váltani, mert a közönség számot tart rá! A jogdíjak az ügynékségek révén aztán olyan nagy összegeket emésztnek fel a vidéki színházgatóknál, hogy csak úgy görnyedeznek belé. Itt két irányban fog a kormány providenciálni: a budapesti Nemzeti Színház igazgatóságát kötelezte arra, hogy a hazai szerzők darabjait egyúttal a vidéki színházgatók számára is szerezze meg, vagyis a vidéki színházgatók jogdíj nélkül jogdíj színe hozhatni a Nemzeti Színházban előadott magyar darabokat és másrészt megteheti a kezdeményező lépést a kormány a Színházgatók egyesületébe belépésükre, amelynek az lesz a feladata, hogy lehetőleg olcsó pénzen juttassa a vidéki színházgatóknak a külföldi darabokat.

Serényen folyik a dologtevés az egész vonalon: a belügyminisztérium elszántan hozzáfogott a gyógyításhoz és a dudva kigyomlásához, mert tudatában van annak, hogy a mai zűrzavarok hovatovább elorsvasztják a vidéki színházgatókat. Emekkel a bajokkal még csak elbánik, de a szervezés nagy munkája, a kerületi rendszer életbe léptetése nehezen halad előre, mert lépten-nyomon ellenkezésre talál a színházgatók és az országos egyesület részéről, amely hamis jelszavak után indulva, félreveri a harangot és autonómiáját félti a kerületi szervezéstől. Pedig az önkormányzatot még csak megbolgynálni sem akarja az a széleskörű és erőlyes kezdeményezés, amely a belügyminisztériumból már utnak indult álladsthoz munkájára, de az autonómia túltengésének, a fejletlenségnek a vidéki színházgató terén gátat akar vetni, nehogy anarhiává fajuljon és válságba sodorja a magyar színházgatót széles a hazában.

nyílt meg, amelyben a *Delhaes* István festőművész, *Hagenmacher* Károly és *Szalay* Imre ajándékozta svájci layence-tárgyak, régi kosztümök az 1872. évi bécsi és az 1878. évi párisi világkiállítások néhai báró *Hirsch* nagylelkű adományából vásárolt gyűjtemények. Tiffany-féle mázas üvegek és porcellán kerületek kiállításra, a szilokos lejtődesének sorrendjében. A Múzeum nagystíli kiállítását rendezett a modern angol iparművészet termékeiből, amelyen 41 kiállító vett részt. A kiállításnak egy hónap alatt 53.000 látogatója volt. Az Iparművészeti Múzeum ezenkívül részt vett a turini nemzetközi iparművészeti kiállításban is. A műveltség részére 8 ismeretterjesztő előadás volt a Múzeumban. A téli időszakban minden vasárnap délután, összesen 19 népies előadás volt. Az elmúlt évben 198.848 látogatója volt a Múzeumnak; 46.674-gyel több, mint 1901-ben. Megnyitása óta 1.006.864 látogatót tudott meg a Múzeumban. A Múzeum könyvtárának 20.458 látogatója volt.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ Az Akadémia 1903. évi pályázata. A Magyar Tudományos Akadémia erre az évre a következő pályázatokat hirdeti:

Beszterdy István élet- és jellemrajzának megírása. Határcap: szeptember 30. Jutalma *Beszterdy* Pál adományából 2000 korona.

Az első osztály jutalmátételei:

A gróf *Karacsony-jutalomért* 1903-ban komoly drámai művek pályáznak. melyeken nemsok szomorújátékok, hanem másnemi, ugymint történelmi, regényes, polgári színművek, drámai erkölcsrajzok stb. is érhetnek. Jutalma 200 arany. Határcap 1903. szept. 30.

Kiváncslik színmű, melynek tárgya Nagy Lajos korából vendő. A színművek lehetnek tragédiák, vígjátékok vagy középszerű drámák; a mondai alapon irt színművek éppen úgy nemsok kizárva, mint a csak történelmi hátterűek. Jutalma tuzberki Kóczán Ferenc alapítványából 100 arany. Határcap 1903. május 31. A jutalom a viszonylag legjobb műnek is kiadatik, még pedig megosztatlanul. Így tekintendő a színszerzésre, a verses forma előnyül tekintetk hasonló vagy közeli hasonló társultak.

Kiváncslik elbeszélő költemény, melynek tárgya lehet történelmi, mondai, vagy a jelen életből vett. Jutalma a gróf *Nádasdy* Ferenc által tett alapítványból: 100 arany. Határcap 1903. szeptember 30.

Kiváncslik a magyar verses epikai költészet története a XIX. század második felében. Jutalma a *Lévay*-alpból 1000 korona.

A második osztály jutalmátételei:

Adassanak elő a törlesztéses államadósságok különféle nemi, előnyei és hátrányai. Jutalma a *Dorac*-alapítványból 60 arany. Határcap 1903. szeptember 30.

Fejtsék ki a határháson elméletének jelenlegi állása. Jutalma az *Ullmann* alapítványból 720 korona aranyban. Határcap 1903. december 31.

Kiváncslik a legújabbkori etnikai elméletek kritikai ismertetése. Jutalma a *Gorove*-alapítványból 100 arany. Határcap 1903. szeptember 30.

A telekán története Wolfli napjainkig. Jutalma a *Lukács* Kr. sz. t. alapítványból 2000 korona.

Adassak elő az Arpad-hazi királyok udvartársának története, beleírva az ahhoz tartozó népeket is. Jutalma a *Gorove*-alapítványból 100 arany. Határcap 1903. szeptember 30.

A harmadik osztály jutalmátételei:

Kiváncslik o'y vizsgálata, mely a differenciál invariánsok valamely osztályának meghatározását nyújtja, vagy legalább valamely osztályuk elemzésétel jelentékenyebb lépéssel előbbre viszi. Jutalma a *Tomori* alapítványból 2000 korona. Határcap 1903. december 31.

Kiváncslik valamely növényesállat vagy nagyobb genus monografiájára önálló kutatások alapján. A dolgozat tárgya mind az élő, mint a fosszil, virágos vagy virágatlan növények közül választható. Jutalma a *Vitez*-alapítványból 40 arany. Határcap 1903. szeptember 30. A pályamunkákat a megjelölt határcapokig a Magyar Tudományos Akadémia főtitkari hivatalához címzeve kell beküldeni. azokon túl semminemű ily munkát el nem fogadnak.

Nyíltér.

Csak 30 fillér heti kölcsönkért 10 kölcsönözés kiváló illusztrált folyóirat rendezés folytatásában hához szállítva. Magyar, vegyes vagy német csoportban. Prospektus kült az *Egyetemes Folyóirat* Olvasókönyv, Király-utca 112.

(Az e rovat alatt közöltéknak sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ *Merogi örökösök keresztetnek.* A sztrópkói járásbírósg közhírré teszi, hogy *Wollmann* Kázmérné, született *Lányi* Gizella budapesti lakos felesere, néhai XXII. Henrik idősbágn Reuss herceg ismeri és netalán ismeretlen örökösök és társai alperesek ellen, ingatlan birtokba visszahelyezés iránti keresztetnek sommás tárgyalására e hó 22-ik napját tül ki. Felhívja eendőlyva a netalán ismeretlen örökösöket, hogy védelmük iránt a hirtendit ügygondnokot utasítsák vagy a tárgyalásra személyesen megjelenjenek.

MŰVÉSZET

□ A *Rippl-Rónai*-kiállítás e hó 13-án zárul be, azután az el nem adott képek Moszkvába mennek, szintén gyűjteményes kiállításra.

□ Az *Iparművészeti Múzeum* évi jelentése. Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum múltévi jelentéséből kiemeljük a következőket: A lefolyt esztendőben a Múzeum gyűjteményei ajándékozások vétel útján összesen 203 darabban szaporodtak, bele nem számítva *Delhaes* hagyatékot. A múlt évben a Múzeum első emeletén hetven méter hosszú új terem

Egyéb gabonamérek		Kilós	10 kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	előfordult	70-76	6.89	6.78
	hátsófordult		6.70	6.60
Árpa	előfordult	60-62	5.40	5.35
	hátsófordult		5.20	5.10
Zab	előfordult	62-64	6.50	6.40
	hátsófordult		6.30	6.20
Tengeri	bánási	38-41	6.15	6.00
	manomé		6.00	5.90
Repece	előfordult	10	10.50	10.40
	bánási		10.00	9.90
Köles			6.75	6.60

A határidőszület folyamán a következő kitések történtek:

Áprilisi buza 1903. 7.73-7.72-7.74-7.70-7.71
 Áprilisi rozs 1903. 6.69-6.67
 Áprilisi zab 1903. 6.03-6.09
 Májusi tengeri 1903. 5.67-5.68
 Augusztusi repece 1903. —

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1903. 7.71-7.72
 Áprilisi rozs 1903. 6.68-6.68
 Áprilisi zab 1903. 6.08-6.09
 Májusi tengeri 1903. 5.67-5.68
 Repece augusztusra 1903. —

Délután fél 5 órák zárul:

Áprilisi buza 1903. 7.72-7.73
 Áprilisi rozs 1903. 6.67-6.68
 Áprilisi zab 1903. 6.11-6.12
 Májusi tengeri 1903. 5.67-5.68
 Augusztusi repece 1903. —

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde gyenge kezdet után megszilárdult; a forgalom csekély maradt. Délben az árak jól tartották magukat; különbözőbb mozgalom nem volt.

Az előtőzsde kötötték: Osztrák hitelrészvény 691.—693.25. Magyar hitelrészvény 732.60-733.—. Jelzálogbank-részvény 484.—484.50. Rimamurányi részvény 486.50-488.25. Államvasuti részvény 692.—694.—. Közüti Vaspálya-részvény 625.—626.—. Koronajáradék 98.50-98.55 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Aranyjáradék 120.50-121.— százelek. Koronajáradék 93.75-93.87 1/2 százelek. Fővárosi kölcsön 97.25-98.25 százelek. Magyar Hitelbank részvény 732.50-734.50. Jelzáloghitelbank részvény 434.25-434.75. Leszámítolóbank részvény 453.50-454.—. Osztrák hitelrészvény 691.50-693.—. Kereskedelmi Bank részvény 2975.—2690.—. Magyar Általános Kőszénbánya részvény 238.—244.—. Hazai Bank részvény 205.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 625.—. Rimamurányi vasmű-részvény 457.50-483.25. Közüti vaspálya részvény 626.50-628.—. Városi villamos vasut részvény 322.50. Államvasut részvény 693.75-695.25 korona.

Az utótőzsdei zárlat: Osztrák hitelrészvény 691.50. Magyar hitelrészvény 733.50. Leszámítolóbank részvény 483.50. Rimamurányi vasmű részvény 487.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 694.50. Közüti vasut részvény 627.—. Városi villamos vasut-részvény 322.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzlet árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árúliyakokat állapította meg:

Jegyzetek: Heromag: lucerna magyar 50.—58.— korona, vörös aprószemű 54.—58.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási — korona. középszemű 59.—64.— korona. nagyszemű 64.—70.— korona. Disznószar: budapesti 72.50-73.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona. városi 4 darabos 64.—64.50. korona, 3 darabos 65.50-66.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50-15.— korona. 120 darabos — korona. 100 darabos 15.50-16.— korona. 85 darabos 19.25-19.75 korona. azonnal szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.25-13.75 korona. 100 darabos 14.75-15.— korona. 85 darabos 18.75-19.— korona. Szilvai: slávoniai 17.50-18.— korona, szerbiai 15.50-16.— korona. azonnal való szállítással.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, január 9. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A készárak piacán ma is nagy esőnd uralkodott; gabonamérek iránt a fogyasztás ma sem érdeklődött, ami annál a körülménynél fogva, hogy a tulajdonosok nem hagyták fel szigorú tartózkodásukat, nem rendítette meg buzában a szilárd irányzatot, szükség esetén öt fillérrel többet kellett volna megadni, mint a múlt héten. Valamivel nyugodtabb volt a hangulat rozsbán, amelyért szintén 5 fillérrel többet kellett volna megadni. Takarmányárak közül tengeri meglehetősen változatlan, haz azonban a hét elején szenvedett csekély gyengülést nem hozza be. Az árpa a megakadt forgalom dacára tartott. Határidőkre a részvétel csekély.

Buza tavaszra 7.88-7.81, rozs tavaszra 6.97-6.96, zab tavaszra 6.35-6.36 korona.

Záróárak: buza tavaszra 7.83, rozs tavaszra 6.97, zab tavaszra 6.36-6.38 K.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsde magasabb külföldi jegyzések és a politikai helyzet nyugodtabb megítélésének hatása alatt barátságosabb lett a hangulat, ami jelentősen nagyobb véleményesárlásokban, az árfolyamok erőteljes javulásában és a forgalom élénkülésében jutott kifejezésre. Különösen vasuti részvények és bányászati értékek őrvendek tartósabb keresletnek, de élénk volt a forgalom járadékpapirokban, különösen Magyar koronajáradékban és Magyar beruházási járadékban is.

A déli tőzsde megnyitáskor nyugodt. Länderbank-részvények a borslyavi tüz hírére kissé gyöngültek. A bank borslyavi petroleumforrásait egyelőre nem fenyegeti veszély, az üzemet azonban be kellett szüntetni.

A tőzsde további lefolyásában a forgalom esőndes, Dunagőzhajózási részvények emelkedtek, járadékok kivétel nélkül szilárdak. Májusi járadék is emelkedett. 1 óra 30 percor nyugodt és szilárd.

Zárlat csöndes.

Bécs, január 9. (Magyar értéktőzsde) 4 1/2-os aranyjáradék 120.55. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 153.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámítoló- és pénzügybank —. Rimamurányi vasműrészvény 487.—. Magyar koronajáradék 98.85. 4 1/2-os Magyar földterem. kötvény 98.60. Magyar hitelbank részvény 731.25. Magyar nyeregeményi kölcsön sorsjegy 202.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 380.50. Magyar kereksek bank 2680. Magyar cukoripar 1485.

Bécs, január 9. (Osztrák értéktőzsde) 4 1/2-os papírjáradék 101.—. 4 1/2-os osztr. aranyjáradék 120.95. 1860-os sorsjegy 154.50. Osztrák hitelsorsjegy 435.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyesület 458.50. Osztrák-magyar bank 1555.—. Déli vasút 59.—. Dunagőzhajózási részvény 907.—. Dohányrészvény 337.50. Cézszán és királyi arany 11.31. Német bankváltó 117.10. 4 1/2-os ezüst járadék 100.95. Osztrák koronajáradék 100.85. 1864-iki sorsjegy 250.—. Osztrák hitelintézeti részvény 691.—. Unionbank 545.—. Osztrák Länderbank 399.95. Osztrák-magyar államvasut 691.—. Elbavölgyi vasut 452.—. Alpesi bányászatrészvény 388.—. 20 irak. arany 19.05.—. Londoni váltóár 239.47. Bécsi Trauway Litt E.—. Bécsi Tramway Litt A.—. Lópót köb 336.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, január 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 690.75. Magyar hitelrészvény 733.50. Angol-Osztrák bank 274.—. Bécsi bankjegyesület 459.—. Union bank 545.50. Länderbank 399.25. Osztrák-magyar államvasut részvény 694.—. Déli vasut 59.—. Elbavölgyi vasut 453.50. Eszaknyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 337.50. Rimamurányi vasut 483.—. Alpesi bányászatrészvény 388.—. Májusi járadék 101.—. Magyar korona járadék 98.85. Török sorsjegyek 117.15. Német birodalmi mártás 117.13.—. Napoleon'or 1905.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 9. (Tőzsdei tudósítás.) A vasipar helyzetéről és kilátásairól szóló kedvező jelentések a magánközönség köréből vérvet hoztak köb- és bányász-értékekre, úgy hogy ezek az értékek jelentékeny emelkedésnek indultak. Dortmundi Union-részvények és hajózási részvények, továbbá Spanyolk emelkedtek. Kanada-Pacific-részvények javultak, egyéb papírok nem igen éltek, de szilárdak. Később a legmagasabb papírúrfolyamok nem tarthatták magukat teljesen. Osztrák hitelrészvények Bécsre és a galiciai petroleumbányák egéséről szóló híre gyengültek. Magánamaltak 2 1/2-os.

Berlin, január 9. (Zárlati) 4 1/2-os papírjáradék —. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.30. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 99.25. Osztrák-magyar Államvasut 148.—. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.35. Magyar vasut beruházási kölcsön —. Alpesi bányászatrészvény —. Disconto-Commandit 193.50. Általános vállalkozás Edison 171.50. Gelsenkirchen 175.—. Laura-köb 217.50. 4 1/2-os ezüstjáradék 101.10. 4 1/2-os magyar arany járadék 101.80. Osztrák hitelrészvény 218.—. Déli vasut 16.25. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.25. 4 1/2-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 103.40. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 168.—. Harpeni 171.20. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) Arányomok január. Kis forgalom Osztrák hitelrészvény 218.25. Német bank 214.—. Disconto 192.40. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkircheni —. Harpeni 170.90. Laura-köb —. Olasz járadék —. Az irányzat bágadt.

Frankfurt, január 9. (Zárlati) 4 1/2-os papírjáradék 101.20. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.25. Magyar koronajáradék 99.35. Osztrák-magyar bank 112.20. Déli vasut 15.35. Elbavölgyi vasut 115.—. Londoni váltóár 204.40. Bécsi bankjegyesület 116.75. Villamos részvény 125.—. 3 1/2-os magyar aranykölcsön 88.10. 4 1/2-os ezüstjáradék —. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.70. Osztrák hitelrészvény 218.20. Osztrák-magyar államvasut 149.15. Déli vasut 16.25. Union bank —. Bécsi váltóár 853.33. Parisi váltóár 813.33. Uio bank —. Alpesi bányászatrészvény 168.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távirati.) Arányomok január. Kis forgalom Osztrák hitelrészvény 218.25. Német bank 214.—. Disconto 192.40. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkircheni —. Harpeni 170.90. Laura-köb —. Olasz járadék —. Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 9. (Zárlati) 4 1/2-os ezüstjáradék 101.—. 1860. sorsjegy 155.—. Déli vasut 16.—. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.65. Osztrák hitelrészvény 218.—. Osztrák-magyar államvasut 148.75. Olasz járadék 103.10. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.65. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszrnok jelentése.

Január 9. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) Hízott sertések ára: L. A) Magyar esőnd endü: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 120-122 fillérig. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 121-123 fillérig. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 120-122 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar esőnd: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronként 300-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl), Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) 118-120 fillérig. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 118-120 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 117-119 fillérig.

Seriálislétszám 1903. jan. 7. napján volt készlet 23.371 darab. — 1903. jan. 8. napján felhajtott 52 darab. — 1903. jan. 8. napján elszállított 418 darab, 1903. január 9. napjára maradt készletben 23.005 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 9. —

Kinevezés. A földmiveltésügyi miniszter a horvát-szlavonorsági kincstári erdőkét kezelő őrdöntések létszámában Krausz Gusztáv és Kozarac József főerdészeket főerdős-mestereké, Nevczyk Miklós és Borkóczy Ferenc erdészeket főerdészeké, Zudor Béla erdészjelöltet erdészszé, Maysersky István erdőkormányköt erdészjelölté nevezte ki. Kubicza István és Horváth Sándor ideiglenes minőségű erdőkormánykötöket pedig állásukban véglegesítette. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ascher Alajost az Orsz. Iparművészeti Iskola tollnokává, Moldovan Miksa tanítót a szerb-poszezzeni közösi elemi iskolához rendes tanítóvá kinevezte.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szilágyi Lajos szilágy-kövesdi állami elemi iskolai tanítót a kémeri állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte.

Nemagyarosítás. Kiskuro Bodenlos Mihály nagybányai lakos Székelyre, Schwarzenberg Henrik kaposvári lakos, ugy-szintén kiskuro Gyula, Ilona és Viktor gyermekei Simonfára, Friedmann Vilmos nyiregyházi lakos Fűredire, kiskuro Gléck Ernő és Gléck Oszkár budapesti lakosok Fűredire, Schlesinger Mór nagybecskereki lakos saját, valamint kiskuro fa Tibor Sándorra, kiskuro Bródy Armin budapesti lakos Beszemesre, kiskuro Weisz Frigyes nyitrai lakos Vajdárk magyrosították nevüket.

Pályázatok. A debreceni törvényszéknél jegyzői, az ungvári járásbírósnál albirói, a buttyáni, esetleg más adóhivatalnál gyakornokai, a kolozsvári törvényszéknél aljegyzői, a czuczai esetleg más adóhivatalnál adózsúti, a budapesti állami pénztárnál gyakornokai, a beszercezbányai törvényszéknél aljegyzői, a perli járásbírósnál albirói, az ungvári pénzügyigazgatóságnál számgyakornokai, a karánsebesi törvényszéknél albirói, a vasvári adóhivatalnál ellenőri, a veszprémi pénzügyigazgatóságnál gyakornokai állásra két hét alatt lehet a folyamodásokkal benyújtani.

Napirend.

Napló. Szombat, január 10. — Római-kath.: Vilmos. — Protestáns: Pál rem. — Görög-orosz wacchion 28. — Több c. vt. — Zsidó: Tebeth 11., Sabbath Wajchil. — Nap kei: 7 óra 31 percor. — Nyugszik: 4 óra 12 percor. — Hoid két: 1 óra 25 percor délután. — Nyugszik: 3 óra 39 percor éjfel.

A miniszterek nem fogadnak. A képviselőház kénegya fogad 11-12-ig. Nemzeti Múzeum. Keptár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Téli kiállítás a Múzeumban. Nyitva délelőtt 9 órától 4-ig. Belépődj 1 korona.

Téli kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9 órától 8-ig. Belépődj 50 fillér.

Az iparművészeti társulat téli kiállítás nyitva délelőtt 9 órától 5-ig. Belépődj nincs.

Megkezdésű Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig. Földtani intézet múzeuma nyitva délelőtt 10-1 óráig. Belépődj 1 korona.

Szabadalmi levéltár (Krisztófal-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3-7-ig. Eötvös könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-8 óráig.

Állatheti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szaknyelvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kertfel Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés és árusításokat is eszközlő) a városi ipar-csarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kiállítások központi üzlet-vezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, január 9.

Hazánkban a hőmérséklet eloszlása szabálytalan és míg az ország északnyugati részén általában a fagymentes körülgadok, addig a déli részben 10° C fölül is emelkedett. A felhőzet növekedett, de száraztelev csapadék nem volt sehol. Sokhelyütt köd van.

Míg a magas levegőnyomás a Balkánon változatlan maradt, addig az északi depresszió Oroszországba nyomult és Anglia felül új depresszió közeledik a szárazföldre. Európa időjárásában lényeges változás nincs. Kiállítás: Lényegtelen hóváltással változóan felhős idő várható semmi, vagy csak kevés csapadékkal.

Kataphorese

Uj gyógmód!

Főülmulhatatlan gyógyhatású
IDEG-, NEMI-,
bőr-, vérbetegségek, bujakóros (siphilis) betegségek, fertőzős utóbaj és férful gyengeségi állapotok, impotentia gyökere gyógyítására. Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorarium teljes gyógyszer után fizethető. Elsőrendű intézet mintaszervi gyógyszermeivel.

BUDAPEST,
Teréz-körut 44., I. em.

dr. Mitzger Tivadar

személyes vezetése alatt nyitva egész nap.
Lvelekre díjtalanul válasz.

A ki

elegánsan, izléseesen óhajt öltözöködni, az forduljon bizalommal az

Angol Király-hoz

BUDAPESTEN,
IV. Károly-körut 16.
KLEIN és SCHWARGZ

férfi szabók,
férfi-, fiu- és gyermekruha
nagy áruházához.

Legolcsóbb áraink:

Téli kabát	14 ftrtól feljebb
Városi bunda	30 " "
Gazdász kabát	" "
szőrme bélessel	16 " "
Bőr kabát szőrme	" "
bélessel	25 " "
Kamgarn öltöny	12 " "
Frack öltöny	32 " "
Ferenc József öltöny	22 " "
Jaquett öltöny	18 " "
Smocking öltöny	20 " "

Különlegességek fiu- és gyermekruhákban.

Külön mértékosztály.

A 17763. számú
„Ujtás járművekkel együtt
mozgó sineken“

című, 1899. június 14-ől kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. L. 5278.“ alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seilerstätte 2. kéreknek.

Férfi és Női

Nemi Betegségeket

ugszintén

Vér, Bőr- és Idegbajokat

valamint

Férfigyengeséget

(Impotentia)

Rendelőintézetében

gyógyít biztos sikerrel a legrövidebb idő alatt, foglalkozási zavar nélkül, 28 év óta szerzett orvosi tapasztalatok alapján kiváló gyógyszerkezelő általánosan elismert szakorvos

Dr. Kajdacsy József

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Budapest, IV., Kigyó-utca 5. I. em.

(Klotild-palota.)

Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig.

Lvelekre díjmentesen válaszol, gyógyszerrekről gondoskodik.

AZANKER

élet- és járadék biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI., ker., Deák-tér 6. szám
(Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapítottatott 1858.

Összes vagyon 145 millió korona
Biztosítási állomány 511 millió korona
Eddigi kifizetések 242 millió korona

A nyerevényrészesüléssel biztosítottak **vegyes és haláleseti biztosításoknál A osztály** szerint - ugy mint 28 év óta állandóan - az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztály** szerint (évenként emelkedő osztalék) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 3%-a, ugymint a biztosítási tartam

3 év.	4 év.	5 év.	6 év.	7 év.	8 év után
9%,	12%,	15%,	18%,	21%,	24%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.
Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Magy. kir. államvasutak
Üzletvezetőség Aradon.
344321/2. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Arad állomásán lévő pályavendégül bérletére ezenel zárt ajánlatu pályázat hirdetik.

A bérlet 1903. évi május hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át, vagyis 1903. évi április hó 30-ig.

A bérleti feltételek a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos örökben megtekinthető, vagy kívánatra postán megküldhető, miert is ajánlattevőkről feltehető, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az I. koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat az aradi pályavendégül bérletére“ feliratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve 1903. évi január hó 20-án déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség általános (I.) osztályánál nyújtandókbe.

Bánatpénz fejében 300 kor., azaz háromszáz korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas örtékpapirokban legkésőbb 1903. évi január hó 19-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon letendő.

Takarékpénztár betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő, táviratilag tett, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérletszagra való tekintet nélkül történik.

Aradon. 1902. december hó 11.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége. (Utányomás nem díjazt.)

Ezen specialista legmelegebben ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket rendelőintézetében és a kórház ügyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista,
emeritált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megzavarása nélkül legrövidebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármely régi és makacs

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilit, bőrbetegségeket és fertőzőesüléstől támadt idegbajokat).

Meglepo az eredmény FÉRFIÜGYGÉSÉGNEL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknél is.

Lvelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerok

Rendelés 9-3-ig és este 6-8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.

(a New-York palotával szemben), főlelelet.

Bejárát a léposonél. Külön váróteremk

Gummi

és batholyag, valódi francia gyártmány, eredeti parisi csomagolásban! Orvosiag ajánlva, feltétlen biztos és ártalmatlan!!! Arak koronáértékben! Tucatanként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Ered. amerikai ujdonaság! „Newerrip“.

Felülmulhatatlan! Ruganyos! Elvitáztatlanul a jelenkor legjobb övszere!!!

Diana-öv (havi kötszer) 3-11 korona. Dusan felszerelt raktár: Irrigátorok, feoskendők, suspensoriumokban stb. Női övszer: „Pessarius oclusivum“.

Menzinga tanár szerint orvosi rendeltetle adatik ki. Ára 3-5 korona.

Uj! „Auto Vaginal Spray“! a Uj! legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség, ára kor. 15.-

Figyelemre méltó!!! Legujabb es. és kir. szabad. Keleti-féle sérvkötő pneuutakos gummi- vagy glycerin töltésel.

Legujabb képes árjegyzéket, zárt borítékban, titoktartás mellett küld:

KELETI J. orvos-sebész mű- és kőtszergyár. Alapítva 1878.

Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb

PAP... PAP... PAP...

1 szeszálható vasgyl 8 db	10.-	1 szell sodrony ágybetét	5.-
1 kivethető matracos	18.-	1 lenggerül matrac	4.50
1 rouge paplan	1.80	1 afrigue	5.-
1 szeszálható priza	2.50	1 löször	12.-
1 szeszálható paplan	2.40	1 ablak köpör függöny	8.-
1 szeszálható szőnye	2.50	1 kupa	1.50
1 szeszálható szőnye	4.80	1 gyapjú	4.50
1 szeszálható szőnye	8.50	2 ágy, 1 asztaltürol bouret	5.50
1 szeszálható szőnye	13.50	2 „ 1 asztaltürol gyapjú	12.-
1 szeszálható szőnye	19.50	1 nagy szobaszőnye	2.50
1 szeszálható szőnye	2.-	1 nagy szobaszőnye	5.80
1 szeszálható szőnye	1.30	1 ágyelöke I.	0.85
1 szeszálható szőnye	2.50	1 taposny ágyelöke	1.50
1 szeszálható szőnye	5.50	1 nár. jó fűtésedőny	40.-
1 szeszálható szőnye	1.50	1 nár. mintásos	76.-
1 szeszálható szőnye	4.50		
1 szeszálható szőnye	7.50		

GICHNER JANOS

paplan, matrac és kárpitosru gyáros, szőnye, függöny, vasbutor stb. nagy raktára.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszabköltetnek, nem letező árak kicserélhetők, vagy a pénz visszatér.

Thierri's Balsam

Allein echter Balsam aus der Schatzkammer-Heilkräuter des A. Thierri in Pregrada bei Rabat-Schizorath.

Thierri A. gyógyszer. balzsama és centifolia-kenőcsé.

E két gyógyszernek felülmulhatatlan szer, sokasom renlik el, olomban minál régebbi lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és nem a mozig, sem pedig a hideg nem ért nekik, legy tehát az év bármely szakában kihidő. Málnem mindig van hatásuk, legalább az orvos megérkezéig, természetesen nem azok hamisítványokat vagy efféle sokasomra ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használják, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbízható, amollett teljesen ártatlan, világhírű, melyeknek minden családnál találatlanok kellene lenni. A hol a fezt ismeretlelt védőjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierri (Adolf) Limited Orangyal-gyógyszertára, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett, Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész. Záróbban: Mittelebach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerészénel.

Miért szenved?

mikor önnek a biztos gyógyulásra a legrövidebb sebeknél is kilitása van és majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputációt, ha Thierri A. gyógyszerész egyedül valódi

centifolia-kenőcsét

használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatásai van, a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használattal: a gyermek-ágyasok mellbajainál, a tolvajlásztás akadályainál, mellkéményedésnél, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, nyilt sebeknél lábakon és esonokon, sebeknél, sécsenag, dagadt lábaknál, sőt esonatszúrnál is: ütött, szurt, lött, vágott és rousolt sebeknél; az idegensek kiválasztásánál, mint üveg- és faszilánk, homok, daratsv stb.; mindenféle daganat, kínóvés, karbunkulus, új képződmények valamint ráknál, körmömmegregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, mentesül kisbeszedett lábaknál. Égett sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegek fekvéstől erdeit sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérárganalat, fűhajt és a gyermekok sebesedést stb. Székletök csak az ősegg elözetes bekioldása ellenében. 2 tépely csomagolással, postaköltséggel és szállítóvellet együtt 3 kor. 50 fillér. Szemtanlan elismerő bizonyítvány esztetben megtekinthető. Mindenkit örök hamisítványok védelméül és kérem vizsgálni, hogy minden tépelyen a cég: „Orangyal-gyógyszertár Thierri (Adolf) Limited Pregrada“ betéglő legyen.

Thierri A. gyógyszer. balzsama és centifolia-kenőcsé.

E két gyógyszernek felülmulhatatlan szer, sokasom renlik el, olomban minál régebbi lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és nem a mozig, sem pedig a hideg nem ért nekik, legy tehát az év bármely szakában kihidő. Málnem mindig van hatásuk, legalább az orvos megérkezéig, természetesen nem azok hamisítványokat vagy efféle sokasomra ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használják, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbízható, amollett teljesen ártatlan, világhírű, melyeknek minden családnál találatlanok kellene lenni. A hol a fezt ismeretlelt védőjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierri (Adolf) Limited Orangyal-gyógyszertára, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett, Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész. Záróbban: Mittelebach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerészénel.

As „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai r-társulat kiadásában Budapest, VII., Kerepesi-ut 54., most jelent meg:

MÁTYÁS KIRÁLY

EMLEKKÖNYV.

A nagy király kolozsvári emlékoszobrának letelezése alkalmára szülővárosom, Kolozsvár szabad kir. város megbízásából szerkesztette

Dr. MÁRKI SÁNDOR.

12 ömálló képmelléklettel, 2 tépelyké és 135 művészi kivittől szövegrajzzal.

Ára pompás díszkötésben 24 korona.

A tanári könyvtárak részére való beszerzésre a vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter ur által 4112/1901. sz. rendelettel melogajánlva.

Kapható a kiadóirulatnál és minden könyvkereskedésben.

